

Schola Europaea

Office of the Secretary-General
Pedagogical Development Unit

Ref.: 2017-09-D-10-sl-2

Orig.: SL

Učni načrt za predmet slovenščina kot prvi jezik na sekundarni stopnji izobraževanja (S1-S7)

Slovenian Language I Syllabus (Secondary cycle)

APPROVED BY THE JOINT TEACHING COMMITTEE AT ITS MEETING OF 12 AND 13 OCTOBER 2017 IN BRUSSELS

Entry into force: on 1 September 2018 for S1-S5

on 1 September 2019 for S6

on 1 September 2020 for S7

1st Baccalaureate session in June 2021

Attainment descriptors¹: on 1 September 2018 for S1-S5

on 1 September 2019 for S6

on 1 September 2020 for S7

1st Baccalaureate session in June 2021

New model of written and oral exam²: 1st Baccalaureate session in June 2018

---

¹ Doc. Ref. 2017-01-D-81-sl-3 "Attainment descriptors – Slovenian LI – Secondary cycle" was approved by the Joint Teaching Committee on 9 and 10 February 2017 in Brussels.

² Doc. Ref. 2017-01-D-83-sl-4 "New Structure for written and oral examination – Slovenian LI – Secondary cycle" was approved by the Board of Inspectors secondary on 7 February 2017 in Brussels.

Introduction to the Slovenian Language 1 syllabus

Secondary cycle

The updated Slovenian Language Syllabus at the secondary level of education is based on the current Slovenian Language Syllabus at the European School and the syllabus in the national programme from 2011. The authors also followed the recommendations of the Board of Governors regarding the content and structure of syllabi, specific goals of the European School regarding L1 courses, and the recommendations of the European Parliament and of the Council about acknowledging the key competences of lifelong learning (2006).

Pursuant to the general objectives and principles of the European School, the syllabus incorporates the values of preserving one's own cultural identity in a multi-cultural environment, achieving a high level of functional literacy in the first language and, above all, tolerance, affiliation to community, respect for fellow human beings, and understanding and respect for all languages and cultures. The purpose of education in the Slovenian school system and at the European School is not only to obtain broad and quality general education for pursuing further studies, but also to develop the overall personality of a youngster.

The Slovenian Language course hence enables the development of personal, national, and civil identity and the key abilities of lifelong learning, particularly communication in Slovenian, social, aesthetic, cultural, and intercultural skills, learn to learn, digital literacy, self-initiative, critical thinking, creativity, entrepreneurship, etc.

The syllabus comprises the sections Course Definition, General Objectives/Competences, Didactic Recommendations, Operational Targets, Contents, and Examination and Assessment. The syllabus has been supplemented with Attainment Descriptors for the first, second, and third period and the example of a new model of the written matura exam with a grading scale.

Attainment descriptors will be introduced gradually: for classes S1-S5 as of September 2018, for S6 as of September 2019, and for S7 as of September 2020. The first matura exam with the new grading criteria will be in 2021.

The new model for the written exam will become applicable at the 2018 matura exam.

Introduction au Programme de Slovène Langue I

Cycle secondaire

Le programme d'enseignement mis à jour pour le slovène dans le secondaire est établi sur la base du programme d'enseignement du slovène existant dans l'école européenne et sur la base du programme d'enseignement national de 2011. Les auteurs ont également pris en compte les recommandations du Conseil des gouverneurs sur le contenu et la structure du programme d'enseignement, les objectifs spécifiques de l'École européenne pour l'enseignement de la première langue ainsi que les recommandations du Parlement européen et du Conseil concernant l'intégration des compétences de l'apprentissage continu (2006).

Conformément aux objectifs et principes généraux de l'école européenne, les valeurs intrinsèques de la préservation de l'identité culturelle propre dans un environnement multiculturel sont intégrées dans le programme d'enseignement, tout comme la réalisation d'un niveau élevé d'alphabétisation fonctionnelle de la langue maternelle, en particulier, la tolérance, l'appartenance à la communauté, le sentiment pour le peuple, la compréhension et le respect de toutes les langues et cultures. Le but de l'enseignement tant dans le système scolaire slovène que dans l'école européenne ne se limite pas seulement à obtenir une éducation générale élargie et de haute qualité en vue d'études supérieures, mais aussi la création de la personnalité holistique d'une jeune personne.

Le slovène en tant que matière permet ainsi le développement de l'identité personnelle, nationale et civique et des principales possibilités d'apprentissage continu - principalement la communication dans la langue slovène, la compétence sociale, esthétique, culturelle et interculturelle, apprendre à apprendre, l'alphabétisation numérique, l'esprit d'initiative, la pensée critique, la créativité, l'esprit d'entreprise, etc.

Le programme d'enseignement contient les chapitres suivants : Définition de la matière, Objectifs généraux/Compétences, Recommandations didactiques, Objectifs opérationnels, Contenu et Évaluation des connaissances. Des évaluations de performance sont ajoutées au programme d'enseignement de la première à la troisième année, et un exemple d'un nouveau modèle d'examen écrit au Baccalauréat avec une échelle de notation.

Les descripteurs de niveaux atteints (en allemand : Leistungsdeskriptoren) seront introduits progressivement : dans les classes S1-S5 dès septembre 2018, dans la S6 en septembre 2019 et dans la S7 en septembre 2020. La première session du baccalauréat qui introduira les nouvelles évaluations de performance se fera en 2021.

Le nouveau modèle d'examen écrit entrera en vigueur à la session du baccalauréat 2018.

Einleitung zum Lehrplan für die Slowenische Sprache I

Sekundarbereich

Der aktualisierte Lehrplan für Slowenisch in der Sekundarstufe der Ausbildung entstand auf Grundlage des bisherigen Lehrplans für Slowenisch in der Europaschule und des Lehrplans im Nationalprogramm aus dem Jahre 2011. Die Autoren berücksichtigten auch die Empfehlungen des Gouverneursrates bezüglich des Inhalts und der Struktur der Lehrpläne, die spezifischen Ziele der Europaschule beim Unterricht der ersten Sprache und die Empfehlungen des Europäischen Parlaments und des Rates bezüglich der Berücksichtigung der Kompetenzen des lebenslangen Lernens (2006).

In Übereinstimmung mit den allgemeinen Zielen und Grundsätzen der Europaschule sind in den Lehrplan die Werte der Erhaltung unserer kulturellen Identität in einem multikulturellen Umfeld und die Erreichung eines hohen Maßes an funktionaler Alphabetisierung bei der Muttersprache eingebettet, vor allem aber Toleranz, Zugehörigkeit zu einer Gemeinschaft, das Gefühl für Mitmenschen sowie Verständnis und Respekt für alle Sprachen und Kulturen. Der Zweck der Ausbildung sowohl im slowenischen Schulsystem als auch in der Europaschule ist nicht nur das Erlangen einer breiten und qualitativ hochwertigen Allgemeinbildung für das weitere Studium, sondern auch die Schaffung einer ganzheitlichen Persönlichkeit eines jungen Menschen.

Das Lehrfach Slowenisch ermöglicht also die Entwicklung einer persönlichen, nationalen und staatsbürgerlichen Identität und wichtige Möglichkeiten für das lebenslange Lernen – vor allem die Kommunikation in der slowenischen Sprache, soziale, ästhetische, kulturelle und interkulturelle Kompetenz, das Lernen zu lernen, digitale Alphabetisierung, Eigeninitiative, kritisches Denken, Kreativität, Unternehmertum usw.

Der Lehrplan enthält die Kapitel Bestimmung des Lehrfachs, Allgemeine Ziele / Kompetenzen, Didaktische Empfehlungen, Operative Ziele und Inhalte und Auswertung des Wissens. Der Lehrplan enthält auch Leistungsbewertung für die erste, zweite und dritte Periode und ein Beispiel für ein neues Modell der schriftlichen Prüfung bei der Abiturprüfung mit Notenskala.

Die Leistungsdeskriptoren werden allmählich eingeführt: für die Klassen S1–S5 im September 2018, für S6 im September 2019 und für S7 im September 2020. Die erste Abiturprüfung mit der neuen Leistungsbewertung erfolgt im Jahr 2021.

Das neue Modell der schriftlichen Prüfung tritt bei der Abiturprüfung 2018 in Kraft.

Učni načrt so na podlagi Učnega načrta za slovenščino kot prvi jezik (L1) na sekundarni stopnji Evropskih šol iz leta 2011, posodobitev nacionalnega učnega načrta za slovenščino 2016 in sklepov odborov EŠ pripravile dr. Martina Križaj, dr. Boža Krakar Vogel, dr. Mojca Poznanovič Jezeršek in učiteljice slovenščine na sekundarni stopnji Evropskih šol dr. Renata Čampelj Jurečič, Nina Šoba, Alja Sabadžija, Katja Širola, Martina Tomšič in Tina Žagar Pernar.

KAZALO

- 1 OPREDELITEV PREDMETA
  - 1.1 Uvodna pojasnila
  - 1.2 Opredelitev predmeta slovenščina
- 2 SPLOŠNI CILJI/KOMPETENCE
  - 2.1 Splošni cilji izobraževanja v Evropski šoli
  - 2.2 Splošni cilji izobraževanja na sekundarni stopnji EŠ
  - 2.3 Splošni cilji predmeta slovenščina
- 3 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA
  - 3.1 Jezikovni pouk
  - 3.2 Književni pouk
- 4 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE
  - 4.1 PRVO OBDOBJE (S1—S3)
    - 4.1.1 Jezikovni pouk
    - 4.1.2 Književni pouk
  - 4.2 DRUGO OBDOBJE (S4—S5)
    - 4.2.1 Jezikovni pouk
    - 4.2.2 Književni pouk
  - 4.3 TRETJE OBDOBJE (S6—S7)
    - 4.3.1 Jezikovni pouk
    - 4.3.2 Književni pouk
- 5 VREDNOTENJE ZNANJA
  - 5.1 Splošna opredelitev
  - 5.2 Vrednotenje znanja pri predmetu slovenščina
- 6 OPISNIKI DOSEŽKOV
  - 6.1 Opisniki dosežkov – prvo obdobje (S1—S3)
  - 6.2 Opisniki dosežkov – drugo obdobje (S4—S5)
  - 6.3 Opisniki dosežkov – tretje obdobje (S6—S7)

PRILOGE

- 1 Primer izpitne pole za pisni del maturitetnega izpita iz slovenščine z merili za ocenjevanje
- 2 Primer ustnega izpita na maturi z merili za ocenjevanje

1 OPREDELITEV PREDMETA

1.1 UVODNA POJASNILA

Učni načrt za predmet slovenščina na sekundarni stopnji izobraževanja v evropski šoli se deli na tri obdobja:

- **prvo obdobje od 1. do 3. razreda**, kar ustreza zadnjemu vzgojno-izobraževalnemu obdobju slovenske devetletne osnovne šole;
- **drugo obdobje od 4. do 5. razreda**, kar ustreza 1. in 2. letniku slovenske gimnazije. Dijaki, ki se ne odločijo za maturo, lahko zaključijo izobraževanje po 5. razredu sekundarne stopnje in dobijo izkaz o doseženem znanju, veščinah in spretnostih;
- **tretje obdobje od 6. do 7. razreda**, kar ustreza 3. in 4. letniku slovenske gimnazije. Izobraževanje se zaključi z evropsko maturo.

Po tem učnem načrtu se slovenščina v evropski šoli poučuje samo kot prvi jezik.

Maksimalno število ur prvega jezika **v prvem obdobju (1.–3. razred)** izobraževanja na sekundarni stopnji evropske šole je 15 učnih ur tedensko, in sicer 6 ur na teden v prvem, 5 ur v drugem in 4 ure v tretjem razredu; pouku slovenščine pa je zaradi manjšega števila učencev v razredih (praviloma manj kot 7) dodeljeno minimalno število učnih ur, tj. najmanj po 3 učne ure v prvem, drugem in tretjem razredu oz. 9 ur tedensko v vseh treh razredih. V nacionalnem programu je v tretjem VIO osnovne šole slovenščini sicer namenjenih 12 ur pouka tedensko, tj. 420 ur v treh letih izobraževanja. Manjše število učnih ur v evropski šoli pa ne pomeni tudi manjšega obsega ciljev in vsebin. Glede na predvidoma manjše število učencev v razredih EŠ se obravnava učne snovi praviloma prilagaja zmožnostim in interesom posameznih udeležencev izobraževanja.

V drugem obdobju (4. in 5. razred) je po predmetniku evropske šole pouku prvega jezika/slovenščine namenjenih 8 ur tedensko, tj. po 4 ure v 4. in 5. razredu. Taka delitev ur povsem ustreza številu ur v slovenskem gimnazijskem programu. Zaradi manjšega števila učencev v razredih (praviloma manj kot sedem) pa je pouku slovenščine v evropski šoli tudi na tej stopnji večinoma dodeljeno minimalno število učnih ur, tj. najmanj 3 učne ure na teden v vsakem razredu.

Tudi v tretjem obdobju (6. in 7. razred) so po predmetniku evropske šole prvemu jeziku/slovenščini namenjene po 4 ure tedensko v vsakem razredu kot v slovenskem

programu gimnazijskega izobraževanja. Zaradi priprave na evropsko matura pa se tudi v oddelkih z manjšim številom učencev ohrani maksimalno število učnih ur. Slovenščina kot prvi/materni jezik je namreč obvezni predmet na maturi v evropski šoli. Vprašanja se praviloma oblikujejo iz ciljev in vsebin 6. in 7. razreda sekundarne stopnje. Učenci, ki se ne odločijo za matura, lahko izobraževanje zaključijo po 5. razredu.

Zaradi pričakovanega manjšega števila učencev v razredih se obravnava učne snovi pri predmetu slovenščina lahko prilagaja zahtevam in interesom posameznika (individualizacija pouka), s tem da se omogoči doseganje temeljnih vsebinskih in procesnih ciljev, določenih s tem učnim načrtom. Prilagoditve učnega načrta bodo potrebne tudi takrat, ko predmetu zaradi vključevanja slovenskih učencev v druge jezikovne sekcije ne bo dodeljeno zgoraj navedeno maksimalno število učnih ur.

1.2 OPREDELITEV PREDMETA SLOVENŠČINA

Slovenščina kot prvi jezik za dijake slovenskega porekla je tudi v evropski šoli ključni splošnoizobraževalni predmet, podlaga za samorazumevanje, za vsakršno učenje s slovenskim jezikom izraženih vsebin, za razumevanje, doživljanje in vrednotenje pojavov okrog nas. Učenci/učenke se pri njem usposablja za učinkovito govorno in pisno sporazumevanje v slovenskem jeziku, razvijajo zavest o pomenu materinščine sploh, o slovenščini kot državnem in uradnem jeziku, o njenem položaju v EU in o njeni izrazni razvitosti na vseh področjih javnega in zasebnega življenja.

Cilji predmeta se uresničujejo z jezikovnim in književnim poukom v okviru štirih sporazumevalnih dejavnosti: poslušanja, branja, govorjenja in pisanja. Namen jezikovnega pouka je razviti sporazumevalno zmožnost, tj. praktično in ustvarjalno obvladovanje vseh štirih sporazumevalnih dejavnosti pa tudi jezikovnosistemskih osnov. Pri književnem pouku se učenci/učenke srečujejo z umetnostnimi/književnimi besedili ter ob njih poleg sporazumevalne zmožnosti razvijajo doživljajsko, domišljjskoustvarjalno, vrednotenjsko in intelektualno zmožnost. Z zaznavanjem kulturnih, etičnih, duhovnih in drugih razsežnosti, ki jih premore besedna umetnost kot eden najuniverzalnejših civilizacijskih dosežkov, ki je za obstoj slovenstva še posebej pomemben, se utrjujejo kulturna, domovinska in državljanska vzgoja ter medkulturna in širša socialna zmožnost.

Takšen smisel in namen predmeta se ob udejanjanju ciljev pouka slovenščine na vseh stopnjah šolanja prilagaja spoznavnim zmožnostim oziroma razvojni stopnji učencev/učenk. V prvem obdobju sekundarnega izobraževanja učenci/učenke sprejemajo, razčlenjujejo, vrednotijo in tvorijo svoji starosti, sporazumevalnim in spoznavnim/ domišljjskim zmožnostim, izkušnjam in interesom ustrezna neumetnostna in umetnostna govorjena in zapisana besedila; tako dejavno razvijajo svojo sporazumevalno, spoznavno in ustvarjalno zmožnost ter uzaveščajo temeljne razlike na ravni sprejemanja neumetnostnih in umetnostnih besedil ter na ravni tvorjenja besedil.

V drugem (4.—5. razred) in tretjem obdobju (6.—7. razred) se učenci/učenke srečujejo z ustvarjalno močjo slovenskega jezika še zlasti ob književnih besedilih. Namen tega srečevanja je branje, osebno doživljanje in odprto razumevanje obveznih in izbirnih umetnostnih besedil iz slovenske in prevodne književnosti. Na ta način razvijajo doživljajske, domišljjsko ustvarjalne, vrednotenjske in intelektualne zmožnosti, ki bogatijo posameznikovo osebnost in so sestavina estetske zmožnosti, ter poglobljajo splošno sporazumevalno zmožnost za sprejemanje in tvorjenje raznovrstnih besedil.

Spoznavanje temeljnih dejstev in nosilcev zgodovine slovenskega jezika in književnosti je eden od najpomembnejših pogojev za poglobljanje kulturne, domovinske in državljske vzgoje. Umeščanje reprezentativnih del iz slovenske književne ustvarjalnosti v evropski kulturni okvir pa prispeva k medkulturni in širši socialni zmožnosti. Kritična refleksija obravnavanih pojavov prispeva še k razvijanju kritičnega mišljenja ter k učenju učenja.

Tako kot v nacionalnem programu tudi v evropski šoli velja priporočilo, da je pri predmetu slovenščina polovica učnih ur namenjena jezikovnemu, polovica pa književnemu pouku. Pouk naj bo naravnano v uporabnost pridobljenih spoznanj pri nadaljevanju izobraževanja in delovanju posameznika v raznovrstnih izzivih sodobne življenjske prakse.

2 CILJI

2.1 SPLOŠNI CILJI IZOBRAŽEVANJA V EVROPSKI ŠOLI

Na sekundarni stopnji izobraževanja v evropski šoli sta izpostavljena dva splošna cilja, in sicer:

- zagotavljanje splošne, na predmetu temelječe izobrazbe
in
- spodbujanje učenčevega osebnega razvoja v širšem družbenem in kulturnem kontekstu.

Splošna izobrazba vključuje pridobivanje znanja, zmožnosti, spretnosti in veščin znotraj vsakega predmeta. Učenec/učenka naj bi znal/znala opisati, opredeliti, oceniti in uporabiti svoje znanje. Osebni razvoj poteka v okviru duhovnega, moralnega, družbenega in kulturnega konteksta. Vključuje zavedanje primerne vedenja, razumevanje okolja, v katerem učenec/učenka živi in dela, ter razvoj njegove/njene lastne identitete.

Ta glavna cilja se povezujeta z razvijanjem učenčevega/učenkinega zavedanja o kulturnem bogastvu evropskih narodov. To zavedanje in doživetje sožitja evropskih narodov naj bi učence/učenke vodilo k spoštovanju izročil sleherne evropske države, hkrati pa prispevalo k ohranjanju lastne narodne in kulturne identitete.

2.2 SPLOŠNI CILJI IZOBRAŽEVANJA NA SEKUNDARNI STOPNJI EVROPSKE ŠOLE

Skladno s splošnimi cilji in načeli evropske šole so v učni načrt za predmet slovenščina na sekundarni stopnji izobraževanja vgrajene vrednote ohranjanja lastne kulturne identitete v večkulturnem okolju, doseganje visoke ravni funkcionalne pismenosti v prvem jeziku, predvsem pa tolerantnost, pripadnost skupnosti, občutek za sočloveka, razumevanje in spoštovanje vseh jezikov in kultur. Namen izobraževanja tako v slovenskem šolskem sistemu kot tudi v evropski šoli ni le pridobivanje široke in kvalitetne splošne izobrazbe za nadaljnji študij, temveč tudi oblikovanje celovite osebnosti mladega človeka.

2.3 SPLOŠNI CILJI PREDMETA SLOVENŠČINA

Predmet slovenščina omogoča razvijanje osebne, narodne in državljsanske identitete ter ključnih zmožnosti/kompetenc vseživljenjskega učenja – predvsem sporazumevanje v slovenskem jeziku, socialno, estetsko, kulturno in medkulturno zmožnost, učenje učenja, digitalno pismenost, samoiniciativnost, kritičnost, ustvarjalnost, podjetnost ipd.

1. Učenci/učenke si oblikujejo pozitivno razmerje do slovenskega jezika kot prvega jezika ter se zavedajo pomembne vloge slovenščine v svojem osebnem in družbenem življenju. Tako si oblikujejo jezikovno, narodno in državljsansko identiteto, ob tem pa tudi spoštovanje in strpnost do drugih jezikov in narodov ter si krepijo svojo medkulturno in socialno zmožnost.

2. Učenci/učenke razvijajo sporazumevalno zmožnost v slovenskem jeziku, tj. zmožnost sprejemanja in tvorjenja raznih besedil.

- Razmišljujejo in kritično sprejemajo raznovrstna ustna in pisna neumetnostna besedila – iz njih pridobivajo znanje, tega pa uporabljajo v vsakdanjem življenju ali ga samostojno širijo z uporabo raznih priročnikov; obvladajo temeljne poslušalske in bralne pristope za učinkovito pridobivanje informacij ter s tem razvijajo svojo zmožnost učenja učenja. Besedila tudi vrednotijo in utemeljujejo svoje mnenje; v besedilih prepoznavajo subjektivne in propagandne prvine ter si oblikujejo kritično stališče do njih.
- Razmišljujejo in kritično berejo umetnostna/književna besedila slovenskih in drugih avtorjev. Branje prepoznavajo kot užitek, prijetno doživetje in intelektualni izziv. Stopajo v dialog s književnim besedilom in v dialog o književnem besedilu. Branje jim nudi priložnost za oblikovanje osebne in narodne identitete, širjenje obzorja ter spoznavanje svoje kulture in kulture drugih v evropskem kulturnem prostoru in širše. S spoznavanjem kultur in skupnih kulturnih vrednot gradijo strpen odnos do drugih in drugačnih. Tako razvijajo svojo socialno, kulturno in medkulturno zmožnost.
- Razvijajo pripravljenost za pogovarjanje in dopisovanje ter govorno nastopanje in pisanje; tako ustno in pisno izražajo svoje znanje, misli, stališča, hotenje, čustva in izkušnje, se pogajajo ter miroljubno rešujejo probleme v raznih življenjskih položajih, tvorijo praktičnosporazumevalna, uradovalna, strokovna (tudi o književnosti) in (po)ustvarjalna besedila. Tako razvijajo svojo socialno, kulturno in estetsko zmožnost. Razumevanje in vrednotenje poteka tvorjenja besedil pa spodbuja razvijanje zmožnosti učenja učenja.
- Pri razvijanju sporazumevalne zmožnosti ob dejavnem stiku z neumetnostnimi in

umetnostnimi besedili s pomočjo digitalne tehnologije varno, ustvarjalno in kritično pridobivajo ter uporabljajo podatke/informacije. Ozaveščajo in presojujejo možnost uporabe in zlorabe digitalne tehnologije oz. pridobljenih informacij – tako razvijajo tudi svojo digitalno zmožnost.

3. Učenci/učenke ohranjajo in razvijajo pozitiven odnos do branja neumetnostnih in umetnostnih besedil. Stik z besedili je zanje potreba in vrednota, zato tudi v prostem času berejo/poslušajo besedila (objavljena v raznih medijih).

4. Učenci/učenke razvijajo t. i. gradnike sporazumevalne zmožnosti, tj. jezikovno zmožnost (poimenovalno, upovedovalno, pravorečno in pravopisno), slogovno in metajezikovno zmožnost:

- Svoja besedila in besedila drugih sistematično opazujejo in razčlenjujejo z raznih vidikov.
- Spoznavajo sistemske zakonitosti slovenskega knjižnega jezika in se zavedajo njihovega pomena, zato jih zavestno uresničujejo v svojih besedilih.

5. Učenci/učenke ob sprejemanju umetnostnih/književnih besedil poleg razvijanja sporazumevalne zmožnosti pridobivajo tudi književno znanje. Umeščanje besedil v časovni in kulturni kontekst ter pridobivanje literarnovednega znanja jim omogoča globlje doživljanje, razumevanje in vrednotenje umetnostnih besedil. Literarnoestetsko doživetje, podprto z literarnovednim znanjem, omogoča poglobljeno spoznavanje besedne umetnosti in estetskih izraznih možnosti, povečuje užitek ob branju in prispeva k razvijanju pozitivnega odnosa do branja besedne umetnosti, do ustvarjalnosti in (samo)izražanja v raznih medijih. Tako razvijajo tudi svojo medkulturno zmožnost.

3 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Temeljni cilj predmeta slovenščina na sekundarni stopnji izobraževanja v evropski šoli je vzgojiti jezikovno, narodno in državljansko ozaveščene, samozavestne in strpne učence in učenke, ki bodo tudi kultivirani in suvereni sogovorci, govorci in pisci ter kritični poslušalci, gledalci in bralci raznovrstnih neumetnostnih in umetnostnih/književnih besedil.

Učenci in učenke tvorijo (govorijo, pišejo) ter sprejemajo (poslušajo, berejo), razčlenjujejo, povzemajo in obnavljajo, doživljajo, vrednotijo in interpretirajo neumetnostna in umetnostna/književna besedila, ustrezna njihovi starosti, sporazumevalni, spoznavni in domišljjski

zmožnosti, izkušnjam in zanimanju. Tako dejavno razvijajo svojo sporazumevalno, spoznavno in ustvarjalno zmožnost ter si uzaveščajo temeljne podobnosti in razlike v sprejemanju in tvorjenju ter v zgradbi, slogu in jeziku neumetnostnih in umetnostnih/književnih besedil ter prikazovalnih in propagandnih besedil.

Uresničevanje splošnih in operativnih ciljev je načeloma opredeljeno za celotno obdobje; to učiteljem in učiteljicam omogoča, da avtonomno izbirajo hitrost obravnave ciljev in vsebin, njihovo zaporedje ter s tem metode in oblike dela glede na potrebe, zmožnosti in pričakovanja svojih učencev in učenk. Zato morajo dobro poznati svoje učence in učenke -- to lahko dosežejo le tako, da jih zares poslušajo in da se z njimi pogovarjajo tako, da jih spodbujajo k razmišljanju.

Cilji in vsebine se nadgrajujejo in prepletajo med seboj ter omogočajo postopno pridobivanje znanja, veščin in spretnosti, ki vodijo k oblikovanju kultiviranega poslušalca, sogovorca, govorca, bralca in pisca. V učnem načrtu so ob obveznih ciljih in vsebinah navedeni tudi izbirni -- ti so zaznamovani s poševnim tiskom (prim. izbirne besedilne vrste pri jezikovnem pouku); tako so zaznamovane tudi izbirne dejavnosti pri obravnavi neumetnostnih in umetnostnih besedil. Izbirnost torej ni omejena samo na besedilne vrste, temveč je razširjena tudi na sporazumevalne dejavnosti ob obravnavi posameznih besedilnih vrst; učitelju oz. učiteljici omogoča učinkovito individualizacijo in diferenciacijo pouka.

Za uresničevanje ciljev književnega pouka v prvem obdobju so v učnem načrtu navedena samo obvezna besedila in avtorji; izbira drugih besedil za obravnavo je prepuščena učiteljem/učiteljicam in njihovim učencem in učenkam. Učitelji/učiteljice so avtonomni tudi pri izbiri besedil za domače branje v posameznem razredu.

3.1 Jezikovni pouk

Jezikovni pouk je s cilji, vsebinami in dejavnostmi zasnovan tako, da ga učitelj/učiteljica lahko povezuje z učenčevimi/učenkinimi izkušnjami in predznanjem ter z vsebinami in dejavnostmi pri tujih jezikih in pri naravoslovnih in družboslovnih predmetih. Zaželeno je, da se učitelj/učiteljica odziva tudi na aktualno stanje v razredu, šoli in družbi -- to pomeni, da spodbuja učence in učenke k izražanju želja, pričakovanj, izkušenj, potreb, mnenj in znanja ter jim večkrat predstavi in komentira aktualne jezikovne in kulturne dogodke, ki bi bili lahko zanimivi zanje, čeprav morda niso predvideni z učnim načrtom ali se ne navezujejo na trenutni učni cilj oz. na trenutno učno vsebino.

Didaktično priporočljiva sistema za jezikovni pouk v vseh treh vzgojno-izobraževalnih obdobjih sta predvsem celostni pouk in projektno učno delo. Izbira učne oblike je odvisna od dejavnosti in cilja, ki se uresničujeta pri pouku; zato je lahko didaktično ustrezna tako frontalna učna oblika (npr. poslušanje oz. gledanje posnetkov, vodeni pogovor pred novo sporazumevalno dejavnostjo) kot individualna (npr. tiho branje, prepoznavanje in odpravljanje napak, ponovno pisanje besedila) in skupinska učna oblika (npr. sestavljanje miselnega vzorca, pojmovne mreže). Posebna pozornost naj bo namenjena delu v manjših skupinah ali dvojicah -- učenci in učenke naj razvijajo zmožnosti in pridobivajo znanje ob aktivnih oblikah učenja, kot so sodelovalno učenje, učenje z odkrivanjem in problemsko učenje, ter tako dejavno in procesno razvijajo svojo zmožnost pogovarjanja (npr. razpravljajo o problemu, usklajujejo mnenja, oblikujejo skupno mnenje, ga predstavijo drugim in ga zagovarjajo). Zelo dobra motivacija za delo v manjših skupinah ali dvojicah je lahko občasna smiselna uporaba tablic ali pametnih telefonov (za iskanje po jezikovnih priročnikih, za branje spletnih besedil ipd.).

V vseh treh obdobjih ima jezikovni pouk dva temeljna cilja; to sta: 1) razvijanje jezikovne, narodne in državljske identitete ter 2) razvijanje sporazumevalne zmožnosti.

Učenci in učenke razvijajo svojo jezikovno, narodno in državljsko identiteto tako, da razmišljajo o sebi, o svojem in širšem jezikovnem okolju ter v pogovorih med seboj in z učiteljem/učiteljico predstavijo vlogo slovenščine v svojem življenju, v Republiki Sloveniji in EU ipd. Učitelj/učiteljica naj usmerja pogovor tako, da si bodo učenci in učenke v varnem in sproščenem ozračju izoblikovali pozitivno razmerje do slovenščine, ob tem pa razvili tudi spoštovanje in naklonjenost do drugih jezikov in narodov ter medkulturno zmožnost. Pri učencih in učenkah naj ozavešča pomen ohranjanja njihove jezikovne, kulturne in narodne identitete in njeno spoštovanje ter spoštovanje drugih oz. drugačnosti.

Učenke in učenci razvijajo svojo sporazumevalno zmožnost tako,

- da poslušajo (in gledajo) oz. berejo dialoška in monološka besedila, jih razčlenjujejo, povzemajo, primerjajo, doživljajo in vrednotijo ter utemeljijo svoje mnenje -- pri tem spoznavajo, da njihove dejavnosti pred poslušanjem oz. branjem, med njim in po njem pomembno vplivajo na njihovo razumevanje in vrednotenje besedila, usvajajo temeljne strategije poslušanja oz. branja ter prepoznavajo zgradbene in jezikovne značilnosti tistih vrst besedil, ki jih bodo tudi tvorili,
- da se pogovarjajo, govorno nastopajo, pišejo dopise in monološka besedila -- pri tem se navajajo na to, da se je na tvorjenje besedila treba pripraviti in da je treba

upoštevati naslovnika in druge okoliščine ter obvladati temo, o kateri se sporoča, poimenovalne možnosti in zakonitosti jezika, v katerem se sporoča, in zgradbene in jezikovne značilnosti dane besedilne vrste ipd.,

- da kritično opazujejo svoje sporazumevanje in sporazumevanje drugih, ga vrednotijo in utemeljijo svoje mnenje; če je potrebno, predlagajo izboljšave in utemeljijo svoje predloge,
- da dejavno in problemsko razvijajo temeljne gradnike sporazumevalne zmožnosti, tj. jezikovno (poimenovalno, skladijsko, pravorečno, pravopisno), slogovno in metajezikovno zmožnost, ter se zavedajo njihove vloge pri izboljšanju svojega sporazumevanja.

Razvijanje sporazumevalne zmožnosti poteka v vseh treh obdobjih, le da je prilagojeno starosti, spoznavni, sporazumevalni, spoznavni in domišljjski zmožnosti učencev in učenk ter njihovim sporazumevalnim izkušnjam, potrebam ipd.

Učenci in učenke naj svojo sporazumevalno zmožnost razvijajo predvsem procesno, in sicer na razne načine, z različnimi dejavnostmi in z različnimi poudarki. Pomembno dejanje tega procesa je tudi učenčevo oz. učenkino vrednotenje zmožnosti in besedil -- in to ne le drugih, temveč tudi svojih, torej tudi svoje zmožnosti pogovarjanja, dopisovanja, poslušanja, branja, govornega nastopanja in pisanja ter svoje jezikovne in slogovne zmožnosti. Učenci in učenke (pa tudi učitelj oz. učiteljica) naj spoznavajo, da svojih in tujih napak in neustreznosti ne iščejo, odkrivajo, odpravljajo, vrednotijo, razlagajo ... zato, da bi se zavedali svojih pomanjkljivosti, svojega neznanja, svoje nemoči -- temveč zato, da bi izboljšali svojo sporazumevalno zmožnost. Učitelj oz. učiteljica naj učence in učenke spodbuja k iskanju odgovorov na pravopisna, oblikovna, tvorba, slovnična in druga vprašanja v različnih jezikovnih priročnikih (v knjižni in elektronski obliki) in v jezikovnih svetovalnicah.

Učitelj oz. učiteljica naj občasno usmerja učence in učenke k povezovanju jezikovnosistemskega znanja -- torej naj povežejo usvojeno jezikovno vsebino v smiselno zaokroženo celoto in ta naj postopoma dobi dokončno strnjeno podobo (pri tem naj smiselno ločuje temeljno od manj pomembnega). Učenci in učenke si s takšnim povezovanjem krepijo svojo jezikovno samozavest v slovenščini, ker so sposobni umestiti vsakdanje jezikovne probleme v enoten okvir, hkrati pa pridobivajo splošno jezikoslovno teoretično osnovo, ki jim lahko pomaga pri učenju tujih jezikov (poleg primerjanja izgovornih, pisnih, oblikovnih in skladijskih značilnosti slovenskega jezika s tujimi jeziki, ki se jih učijo).

Ker vsebine in cilji pri jezikovnem pouku niso omejeni na obravnavo po razredih, jih učitelj oz. učiteljica lahko po lastni presoji obravnava tudi strnjeno. Izbirnost ni omejena samo na besedilne vrste, temveč je razširjena tudi na sporazumevalne dejavnosti ob obravnavi posameznih besedilnih vrst. Izbirnost v učnem načrtu učitelju oz. učiteljici omogoča učinkovito individualizacijo in diferenciacijo pouka. Zaradi manjšega števila učencev in učenk v razredu in morebitnega kombiniranega pouka je ta še posebej zaželena.

3.2 Književni pouk

Pri komunikacijskem modelu književnega pouka je izhodišče obravnave književno besedilo. Recepcijsko zmožnost pri književnem pouku učenci in učenke razvijajo z branjem/poslušanjem/gledanjem umetnostnih besedil in z govorjenjem/pisanjem o njih ter s tvorjenjem/(po)ustvarjanjem ob umetnostnih besedilih. Kot najprimernejša metoda dela se tudi tukaj priporoča šolska interpretacija umetnostnega besedila, ki zajema naslednje dejavnosti: uvodno motivacijo; napoved besedila, umestitev in interpretativno branje; premor po branju; izražanje doživetij ter analizo, sintezo in vrednotenje; ponovno branje in nove naloge.

Učenci/učenke ob srečevanju z umetnostnim besedilom razvijajo vse štiri sporazumevalne dejavnosti. Branje in poslušanje ter pisanje in govorjenje se v okviru vsake učne enote prepletajo in so usmerjeni k istim ciljem. Izbira metod in oblik dela je prepuščena učitelju/učiteljici, ta pa jo prilagaja naravi umetnostnega besedila in interesom ter nagnjenjem svojih učencev in učenk. Učitelj/učiteljica naj bo pozoren/-rna tudi na pridobivanje literarnovednega znanja, ki naj bo v funkciji učenčevega/učenkinega poglobljenega doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil.

V drugem in tretjem obdobju izobraževanja na sekundarni stopnji je pomembnem cilj književnega pouka tudi vzgoja kultiviranega bralca, bodočega izobraženca. To je bralec, ki v svoje razmišljanje o bralnem doživetju vključuje medbesedilno izkušnost, poznavanje literarnih pojavov in splošno kulturno razgledanost. Zato naj bi učenci in učenke v tem obdobju pridobivali pozitivne izkušnje srečevanja z besedno umetnostjo in zmožnost samostojnega branja raznovrstnih književnih besedil. Ob branju naj bi reflektirali svoje doživetje, prepoznavali literarne lastnosti, podajali svoje razumevanje in vrednotenje ter znali literarne pojave uvrščati v njihov tipični literarni in širši kulturni kontekst. Književnost naj bi dojemali kot del kulturnega dogajanja v času, nacionalnem in mednacionalnem prostoru, tj.

kot pojav, ki sooblikuje vrednostni sistem posameznika in družbe.

Primarno merilo za izbiro umetnostnih besedil v prvem obdobju izobraževanja na sekundarni stopnji sta literarna kakovost ter primernost učenčevi/učenkini stopnji osebnostnega in bralnega razvoja. Vsebinski del tako vključuje dela iz mladinske in nemladinske književnosti ter književnodidaktično osmišljeno tudi primere trivialne književnosti. Upošteva načela književne kakovosti ima elitna književnost izrazito prednost pred trivialno. V središču naj bodo besedila iz slovenske književnosti. Učenci in učenske doma v posameznem šolskem letu preberejo od tri do pet čim bolj raznovrstnih književnih besedil. Učiteljeve/učiteljičine uvodne motivacije, usmeritve, oblike in metode dela naj sprožijo njihovo doživljanje in domišljijско sodelovanje pri oblikovanju čutnodomšljijških predstav prvin branega književnega besedila ter vodijo k poglobljanju njihove recepcijske zmožnosti. Izbira besedil za domače branje je skladno s cilji pouka prepuščena učiteljem/učiteljicam in njihovim učencem in učenkam.

V drugem in tretjem obdobju izobraževanja so vsebine predstavljene v dveh stolpcih. V **levem** so podani tipični literarnointerpretativni pojmi, ki jih učenci in učenske srečujejo in spoznavajo pri branju besedil v okviru določenega sklopa, ter pojmi in vsebine, ki omogočajo razvrstitev prebranih besedil v širši literarni in kulturni kontekst določene dobe,

V **desnem** stolpcu so podani naslovi besedila za branje in interpretacijo. Navedena besedila so tista, ki so zaradi idejno-tematskih in slogovno-kompozicijskih lastnosti ključno zaznamovala literaturo in kulturo v določenem času.

Razdelek I navaja obvezna besedila, ki s točkovnimi oznakami a), b), c) ... sledijo pojmom in smerem v levem stolpcu. Za obravnavo pri pouku je potrebno izbrati po eno besedilo v vsaki točki, pri čemer so med poševnicami označene izbirne možnosti. Globino (analize, sinteze, vrednotenja, načinov izražanja), kompleksnost (celostna, delna interpretacija) in obliko interpretacije (frontalna, skupinska, individualna) posameznih besedil predvidi učitelj.. Poleg obveznih enot v točki I, ki vse vključujejo izbirnost, so za obravnavo predvidena tudi prostoizbirna besedila po izboru učitelja/učiteljice ali učencev/učenk, nakazana v točki II.

Razmerje med dejavno interpretacijo in kontekstnimi informacijami naj bi pri pouku bilo približno 60 : 40, obravnavo vsebinskih sklopov pa zasnovana po naslednjih korakih:

- kratek informativni uvod (učiteljeva/učiteljičina interaktivna razlaga pojmov iz levega stolpca ..., govorni nastopi in predstavitve projektnega in raziskovalnega dela posameznih učencev/učenk ali skupin z uporabo IKT);
- branje in tekstno-kontekstna interpretacija obveznih in izbirnih besedil (frontalno,

skupinsko, individualno, prepletanje bralnih dejavnosti pri pouku in doma);

- sinteza bralnih izkušenj in kontekstnih spoznanj ob koncu obravnave sklopa. Učitelj/učiteljica vodi učence in učenke, da besedno in vizualno (sklepni zapis, preglednica, miselni vzorec ipd.) uredijo najpomembnejša spoznanja v sistem in jih shranijo v spomin. V tej fazi učenci in učenke prav tako sodelujejo s projektno- raziskovalnim delom, preizkusijo pa se tudi v ustvarjanju – ustvarjalno pisanje, uprizorjanje, recitali ... na izhodiščih pridobljenih bralnih izkušenj.

Potek obravnave, dejavnosti učencev in učenk in trajanje predvidi učitelj/učiteljica v letni pripravi. Učitelj/učiteljica predvidi tudi čas za preverjanje in ocenjevanje. Pri tem povezuje dejavnosti in čas, namenjen jezikovnemu in književnemu pouku.

Domače branje v drugem in tretjem obdobju v posameznem šolskem letu obsega najmanj pet integralnih besedil. Štiri se vključujejo v obravnavane vsebinske sklope, eno (ali dve) izberejo učenci in učenke (v dogovoru z učiteljem/učiteljico). Učenci in učenke izbirajo med poševnicami znotraj vsake enote. Obvezna besedila, ki jih ne izberejo za domače branje, imajo možnost spoznavati ob odlomkih. V zaključnem razredu je kot domače branje predviden poseben sklop besedil, katerih obravnava (domače in šolsko branje, interpretacija, primerjanje, razvrščanje, presojanje, izražanje) je lahko podlaga za pisanje šolskega eseja. .

3.3 Medpredmetne povezave in kroskurikularne teme

Poglavje se nanaša na celotno izobraževanje na sekundarni stopnji.

Na ravni vključevanja kroskurikularnih vsebin in kompetenc je v tem učnem načrtu posebna pozornost namenjena razvijanju digitalne pismenosti učencev/učenk, kar je tudi ena izmed ključnih kompetenc vseživljenjskega učenja. Učenci/učenke uporabljajo digitalno tehnologijo pri razvijanju sporazumevalne zmožnosti in pri komunikaciji (dejavnem stiku) z literaturo, in sicer:

- pri sprejemanju, razčlenjevanju in tvorjenju neumetnostnih in umetnostnih besedil,
- kot podporo kritičnemu mišljenju, ustvarjalnosti in inovativnosti,
- za iskanje, zbiranje, izmenjavo in obdelavo podatkov ter njihovo sistematično rabo pri tvorjenju informacij. Za izdelavo, predstavitev in razumevanje kompleksnih informacij uporabljajo tudi primerno strojno in programsko opremo, samostojno uporabljajo

primerne didaktične računalniške programe in internet kot vir podatkov in komunikacijsko orodje.

Poudarjena je tudi kulturna vzgoja, saj kot osrednji element vseživljenjskega učenja bistveno prispeva k celovitemu razvoju osebnosti vsakega posameznika ter sooblikuje človekovo kulturno zavest in izražanje. Učencem/učenkam omogoča razumevanje pomena in spoznavanje kulture lastnega naroda ter zavedanje o pripadnosti tej kulturi. Spodbuja tudi spoštljiv odnos do drugih kultur in medkulturni dialog.

Medpredmetne povezave se lahko izvedejo v različne namene in na različne načine, npr. kot motivacija, nadgradnja obstoječega znanja, oblikovanje avtentičnih nalog, projektni dan ipd. Uresničevanje medpredmetnih povezav (tudi na ravni kroskurikularnih vsebin) pa je odvisno od povezovanja učiteljev/učiteljic vseh predmetnih področij in načrtovanja povezav na treh ravneh – na ravni šole, na ravni strokovnih aktivov in posameznih učiteljev/učiteljic.

Cilj povezovanja predmetov je torej globalni pristop, ki spodbuja t. i. celostno učenje in poučevanje. Medpredmetno povezovanje zato lahko poteka na ravni vsebin (npr. tema protestantizma v okviru projektne tedna), na ravni procesnih znanj (npr. iskanje virov kot spretnost, ki pride v poštev pri vseh predmetih) ter na konceptualni ravni (npr. poglobljanje razumevanja istih pojmov pri različnih predmetih).

4 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

4.1 PRVO OBDOBJE (S1—S3)

4.1.1 JEZIKOVNI POUK

A) CILJI

RAZVIJANJE JEZIKOVNE, NARODNE IN DRŽAVLJANSKE IDENTITETE
<p>Učenci in učenke opazujejo, primerjajo, prepoznavajo, poimenujejo oz. predstavljajo</p> <ul style="list-style-type: none">
– jezike, ki jih govorijo slovenski državljani, pravni status teh jezikov v R Sloveniji in svoje razmerje do njih,
– državni in uradni jezik v R Sloveniji ter uradna jezika na dvojezičnem območju slovenske Istre in Prekmurja,
– status slovenščine v EU,
– vlogo slovenščine pri zamejcih in izseljencih ter status slovenščine v državah, v katerih živijo zamejci in izseljenci,
– razločevalne lastnosti zbornega jezika, knjižnega pogovornega jezika, svojega narečja oz. pokrajinskega pogovornega jezika in najstniškega slenga ter ustrezne okoliščine za rabo teh jezikovnih zvrsti,
– izgovorne, pisne in slovnične podobnosti in razlike med slovenščino in tujimi jeziki, ki se jih učijo,
– začetke slovenskega (knjižnega) jezika in njegov razvoj skozi stoletja ter razvoj slovenske pisave.

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI DVOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA
<p>Učenci in učenke</p> <ul style="list-style-type: none">
● se pripravijo na poslušanje (in gledanje) pogovora oz. na branje dopisa -- pogovarjajo se o načelih ustreznega pogovarjanja oz. dopisovanja, o značilni zgradbi pogovora oz. dopisa dane vrste, o vplivu okoliščin na zgradbo pogovora oz. dopisa in o merilih za vrednotenje dialoških besedil,
● poslušajo (in gledajo) pogovor oz. berejo dopis določene vrste (gl. razdelek B) Vsebine, 1. Vrste besedil),
● po poslušanju (in gledanju) pogovora oz. po branju dopisa<ul style="list-style-type: none">
– določijo družbeno vlogo sogovorcev oz. dopisovalcev, družbeno in čustveno razmerje med njima ter povedo, po čem so to prepoznali,
– določijo sogovorca, ki daje pobudo, in njegov namen, namen sogovorca, ki se odziva, ter povedo, po čem so to prepoznali, oz. določijo sporazumevalno vlogo pisca dopisa (tj. ali daje pobudo ali se odziva) in njegov namen ter povedo, po čem so to prepoznali,
– povzamejo temo in obnovijo vsebino pogovora oz. dopisa,
– predstavijo zgradbene in jezikovne značilnosti dane vrste pogovorov oz. dopisov,
– vrednotijo vpljudnost sogovorcev oz. pisca dopisa ter njuno oz. njegovo upoštevanje načel ustreznega pogovarjanja oz. dopisovanja in značilnosti dane vrste pogovora oz. dopisa ter utemeljijo svoje mnenje,
– primerjajo dano vrsto pogovorov oz. dopisov z drugimi vrstami ter predstavijo njihove podobnosti in razlike,

- poslušajo (in gledajo) avtentične pogovore oz. berejo avtentične dopise in jih primerjajo z vzorčnimi, predstavijo njihove podobnosti in razlike,
- pripravijo se na tvorjenje dialoškega besedila -- pogovarjajo se o strategijah in načelih ustreznega pogovarjanja oz. dopisovanja,
- tvorijo dialoško besedilo (pogovor oz. dopis) določene vrste,
- po tvorjenju dialoškega besedila
- vrednotijo svoje in druge pogovore oz. dopise, utemeljijo svoje mnenje in predlagajo izboljšave,
- vrednotijo svojo zmožnost pogovarjanja oz. dopisovanja in na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali,
- vrednotijo učinek pridobljenega procesnega in vsebinskega znanja na svojo zmožnost pogovarjanja oz. dopisovanja.

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA

Učenci in učenke

- se pripravijo na poslušanje (in gledanje) oz. na branje besedila -- pogovarjajo se o strategijah učinkovitega poslušanja oz. branja ter jih pred poslušanjem oz. branjem in med njim tudi uresničujejo,
- *poslušajo (in gledajo) oz. berejo* neumetnostno besedilo določene vrste (gl. razdelek *Vsebine*),
- po poslušanju (in gledanju) oz. branju besedila
- določijo družbeno vlogo sporočevalca in njegov namen ter povedo, po čem so ju prepoznali,
- strukturirano povzamejo temo, podteme, bistvene podatke in logična razmerja med njimi ter obnovijo besedilo,
- vrednotijo zanimivost, verodostojnost, razumljivost in uporabnost besedila ter utemeljijo svoje mnenje,
- v besedilu prepoznajo dejstva in izraze, s katerimi sporočevalec razodeva svoje doživljanje in vrednotenje predmetnosti; razmišljajo o tem, s katerim namenom je sporočevalec uporabil čustvene in vrednotenjske izraze, ter vrednotijo to njegovo odločitev,
- ob tistih vrstah besedil, ki jih bodo tudi tvorili, predstavijo njihove zgradbene in jezikovne značilnosti,
- primerjajo dano vrsto besedil z drugimi vrstami ter predstavijo njihove podobnosti in razlike,
- poslušajo (in gledajo) oz. berejo kompleksna avtentična besedila, jih primerjajo z vzorčnimi, predstavijo njihove podobnosti in razlike ter razmišljajo o tem, čemu se je avtor odločil za posebnosti in kako le-te učinkujejo na poslušalca (in gledalca) oz. bralca,
- v posameznih delih zapisanega umetnostnega besedila prepoznavajo značilnosti obravnavanega vrste neumetnostnih besedi, predstavijo posebnosti umetnostnega besedila, razloge zanje in njihov učinek na bralca,
- poročajo o svoji strategiji poslušanja oz. branja in vrednotijo njeno učinkovitost; če je potrebno, povedo, kako bi jo spremenili,
- vrednotijo svojo zmožnost kritičnega poslušanja oz. branja in na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali,
- vrednotijo učinek pridobljenega procesnega in vsebinskega znanja na svojo zmožnost kritičnega poslušanja oz. branja besedil,
- se pripravijo na govorni nastop oz. na pisanje -- pogovarjajo se o strategijah in načelih

učinkovitega govornega nastopanja oz. pisanja ter jih pred sporočanjem in med njim tudi uresničujejo,

- tvorijo besedilo določene vrste (gl. razdelek B) Vsebine, 1. Vrste besedil) – *govorno nastopajo oz. pišejo*,
- po govornem nastopu oz. po pisanju
  - vrednotijo zanimivost, verodostojnost, razumljivost, zgradbeno ustreznost ter jezikovno ustreznost in pravilnost besedila, ustreznost nebesednih spremljevalcev govorjenja oz. pisanja ter utemeljijo svoje mnenje in predlagajo izboljšave,
  - povzamejo načela uspešnega govornega nastopanja oz. pisanja besedil,
  - poročajo o svoji strategiji govornega nastopanja oz. pisanja besedil in vrednotijo njeno učinkovitost; če je potrebno, povedo, kako bi jo spremenili,
  - vrednotijo svojo zmožnost govornega nastopanja oz. pisanja besedil ter na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali,
  - vrednotijo učinek pridobljenega procesnega in vsebinskega znanja na svojo zmožnost govornega nastopanja oz. pisanja besedil.

RAZVIJANJE JEZIKOVNE IN SLOGOVNE ZMOŽNOSTI

Učenci in učenke razvijajo poimenovalno zmožnost:

- razlagajo dane besede in frazeme iz besedila ter jih smiselno uporabljajo v svojem besedilu,
- k besedam iz besedila dodajajo knjižne besede z enakim, nasprotnim, ožjim in širšim pomenom ter iz iste besedne družine,
- razlagajo tvorjenke iz besedila in delajo tvorjenke iz danih skladenjskih podstav,
- v svojih besedilih se izogibajo nepotrebnim besednim ponovitvam,
- v svojih besedilih in v besedilih drugih prepoznajo poimenovalne napake in neustreznosti ter jih odpravijo; pri tem si po potrebi pomagajo z različnimi jezikovnimi svetovalnicami ter s slovarji v knjižni in elektronski obliki.

Učenci in učenke razvijajo skladenjsko zmožnost:

- sprašujejo po danih delih povedi,
- dopolnijo (glavne) stavke s pomensko ustreznimi odvisniki,
- v zvezi dveh enostavčnih povedi prepoznajo logično razmerje med povedma ter ga izrazijo z ustreznim veznikom (in tudi s predlogom),
- o prvotnem govornem dogodku poročajo s premim govorom, z odvisnim govorom in s predložno zvezo ter pretvarjajo premi govor v odvisnega, tega pa v predložno zvezo,
- strnjujejo podredno zložene povedi v enostavčne,
- razširjajo enostavčne povedi v podredno zložene,
- pretvarjajo trpne stavke v tvorne in obrnjene,
- v zvezi povedi ali v besedilu poiščejo besede, s katerimi je poimenovana ista prvina predmetnosti, in vrednotijo njihovo ustreznost; predstavljajo razloge za odpravljanje ponavljanja besede in navajajo še druge možnosti za nadomeščanje dane besede,
- v enostavčni povedi razvrstijo stavčne člene na razne načine in za vsako možnost povedo, v katerih okoliščinah bi bila ustrezna,
- skladajo povedi, zveze povedi in zveze replik ter pri tem upoštevajo pomensko, oblikovno in aktualnostno razmerje v taki enoti,
- v svojih besedilih in v besedilih drugih prepoznajo skladenjske napake in neustreznosti ter jih odpravijo; pri tem si po potrebi pomagajo z različnimi jezikovnimi svetovalnicami ter s slovničnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki,

- primerjajo slovensko skladnjo s tujo (npr. besedni red v povedi, rabo osebnih zaimkov ipd.) in predstavijo svoje ugotovitve.

Učenci in učenke razvijajo pravorečno zmožnost:

- vadijo in utrjujejo knjižno izreko besed, povedi in besedil,
- glasno izgovarjajo (tudi berejo) besede in opisujejo njihovo izreko, npr. mesto naglasa in naglašeni samoglasnik, položajne variante zvočnika v, glasovno vrednost črk e, o, v in l,
- med govornimi nastopi govorijo čim bolj knjižno in razločno,
- prepoznajo svojo in tujo neknjižno izreko ter besede izgovorijo knjižno; kadar so v zadregi, si pomagajo z ustreznimi jezikovnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki,
- primerjajo slovenske glasovne in besedne prozodične prvine s tujimi ter predstavijo svoje ugotovitve.

Učenci in učenke razvijajo pravopisno zmožnost:

- ob zapisanih besedah, povedih in besedilih utrjujejo oz. spoznavajo in nadgrajujejo
  - zapis besed s kritičnimi glasovi,
  - temeljna pravila za rabo velike in male začetnice, za deljenje besed, za pisanje besed skupaj, narazen ali z vezajem, za pisanje prevzetih besed in za rabo ločil nižje pismenosti,
  - pravila za zapis krajšav,
- svoja besedila členijo na odstavke, v njih upoštevajo pravopisna pravila, skrbijo za čitljivost in estetskost pisave ter se odločijo za pisanje s pisanimi oz. tiskanimi črkami,
- pri pisanju si po potrebi pomagajo s pravopisnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki, pri oblikovanju besedil z računalnikom pa uporabljajo tudi urejevalnike, pregledovalnike in črkovalnike,
- prepoznajo pravopisne napake v svojih besedilih in v besedilih drugih, jih odpravijo in utemeljijo svoje popravke; pri tem si po potrebi pomagajo z različnimi jezikovnimi svetovalnicami ter s pravopisnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki,
- primerjajo temeljna slovenska pravopisna pravila s tujimi in predstavijo svoje ugotovitve.

Učenci in učenke razvijajo slogovno zmožnost:

- opazujejo svoje sporočanje in sporočanje drugih v slovenščini v različnih okoliščinah, prepoznavajo jezikovne zvrsti in jim določijo ustrezne okoliščine sporočanja,
- po poslušanju oz. branju svojih in drugih dvo- in enogovornih besedil vrednotijo ustreznost izbrane jezikovne zvrsti in utemeljijo svoje mnenje,
- pred tvorjenjem besedila razmišljajo o okoliščinah sporočanja in o značilnostih dane besedilne vrste, med tvorjenjem pa izbirajo okoliščinam in besedilni vrsti ustrezne besede, besedne zveze, stavčne vzorce ipd.,
- sopomenkam iz besedila določijo slogovno vrednost in povedo, v katerih okoliščinah bi lahko uporabili slogovno zaznamovane besede,
- v besedilu prepoznajo slogovno zaznamovane besede in oblike ter jih zamenjajo s slogovno nezaznamovanimi,
- v svojih besedilih in v besedilih drugih prepoznajo neustrezne besede, besedne zveze, stavčne vzorce ipd., jih zamenjajo z ustrežnejšimi in utemeljijo svoje popravke.

Učenci in učenke sproti presojujejo učinek pridobljenega vsebinskega in procesnega znanja na svojo jezikovno in slogovno zmožnost, vrednotijo to svojo zmožnost in na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali.

RAZVIJANJE METAJEZIKOVNE ZMOŽNOSTI

Učenci in učenke

- v svojem okolju in v besedilih opazujejo jezikovne pojave (navedene v razdelku B) Vsebine, 2. Jezikoslovni izrazi) ter dejavno, problemsko in procesno spoznavajo njihove temeljne pomenske, funkcijske in oblikovne lastnosti in slovenske strokovne izraze zanje; strokovne izraze razumejo, uporabljajo in ponazarjajo s primeri iz zapisanega besedila in s svojimi primeri; povezujejo jih v zaokroženo sistemsko celoto, ki jim predstavlja tudi izhodišče za opazovanje tujih jezikov;
- v tistih vrstah besedil, ki jih ne le berejo, temveč tudi tvorijo, opazujejo in prepoznajo značilno zgradbo in značilne jezikovne prvine; svoje znanje o zgradbi in jezikovnih značilnostih dane besedilne vrste nato uporabijo in nadgradijo tako, da tvorijo besedilo te vrste;
- v pogovorih pred sprejemanjem in tvorjenjem besedil spoznavajo
  - strategije pogovarjanja, dopisovanja, poslušanja, branja, govornega nastopanja in pisanja,
  - načela uspešnega pogovarjanja in dopisovanja, govornega nastopanja in pisanja ter
  - merila za vrednotenje besedil.
 Svoje poznavanje strategij, načel in meril nato uporabijo in nadgradijo tako, da jih upoštevajo pri svojem sporazumevanju ter pri vrednotenju svojih besedil in besedil drugih.

Učenci in učenke sproti presojujejo učinek pridobljenega vsebinskega in procesnega znanja na svojo metajezikovno zmožnost, vrednotijo to svojo zmožnost in na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali.

B) VSEBINE

1. OBVEZNE IN IZBIRNE VRSTE BESEDIL

Vrste besedil za razvijanje zmožnosti dvosmernega sporazumevanja:

- osebni in telefonski (samo zvočni ali tudi vidni) raziskovalni, prepričevalni in pogajalni pogovor med družbeno enakovrednima osebama ter med stranko in uradno osebo,
- navadni ali elektronski dopis (npr. vabilo, zahvala, opravičilo, prošnja, *sožalje*) za družbeno enakovredno osebo ter za uradno osebo oz. stranko.

Vrste besedil za razvijanje zmožnosti enosmernega sporazumevanja:

Vrste besedil za sprejemanje (tj. za branje in poslušanje besedil iz raznih medijev):

1.	2.	3.
opis življenja osebe, opis države, definicija pojma, <i>opis življenja ljudi v dani državi ali skupnosti,</i>	opis naprave, opis postopka, razlaga naravnega pojava, <i>nasvet strokovnjaka,</i> oglasno besedilo,	opis in oznaka osebe, življenjepis, opis poti, <i>potopis,</i> ocena besedila,
– aktualno ali zanimivo publicistično besedilo, – seznam (<i>tekmovalni/športni/kulturni spored</i> ipd.),* – obrazec (<i>poštni/bančni/spletne obrazec</i> ipd.).* (* V vsakem razredu obravnavajo najmanj po eno tako besedilo.)		

Vrste besedil za tvorjenje (tj. za govorno nastopanje in pisanje):

1.	2.	3.
opis življenja osebe, opis države, definicija pojma, <i>opis življenja ljudi v dani državi ali skupnosti,</i>	opis naprave, opis postopka, razlaga naravnega pojava, <i>oglasno besedilo,</i>	opis in oznaka osebe, življenjepis, ocena besedila, <i>opis poti,</i>

državi ali skupnosti,

- pripoved o svojih doživetjih,
- obnova neumetnostnega ali umetnostnega besedila,
- poročilo o zanimivem ali aktualnem dogodku,
- *predstavitev svojega doživljanja aktualnega dogodka in svojega mnenja o njem.*

2. JEZIKOSLOVNI IZRAZI

Učenci in učenke razumejo, predstavijo, uporabljajo in ponazarjajo naslednje jezikoslovne izraze:

1.	– knjižni zborni jezik, knjižni pogovorni jezik, narečje, – neuradni oz. neformalni in uradni oz. formalni pogovor in dopis, – <i>raziskovalni, pogajalni in prepričevalni pogovor,</i> – frazem oz. stalna besedna zveza s prenesenim pomenom, – svojilni zaimek, povratni svojilni zaimek, – vprašalni zaimek, – oziralni zaimek, – kazalni zaimek, – povedni naklon oz. povednik, velelni naklon oz. velelnik, pogojni naklon oz. pogojnik, – predlog, – stavek, – <i>stavčni člen: povedek, osebek, predmet, prislovno določilo (kraja, časa, načina, vzroka);</i>
2.	– sleng, – prikazovalno besedilo, propagandno oz. oglasno besedilo, – razlaga, nasvet, – slogovno zaznamovana beseda, slogovno nezaznamovana beseda, – domača beseda, prevzeta beseda, – glagolski vid, nedovršnik, dovršnik, – veznik, vezniška beseda, – enostavčna poved, dvostavčna oz. zložena poved, – podredno zložena poved, priredno zložena poved, – <i>glavni stavek, odvisni stavek oz. odvisnik -- osebkov, predmetni, prislovnodoločilni (časovni, krajevni, načinovni, vzročni, namerni, pogojni, dopustni), prilastkov;</i>
3.	– zamejci in izseljenci, – praktičnosporazumevalno, uradovalno, strokovno in publicistično besedilo, – oznaka, življenjepiš, – tvorjenka in netvorjenka, – medmet, – členek, – tvorni in trpni stavek.

4.1.2 KNJIŽEVNI POUK

A) CILJI

RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI Z BRANJEM/POSLUŠANJEM/ GLEDANJEM UPRIZORITEV UMETNOSTNIH BESEDIL IN Z GOVORJENJEM/ PISANJEM O NJIH

1 KNJIŽEVNA BESEDILA

Učenci in učenke

- spoznavajo obvezna in druga umetnostna besedila po izbiri učitelja/učiteljice ter učencev in učenk (npr. besedila, povezana z aktualnimi dogodki ipd.);
- razvijajo recepcijsko zmožnost, tj. zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja umetnostnih besedil;
- besedila med seboj primerjajo in vrednotijo, svoje mnenje utemeljijo in se sklicujejo na besedila;
- prepoznavajo razlike med estetsko polnovredno in trivialno/zabavno književnostjo.

PRVINE KNJIŽEVNEGA BESEDILA (književna oseba, književni prostor in čas, dogajanje, motiv, tema/sporočilo in snov, avtor in pripovedovalec, književna perspektiva)

1. Književna oseba

Učenci in učenke

- ločujejo glavne in stranske književne osebe ter utemeljijo svoje mnenje; zaznavajo, primerjajo *in presoajo* ravnanje in govorjenje/mišljenje književnih oseb;
- prepoznajo književno osebo, ki jim je blizu (po značaju, ravnanju, načinu razmišljanja, iz zunajliterarnih razlogov); do te osebe so tudi kritični;
- vživijo se v književno osebo, ki je drugačna od njih, in so do nje kritični;
- prepoznavajo družbeni položaj književnih oseb; skušajo razumeti tudi psihološke *in etične* lastnosti književne osebe;
- ozaveščajo značilnosti književnih oseb v trivialnih/zabavnih besedilih in jih primerjajo z osebami v drugih besedilih;
- zaznavajo perspektive več književnih oseb in razumejo njihovo soodvisnost; povedo, kako in kje se to kaže v umetnostnem besedilu; na podlagi perspektive posamezne književne osebe oblikujejo svoj odnos do nje;
- prepoznavajo motive za ravnanje književnih oseb (namere, misli, čustva ...) in jih primerjajo s svojim pogledom na svet; razumejo socialne motive za ravnanje oseb;
- iščejo psihološke motive *in zaznavajo etične motive* za ravnanje književnih oseb.

2. Književni prostor in čas

Učenci in učenke

- si oblikujejo domišljjsko predstavo književnega prostora in ugotavljajo, v kateri dogajalni čas je postavljeno dogajanje;
- zavedanje književnega prostora in časa gradijo (tudi) iz časovno, pokrajinsko in družbeno zaznamovanih besednih prvin v besedilu;
- dogajalni prostor in čas povezujejo s temo umetnostnega besedila;
- ozaveščajo značilnosti dogajalnega prostora v trivialnem/zabavnem besedilu in jih primerjajo z značilnostmi v estetsko polnovrednem umetnostnem besedilu.

3. Dogajanje, motiv, tema/sporočilo in snov

Učenci in učenke

- opazujejo časovno in vzročno-posledično razmerje med dogodki v besedilu (v zgodbi/fabuli);
- kronološko razvrščajo dogodke, in to tudi v analitični oz. retrospektivni dogajalni zgradbi;
- ločijo glavno in stransko dogajanje ter dogajanje v različnem času in na različnih krajih;
- obnovijo dogajanje (podrobno in strnjeno);
- spoznavajo značilnosti dogajanja v trivialnem/zabavnem besedilu (klišeiziranost);
  - v 2. in 3. r. zaznavajo zaviranje in pospešitev dogajanja;
- določajo motive v umetnostnem besedilu;
- doživljajo pesemske slike in se zavedajo njihovega učinka na bralca (razpoloženjskost, čustveni odzivi na jezikovne prvine);
- izluščijo osrednjo idejo (sporočilo) in temo književnega besedila; naštejejo nekaj besedil na isto temo;
- opazujejo razvijanje teme v besedilu, npr. na dogajalni ravni (ali so predstavljeni vsi bistveni dogodki ali pa jih je treba ugotoviti/predvideti/»brati« med vrsticami), na jezikovni ravni (ali za neposredno/direktno izražanje ali za posredno/metaforično), na ravni časovne ureditve dogajanja (ali so dogodki razvrščeni kronološko ali retrospektivno), *na ravni slogovnih postopkov (pripovedovalno, opisovalno, dialoško razvijanje teme); primerjajo in presojujejo tematsko sorodna besedila glede na razvijanje teme;*
- ločijo umetnostna besedila glede na temo/tematiko (ljubezensko, socialno, domovinsko, razpoloženjsko besedilo);
- prepoznavajo snov (npr. zgodovinski dogodki) in opazujejo njeno preoblikovanje v besedilno stvarnost.

4. Avtor – pripovedovalec

Učenci in učenke

- ločijo avtorja umetnostnega besedila od pripovedovalca;
- prepoznavajo vsevednega pripovedovalca;
  - v 3. r. prepoznavajo prvo-osebne pripovedovalca in *lirskega izpovedovalca.*

5. Književna perspektiva

Učenci in učenke

- doživljajo, prepoznavajo in razumejo komično književno perspektivo; v umetnostnem besedilu najdejo humorne prvine in ugotavljajo, zakaj vzbujajo smeh (povezujejo jih z jezikom);
  - v 3. r. *doživljajo in prepoznavajo tragično književno perspektivo.*

KNJIŽEVNE ZVRSTI IN VRSTE

Učenci in učenke doživljajo, razčlenjujejo, vrednotijo in primerjajo pesemska, prozna in dramska besedila; poznajo in predstavijo razločevalne značilnosti književnih zvrsti/vrst, jih primerjajo in sintetizirajo.

1. Poezija

Učenci in učenke

- povezujejo ritem pesmi z besedilno stvarnostjo in s sporočilnostjo;

- v pesmi prepoznavajo in poimenujejo podobnoglasje/onomatopoijo ter opazujejo njegov učinek;
- v besedilu poiščejo rimo in opazujejo njen učinek; povezujejo jo s sporočilnostjo pesmi;
- zaznavajo likovno podobo pesmi, tj. razlike med verzi (v dolžini) in posebnosti likovne podobe svobodnega verza; *ugotavljajo povezanost likovne podobe s temo/sporočilnostjo pesmi*;
- ugotavljajo vlogo posebne rabe jezikovnih prvin v pesmi (doživljajska, pomenska, estetska raven):
  - zaznavajo učinek zaznamovane rabe jezikovnih prvin na bralca,
  - razumejo večpomenske besede/besedne zveze,
  - zaznavajo, razumejo in razložijo besede/besedne zveze s prenesenim pomenom,
  - *zaznavajo estetski učinek pesniškega sredstva v besedilu*;
- zaznavajo zamenjavo besednega reda (inverzijo), razumejo njegovo vlogo v pesmi;
- zaznavajo in opazujejo časovno in čustveno zaznamovane besede/besedne zveze v pesmi;
- zaznavajo in opazujejo pretiravanje, stopnjevanje in refren/pripev;
- zaznavajo in opazujejo govorniško vprašanje;
- razumejo razliko med lirsko in epsko pesmijo ter jo predstavijo ob obravnavani pesmi;
  - v 2. in 3. r. prepoznavajo ep, balado, romanco in sonet; ob izbranem primeru znajo predstaviti njihove razločevalne značilnosti; pri vrednotenju pesmi predstavijo tudi njene vrstne značilnosti.

2. Proza

Učenci in učenke

- opazujejo in predstavijo vlogo slogovno zaznamovanih prvin v umetnostnem besedilu;
- v umetnostnem besedilu najdejo primere, s katerimi ponazorijo načine razvijanja teme oz. slogovne postopke (opisovanje, subjektivno opisovanje, označevanje, pripovedovanje, dvogovor);
- opazujejo in primerjajo prozna besedila iste vrste ter pri tem predstavijo značilnosti dane besedilne vrste:
  1. basen prepoznavajo po tipiziranih, večidel živalskih likih, ki se obnašajo kot ljudje, in po kratki zaokroženi zgodbi, usmerjeni k poanti, ki jo razloži nauk;
  2. roman prepoznavajo kot najobširnejše prozno delo, v katerem je veliko dogodkov, več oseb in različnih dogajalnih prostorov;
  3. *novelo prepoznavajo po zgoščenosti dogajanja – malo oseb in dogodkov*; črtico prepoznavajo kot kratko pripoved o enem dogodku/doživetju; v ospredju so čustva, razpoloženje osebe.

Po metodi dolgega branja doživijo skupaj najmanj eno umetnostno besedilo vsako leto.

3. Dramatika

Učenci in učenke

- ločujejo govor dramskih oseb od odrskih navodil;
  - v 2. in 3. r. opazujejo in pojasnjujejo komično perspektivo v komediji oz. umetnostnem besedilu.

2 GLEDALIŠČE, RADIJSKA IGRA IN FILM

Učenci in učenke

- govorno ali pisno izražajo svoje doživljanje, razumevanje in vrednotenje gledališke predstave/radijske igre/filma;

- ozaveščajo značilnosti medijskih predelav/realizacij/aktualizacij umetnostnih besedil oz. osnovne značilnosti posameznih medijev;
- primerjajo gledališko predstavo/radijsko igro/film s književnim besedilom.

1. Gledališka/lutkovna predstava

Učenci in učenke

- razumejo dramsko dogajanje in odnose med dramskimi osebami; ločijo glavno in stransko dogajanje ter so pozorni na to, kako so prikazani (tj. neposredno ali posredno);
- prepoznajo prvine gledališke predstave (dejanja/prizore, igralce/vloge, kostume, sceno, rekvizite, luč/osvetlitev, zvočno opremo) – predstavijo in presojujejo njihovo vlogo pri doživljanju in razumevanju gledališke predstave;
- zaznavajo in predstavijo morebitne humorne prvine v gledališki predstavi, z navajanjem značilnosti gledališke predstave izražajo svoje razumevanje komične/tragične perspektive pri komediji/tragediji.

2. Radijska igra

Učenci in učenke

- si po zvočnih informacijah oblikujejo domišljjsko predstavo književnih oseb (npr. njihove zunanosti, njihovih osebnostnih lastnosti, motivov za njihovo ravnanje), dogajalnega prostora in časa ter drugih okoliščin dogajanja; svoje ugotovitve predstavijo in primerjajo;
- vrednotijo radijsko igro – nazornost glasovne predstavitve književnih oseb in prostora, ustreznost in učinkovitost zvočne opreme dogajanja ipd.

3. Film

Učenci in učenke

- *doživljajo, razumejo in vrednotijo film (dogajanje, odnose med osebami ipd.);*
- *primerjajo filmsko uprizoritev z gledališko ter predstavijo značilnosti filma (filmskega izražanja);*
- *ločijo trivialni/zabavni film od umetniškega/estetskega (npr. po klišejih na ravni dogajanja, oseb, dogajalnega prostora ...) in se opredeljujejo do obeh.*

4. Primerjava gledališke/filmske uprizoritve s književnim besedilom (tj. primerjava izbrane predstave in besedila)

Učenci in učenke

- primerjajo »predstavitve« oseb, dogajalnega prostora in časa v književnem besedilu in v gledališki predstavi/filmu;
- prepoznajo in navajajo motive za ravnanje književnih oseb (socialne, psihološke, etične);
- zaznavajo in predstavijo sklenjenost dogajanja;
- prepoznajo in predstavijo književno perspektivo (komična, tragična).

RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI S TVORJENJEM/(PO)USTVARJANJEM OB UMETNOSTNIH BESEDILIH (PISANJE, INTERPRETATIVNO BRANJE, GOVORJENJE)

1. PISANJE

Učenci in učenke razvijajo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja umetnostnih besedil ter prvin umetnostnega besedila tako, da pišejo (po)ustvarjalna besedila, »strokovna« besedila oz. fragmente besedil, v katere vključujejo jezikovne in druge značilne prvine umetnostnih besedil; pri tem upoštevajo značilnosti dane umetnostne zvrsti/vrste.

Ob tem prepoznajo ustvarjanje umetnostnega besedila kot poseben govorni položaj – sami namreč oblikujejo besedilni svet in se pri tem opirajo na svoje (medbesedilne) izkušnje in znanje.

- **Zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe razvijajo tako, da**
  - ustvarjajo nove književne osebe – sestavijo jih iz oseb, ki so jih spoznali v drugih književnih delih/*v filmu*/v realnem življenju, ali pa jih tvorijo po analogiji z osebami iz znanega umetnostnega besedila;
  - pišejo nove prigode znanih književnih oseb;
  - presajajo osebe iz enega književnega dela v zgodbo drugega dela;
  - pišejo realistične/fantastične sestavke, v katerih se prepoznajo različni motivi za ravnanje književnih oseb (socialni, psihološki, *etični*).
- **Zmožnost doživljanja in razumevanja književnega prostora in časa razvijajo tako, da** ustvarjajo nov domišljijski svet – dogajanje postavijo v preteklost, sedanost ali prihodnost; dogajalni čas izražajo z neposrednimi podatki (z navajanjem okoliščin, dogodkov in predmetov), pomagajo si tudi s posrednimi podatki, npr. s časovno, pokrajinsko ali družbeno zaznamovanimi besedami.
- **Zmožnost razumevanja dogajanja in teme (motivov/snovi) v književnem besedilu razvijajo tako, da**
  - pišejo domišljijško pripoved s sintetično ali z retrospektivno dogajalno zgradbo;
  - pišejo nova pripovedna besedila na določeno temo s podobnimi/različnimi motivi.
- **Zmožnost ločevanja avtorja in pripovedovalca razvijajo tako, da** pišejo besedila, v katerih privzemajo vlogo vsevednega, prvoosebnega pripovedovalca ali *lirskega izpovedovalca*.
- **Zmožnost prepoznavanja književne perspektive razvijajo tako, da** v (po)ustvarjalnih besedilih vzpostavljajo komično/*tragično* književno perspektivo.
- **Zmožnost sprejemanja in tvorjenja pesemskih besedil razvijajo tako, da**
  - samostojno tvorijo nove pesemske slike (v povezavi z določeno temo);
  - v povezavi s pesemsko sliko iz obravnavane pesmi tvorijo nove primere, posebitve in preproste metafore;
  - ob pesmi predstavijo slogovno zaznamovane zvočne, besedne, skladske in besedilne prvine ter njihovo vlogo na pomenski *in estetski* ravni pesmi; nato jih zamenjajo s slogovno nezaznamovanimi prvini ter vrednotijo učinek te zamenjave;
  - tvorijo likovno pesem/pesem lepljenko v povezavi z določeno ali izbrano temo;
    - preoblikujejo pesniško besedilo v prozno (parafraziranje).
- **Zmožnost sprejemanja in tvorjenja proznih besedil razvijajo tako, da** izberejo eno od naslednjih možnosti oz. predlagajo svojo:
  - povesti ali romanu »pripisejo« predzgodbo, nov zaključek, »manjkajoča« epizodna poglavja;
  - preoblikujejo krajše literarno delo v strip ali obratno;
  - znano prozno besedilo jezikovno in slogovno preoblikujejo ter tako predstavijo dogajanje v sodobnost ali v drug prostor;
  - pišejo izvirna pripovedna besedila naslednjih vrst (pri tem upoštevajo njihove vrstne značilnosti, zgradbo, slog in slogovni postopek):
    1. basen, bajko, pripovedko, ustno izročilo, ki so ga slišali,
    2. fantastično zgodbo, pismo/fiktivni dnevnik književne osebe, kratko realistično pripoved na podlagi časopisne vesti,
    3. črtico.
- **Zmožnost sprejemanja in tvorjenja dramskih besedil razvijajo tako, da**
  1. dramtizirajo pripovedno/pesemsko besedilo, napišejo krajše dramsko besedilo,

2. posnamejo kratko radijsko igro, pišejo komične dramske fragmente in prizore,
3. v svojem izvirnem besedilu posnemajo slog dramskega besedila.

2. INTERPRETATIVNO BRANJE KNJIŽEVNEGA BESEDILA

Učenci in učenke razvijajo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja umetnostnih besedil tudi z glasnim branjem in pri tem zvočno (so)oblikujejo besedilno stvarnost:

- razločno in doživeto glasno berejo/recitirajo/deklamirajo pesemsko besedilo – pri tem uskladijo zvočne prvine govora s sporočilnostjo/z razpoloženjem pesmi;
- razločno in interpretativno glasno berejo prozno besedilo – pri tem uskladijo zvočne prvine govora z dogajanjem v besedilu;
- po vlogah glasno berejo krajše dramsko besedilo,
  - pri tem nebesedno izražajo spremembe razpoloženja oseb in govorijo čim bolj naravno (v skladu z dogajanjem in okoliščinami dogajanja);
  - v igri vlog improvizirajo dramske fragmente (dialoge);
  - v »razrednem gledališču« uprizorijo odlomek iz dramskega dela ali krajše dramsko besedilo (izdelajo osnutke za sceno, kostume in rekvizite; razdelijo si vloge;
  - uprizorijo svojo dramatzacijo krajšega besedila;
  - oblikujejo in posnamejo kratko radijsko igro – zvočno plat dopolnjujejo z radiofonskimi prvinami (s šumi, z glasba, z drugimi zvoki).

3. GOVORNO NASTOPANJE

Učenci in učenke razvijajo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja umetnostnih besedil tudi tako, da se strokovno in (po)ustvarjalno odzivajo na umetnostna besedila.

V vsakem razredu pripravijo en govorni nastop – izberejo temo (npr. eno od ponujenih možnosti, lahko tudi v povezavi z domačim branjem, oz. v dogovoru z učiteljem izberejo temo, ki je ni na seznamu).

Med govornim nastopom govorijo prosto, čim bolj zborna in naravno ter upoštevajo jezikovno ustreznost in pravilnost; pazijo tudi na ustrezno rabo zvočnih in vidnih nebesednih spremljevalcev govorjenja. Na koncu pojasnijo svojo izbiro teme govornega nastopa.

Učenec/učenka

- **v književnostrokovnem govornem nastopu**
  - predstavi v šoli še neobravnavano književno besedilo (npr. avtorja, vsebinske in slogovne značilnosti, zvrst/vrsto besedila), ga ovrednoti, svoje trditve pa utemelji s sklicevanjem na njegove značilnosti oz. jih ponazarja s primeri iz besedila;
  - primerja književni besedili (njuno temo, književne osebe, dogajanje, kraj in čas dogajanja, zvrst/vrsto, slogovne značilnosti, literarnozgodovinsko obdobje ...);
  - predstavi avtorja/avtorje in njegova/njihova dela – torej bio- in bibliografske podatke o avtorju/avtorjih, slikovno gradivo, odlomke iz njegovih/njihovih književnih del, citate o njih iz strokovne literature ...;
  - predstavi intervju s književnim ustvarjalcem (lahko tudi fiktivni intervju, npr. s F. Prešernom) – o njegovem življenju in delu, o bistvenih značilnostih njegovega dela: o literarnozgodovinskem obdobju, o zvrstni/vrstni umestitvi, o prevladujoči temi/ideji ipd.;
  - predstavi anketo o bralnem interesu sošolcev in sošolk/o najbolj priljubljenih književnih delih in svoje ugotovitve ter jih interpretira;
- **v (po)ustvarjalnem govornem nastopu**
  - recitira/deklamira svojo pesem oz. svojo (po)ustvarjalno predelavo izbrane pesmi, navaja pesmi raznih avtorjev z isto temo/tematiko, predstavi temeljne podobnosti in razlike med temi pesmimi ter pove, zakaj se je odločil/odločila predstaviti svojo pesem;

- predstavi svojo parodijo/travestijo znanega književnega besedila, pove, zakaj je izbral/izbrala to besedilo za predelavo, in poroča o svojem poustvarjalnem postopku;
- nastopi z dramskim monologom in subjektivno predstavi celotno književno besedilo; pove, zakaj je izbral/izbrala to besedilo, in poroča o svojih pripravah na govorni nastop;
- nastopi v skupinskem dramskem prizoru ter predstavi in ovrednoti svojo vlogo pri pripravi in izvedbi govornega nastopa.

B) VSEBINE

Učenci in učenke ob razvijanju zmožnosti doživljanja, razumevanja in vrednotenja umetnostnih besedil pridobivajo tudi literarnovedno znanje.

1. Razumejo, uporabljajo in definirajo naslednje strokovne izraze:

1.	– komična perspektiva, – ljubezenska tema(tika), – vsevedni pripovedovalec, – lirski in epski pesem, – ritem, – basen, – pripovedka, – bajka;
2.	– socialna tema(tika), – kitica: štirivrstičnica, trivrstičnica, – refren, – ep (pesnitev), – balada, – romanca, – sonet, – roman, – komedija, – dialog/dvogovor, – odrska navodila; – tema, – sporočilnost književnega besedila, – razpoloženjska, domovinska tema(tika),
3.	– prvoosebni pripovedovalec, – likovna pesem, – črtica, – literarnozgodovinska obdobja in smeri: pismenstvo, protestantizem, razsvetljenstvo, romantika, realizem, moderna (nova romantika), književnost po 2. svet. vojni; sodobna književnost.

2. Poznajo naslednje književnike in njihova dela:

1.	Frana Levstika, Josipa Jurčiča, Prežihovega Voranca, Toneta Pavčka, Homerja;
2.	Antona Tomaža Linhart, Valentina Vodnika, Franceta Prešerna, Janka Kersnika, Ivana Tavčarja, Antona Aškerc, Janeza Menarta, Nika Grafenauerja, Leva Nikolajeviča Tolstoja;
3.	Primoža Trubarja, Simona Gregorčiča, Ivana Cankarja, Otona Župančiča, Josipa Murna, Dragotina Ketteja, Srečka Kosovela, Cirila Kosmača, Williama Shakespeara.

Poleg teh v vsakem razredu spoznajo vsaj še dva sodobna avtorja/dve sodobni avtorici po izbiri učitelja/učiteljice ter učencev in učenek (npr. Sašo Vegri, Slavka Pregla, Toneta Partljiča, Ferija Lainščka, Janjo Vidmar, Deso Muck, Andreja Rozmana Rozo).

3. Navajajo bistvene značilnosti literarnozgodovinskih obdobij in smeri ter izbrane predstavnike in njihova dela.

Slovenske avtorje razvrščajo v literarnozgodovinska obdobja in smeri ter predstavljajo njihovo vlogo v razvoju slovenskega jezika in književnosti.

4. Berejo naslednja obvezna besedila:

1.
  - Ljudska: Pegam in Lambergar,
  - T. Pavček: Pesem,
  - F. Levstik: Martin Krpan (celo besedilo);
2.
  - F. Prešeren: Povodni mož,
  - N. Grafenauer: Življenje,
  - J. Kersnik: Mačkova očeta (celo besedilo);
3.
  - F. Prešeren: Zdravljica,
  - O. Župančič: Žebljarska,
  - I. Cankar: Bobi (celo besedilo).

4. 2 DRUGO OBDOBJE (S4—S5)

4.2.1 JEZIKOVNI POUK

A) CILJI

RAZVIJANJE JEZIKOVNE, NARODNE IN DRŽAVLJANSKE IDENTITETE

Učenci in učenke opazujejo in predstavljajo

- vlogo jezika in sporazumevanja v vsakdanjem življenju,
- vlogo prvega oz. maternega jezika in njegove prednosti pred tujimi jeziki ter oblikujejo posebni odnos do svojega prvega oz. maternega jezika,
- vlogo slovenščine v Republiki Sloveniji in za njene državljane ter oblikujejo posebni odnos do slovenščine kot državnega in uradnega jezika,
- vlogo madžarščine oz. italijanščine v dvojezičnem delu Prekmurja oz. v dvojezičnem delu slovenske Istre,
- status slovenščine in drugih jezikov v EU,
- večplastnost/raznoverstnost slovenščine in jezikov nasploh,
- osnovne jezikovne družine v Evropi ter njihove pomembnejše podobnosti in razlike,
- izgovorne, pisne in slovnične podobnosti in razlike med slovenščino in drugimi jeziki, ki jih obvladajo.

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI (URADNEGA) DVOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA

Učenci in učenke

- poslušajo (in gledajo) vzorčne in avtentične uradne in neuradne pogovore oz. berejo vzorčne in avtentične uradne in neuradne dopise določene vrste (gl. razdelek B) Vsebine -- Obvezne in izbirne vrste besedil),
- po poslušanju (in gledanju) pogovora oz. po branju dopisa
- predstavijo svoje doživljanje in razumevanje pogovora oz. dopisa ter razloge zanj,

- predstavijo okoliščine, v katerih je (verjetno) nastal pogovor oz. dopis, ter povedo, po čem so jih prepoznali,
- sklepajo o namenu pobudnega sogovorca oz. pisca dopisa in o njegovem učinku na sogovorca oz. naslovnika ter pojasnijo svoje mnenje,
- poročajo o poteku pogovarjanja oz. dopisovanja, vrednotijo strategijo obeh sogovorcev oz. pisca dopisa in utemeljijo svoje mnenje,
- vrednotijo vljudnost in razumljivost sogovorcev oz. pisca dopisa in njuno oz. njegovo upoštevanje načel ustreznega pogovarjanja oz. dopisovanja ter utemeljijo svoje mnenje,
- prepoznavajo, posplošujejo in povzemajo zgradbene in jezikovne značilnosti dane vrste pogovorov oz. dopisov, jih primerjajo z značilnostmi pogovorov oz. dopisov druge vrste ter predstavijo njihove podobnosti in razlike,
- vrednotijo zgradbeno, oblikovno, slogovno, jezikovno in nebesedno ustreznost opazovanega pogovora oz. dopisa, utemeljijo svoje mnenje in predlagajo izboljšave,
- tvorijo dialoško besedilo (pogovor oz. dopis) določene vrste,
- po tvorjenju dialoškega besedila
- vrednotijo svoje in druge pogovore oz. dopise, utemeljijo svoje mnenje in predlagajo izboljšave,
- vrednotijo svojo zmožnost pogovarjanja oz. dopisovanja in na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali,
- vrednotijo učinek pridobljenega procesnega in vsebinskega znanja na svojo zmožnost pogovarjanja oz. dopisovanja.

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA

Učenci in učenke

- se pripravijo na poslušanje (in gledanje) oz. na branje besedila -- pogovarjajo se o strategijah učinkovitega poslušanja oz. branja, izberejo ustrezno strategijo ter jo pred poslušanjem oz. branjem in med njim tudi uresničujejo,
- *poslušajo (in gledajo) oz. berejo* vzorčna in avtentična neumetnostna besedila določene vrste (gl. razdelek B) Vsebine -- Obvezne in izbirne vrste besedil,
- po poslušanju (in gledanju) oz. branju besedila
- poročajo o svojem doživljanju besedila ter navajajo razloge zanj,
- vrednotijo zanimivost, verodostojnost, razumljivost in uporabnost besedila ter utemeljijo svoje mnenje,
- predstavijo okoliščine, v katerih je (verjetno) nastalo besedilo, ter povedo, po čem so jih prepoznali,
- sklepajo o sporočevalčevem namenu in o njegovem učinku na poslušalca oz. bralca ter pojasnijo svoje mnenje,
- strukturirano povzamejo temo, podteme, bistvene podatke in logična razmerja med njimi,
- v besedilu prepoznajo dejstva in izraze, s katerimi sporočevalec razodeva svoje doživljanje in vrednotenje predmetnosti; razmišljajo o tem, s katerim namenom jih je uporabil, ter vrednotijo to njegovo odločitev,
- ob tistih vrstah besedil, ki jih bodo tudi tvorili, predstavijo njihove zgradbene in jezikovne značilnosti, jih primerjajo z značilnostmi besedil druge vrste ter predstavijo njihove podobnosti in razlike,
- vrednotijo zgradbeno, oblikovno, vsebinsko, slogovno, jezikovno in nebesedno ustreznost besedila, utemeljijo svoje mnenje in po potrebi predlagajo izboljšave,
- vrednotijo sporočevalčevo upoštevanje načel ustreznega enosmerne sporočanja ter utemeljijo svoje mnenje,

- v posameznih delih zapisanega umetnostnega besedila prepoznavajo značilnosti obravnavane vrste neumetnostnih besedil, predstavijo posebnosti umetnostnega besedila, razloge zanje in njihov učinek na bralca,
- poročajo o svoji strategiji poslušanja oz. branja, vrednotijo njeno učinkovitost, jo primerjajo s strategijami sošolcev ter po potrebi razmišljajo, kako bi jo izboljšali,
- vrednotijo svojo zmožnost kritičnega poslušanja oz. branja in na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali,
- vrednotijo učinek pridobljenega procesnega in vsebinskega znanja na svojo zmožnost kritičnega poslušanja oz. branja besedil,
- se pripravijo na govorni nastop oz. na pisanje -- pogovarjajo se o strategijah in o načelih učinkovitega govornega nastopanja oz. pisanja, izberejo ustrezno strategijo ter jo pred sporočanjem in med njim tudi uresničujejo,
- tvorijo besedilo določene vrste (gl. razdelek B) Vsebine -- Obvezne in izbirne vrste besedil) – *govorno nastopajo oz. pišejo*,
- po govornem nastopu oz. po pisanju
- vrednotijo zanimivost, verodostojnost, razumljivost in učinkovitost svojega besedila ter njegovo zgradbeno, oblikovno, vsebinsko, slogovno, jezikovno in nebesedno ustreznost, utemeljijo svoje mnenje in predlagajo izboljšave,
- vrednotijo svoje upoštevanje načel ustreznega enosmernega sporočanja in utemeljijo svoje mnenje,
- poročajo o svoji strategiji govornega nastopanja oz. pisanja besedil, vrednotijo njeno učinkovitost, jo primerjajo s strategijami sošolcev in po potrebi razmišljajo, kako bi jo izboljšali,
- vrednotijo svojo zmožnost govornega nastopanja oz. pisanja besedil ter na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali.
- vrednotijo učinek pridobljenega procesnega in vsebinskega znanja na svojo zmožnost govornega nastopanja oz. pisanja besedil.

RAZVIJANJE JEZIKOVNE IN SLOGOVNE ZMOŽNOSTI

Učenci in učenke razvijajo poimenovalno zmožnost:

- pred poslušanjem oz. branjem ali po njem razlagajo dane besede in frazeme iz besedila,
- v svojih besedilih se izogibajo nepotrebnim besednim ponovitvam,
- v svojih besedilih in v besedilih drugih prepoznajo poimenovalne napake in neustreznosti ter jih odpravijo; pri tem si po potrebi pomagajo z različnimi jezikovnimi svetovalnicami ter s slovarji v knjižni in elektronski obliki,
- ob tem v 5. razredu še sistematično
- razlagajo večpomenske besede in njihove pomene ponazarjajo v svojih besedilih,
- pomensko ločujejo blizuzvočnice, jih razlagajo in smiselno uporabljajo v svojih besedilih,
- navajajo so-, proti-, nad- in podpomenke ter predstavijo njihovo rabo v besedilih,
- prepoznavajo v besedilih besede iz iste besedne družine in iz istega tematskega polja ter utemeljijo svojo izbiro,
- nadomeščajo opisne besedne zveze s tvorjenkami ter tako tvorijo razumljivejša in gospodarnejša besedila,
- nadomeščajo proste besedne zveze s frazemi in tako tvorijo bolj živa besedila,
- nadomeščajo prevzete besede z domačimi in tako tvorijo razumljivejša besedila.

Učenci in učenke razvijajo skladenjsko zmožnost:

- po poslušanju oz. branju razlagajo dane zveze povedi ali posamezne povedi ter pretvarjajo

<p>skladenjsko zapletene povedi v preprostejše,</p> <ul style="list-style-type: none"> • skladajo povedi, zveze povedi in zveze replik ter pri tem upoštevajo pomensko, oblikovno in aktualnostno razmerje v taki enoti, • v svojih besedilih in v besedilih drugih prepoznajo skladske napake in neustreznosti ter jih odpravijo; pri tem si po potrebi pomagajo z različnimi jezikovnimi svetovalnicami ter s slovničnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki, • primerjajo slovensko skladnjo s tujo (npr. besedni red v povedi, rabo osebnih zaimkov ipd.) in predstavijo svoje ugotovitve.
<p>Učenci in učenke razvijajo <u>pravorečno zmožnost</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vadijo in utrjujejo knjižno izreko besed, povedi in besedil, • med govornimi nastopi govorijo knjižno in razločno, • prepoznajo svojo in tujo neknjižno izreko ter besede izgovorijo knjižno; kadar so v zadregi, si pomagajo z ustreznimi jezikovnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki, • ob tem v <u>4. razredu še sistematično</u> opazujejo in opisujejo izreko danih besed, povedi in besedil (npr. mesto naglasa in naglašeni samoglasnik, prozodične prvine povedi – intonacijo, register ipd.), • primerjajo slovenske glasovne in prozodične prvine s tujimi ter predstavijo svoje ugotovitve.
<p>Učenci in učenke razvijajo <u>pravopisno zmožnost</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ob zapisanih besedah, povedih in besedilih preverjajo in utrjujejo svoje praktično obvladanje temeljnih pravopisnih pravil ter sistematično utrjujejo in nadgrajujejo svoje poznavanje in obvladanje pravil za pisanje besed skupaj, narazen ali z vezajem, za pisanje prevzetih besed ter za rabo velike in male začetnice, • svoja besedila členijo na odstavke, v njih upoštevajo pravopisna pravila, skrbijo za čitljivost in estetskost pisave ter se odločijo za pisanje s pisanimi oz. tiskanimi črkami, • pri pisanju si po potrebi pomagajo s pravopisnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki, pri oblikovanju besedil z računalnikom pa uporabljajo tudi urejevalnike, pregledovalnike in črkovalnike, • prepoznajo pravopisne napake v svojih besedilih in v besedilih drugih, jih odpravijo in utemeljijo svoje popravke; pri tem si po potrebi pomagajo z različnimi jezikovnimi svetovalnicami ter s pravopisnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki, • primerjajo slovenska pravopisna pravila s tujimi in predstavijo svoje ugotovitve.
<p>Učenci in učenke razvijajo <u>slogovno zmožnost</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opazujejo svoje sporočanje in sporočanje drugih v slovenščini v različnih okoliščinah, vrednotijo ustreznost izbrane jezikovne zvrsti in utemeljijo svoje mnenje, • po poslušanju oz. branju dvo- in enogovornih besedil sklepajo o okoliščinah nastanka besedila in povedo, iz katerih prvin besedila so jih prepoznali, • pred tvorjenjem besedila razmišljajo o okoliščinah sporočanja in o značilnostih dane besedilne vrste, med tvorjenjem pa izbirajo okoliščinam in besedilni vrsti ustrezne besede, besedne zveze, stavčne vzorce ipd., • izrekajo isto govorno dejanje na različne načine in vsakemu izreku določijo ustrezne okoliščine, • prirejajo isto besedilo za različne naslovnike in pojasnijo svoje priredbe, • s pomenskim besedam ali besednim zvezam določijo slogovno vrednost in povedo, v katerih okoliščinah bi lahko uporabili slogovno zaznamovano besedo/besedno zvezo, • v besedilu prepoznajo slogovno zaznamovane besede in oblike ter jih zamenjajo s slogovno nezaznamovanimi; nato povedo, zakaj je (po njihovem mnenju) sporočevalec

<p>uporabil slogovno zaznamovane prvine,</p> <ul style="list-style-type: none"> • v svojih besedilih in v besedilih drugih prepoznajo neustrezne besede, besedne zveze, stavčne vzorce ipd., jih zamenjajo z ustrežnejšimi in utemeljijo svoje popravke.
<p>Učenci in učenke sproti presojujejo učinek pridobljenega vsebinskega in procesnega znanja na svojo jezikovno in slogovno zmožnost, vrednotijo to svojo zmožnost in na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali.</p>

RAZVIJANJE METAJEZIKOVNE ZMOŽNOSTI
<p>Učenci in učenke</p> <ul style="list-style-type: none"> • v svojem okolju in v besedilih opazujejo jezikovne pojave (<u>v 5. razredu sistematično opazujejo besedo</u>) ter dejavno, problemsko in procesno utrjujejo in nadgrajujejo svoje znanje o njihovih raznovrstnih lastnostih (<u>v 5. razredu sistematično spoznavajo pomenske, slogovne, izvirne, tvorbnne, oblikovne in tvarne lastnosti besede</u>) in svoje poznavanje slovenskih in mednarodnih strokovnih izrazov zanje -- te razumejo, uporabljajo in ponazarjajo s primeri iz zapisanih besedil in s svojimi primeri; to svoje znanje povezujejo v zaokroženo sistemsko celoto, ki jim predstavlja tudi izhodišče za opazovanje tujih jezikov; • v tistih vrstah besedil, ki jih ne le berejo, temveč tudi tvorijo, opazujejo in prepoznavajo značilno zgradbo in značilne jezikovne prvine; svoje znanje o zgradbi in jezikovnih značilnostih dane besedilne vrste nato uporabijo in nadgradijo tako, da tvorijo besedilo te vrste; • v pogovorih pred sprejemanjem oz. tvorjenjem besedil ter po njem predstavljajo in vrednotijo strategije pogovarjanja, dopisovanja, poslušanja, branja, govornega nastopanja in pisanja ter načela uspešnega pogovarjanja in dopisovanja, govornega nastopanja in pisanja; svoje poznavanje strategij in načel nato uporabijo in nadgradijo tako, da jih upoštevajo pri svojem sporazumevanju ter pri vrednotenju svojega sprejemanja besedil in svojega in tujega tvorjenja besedil.
<p>Učenci in učenke sproti presojujejo učinek pridobljenega vsebinskega in procesnega znanja na svojo metajezikovno zmožnost, vrednotijo to svojo zmožnost in na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali.</p>

B) VSEBINE -- OBVEZNE IN IZBIRNE VRSTE BESEDIL

Vrste besedil za razvijanje zmožnosti dvosmernega sporazumevanja:	
<p>– osebni raziskovalni in pogajalni pogovor med družbeno enakovrednima sogovorcema ter med stranko in uradno osebo,</p> <p>– navadni ali elektronski dopis (vabilo, zahvala, opravičilo) za družbeno enakovredno osebo ter za uradno osebo oz. stranko.</p>	
Vrste besedil za razvijanje zmožnosti enosmernega sporazumevanja:	
<u>Vrste besedil za sprejemanje (tj. za branje in poslušanje besedil iz raznih medijev):</u>	
4.	5.
<p>predstavitev osebe, opis postopka, predstavitev <i>kraja/države</i> oglasno besedilo, <i>opis naprave</i></p>	<p>publicistično poročilo, življenjepis, referat, javno <i>obvestilo/vabilo/opravičilo/zahvala</i>, <i>reportaža</i></p>
<u>Vrste besedil za tvorjenje (tj. za govorno nastopanje in pisanje):</u>	

4.	5.
<p>predstavitev osebe, opis postopka, predstavitev <i>kraja/države</i> <i>oglasno besedilo</i>, <i>opis naprave</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>pripoved o svojih doživetjih</i>, – <i>predstavitev umišljenih dogodkov/svetov</i>, – <i>poročilo o zanimivem/aktualnem dogodku</i>, – <i>predstavitev svojega mnenja o aktualnem dogodku</i>, – <i>obnova in ocena knjige/filma/prireditve</i>, – <i>predstavitev svojih poklicnih ipd. načrtov</i>. 	<p>življenjepis -- svoj <i>in/ali izbrane osebe</i>, referat, <i>reportaža</i>,</p>

4.2.2 KNJIŽEVNI POUK

A) CILJI

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI BRANJA IN INTERPRETIRANJA KNJIŽEVNIH BESEDIL

Učenci in učenke berejo književna besedila iz literarnega kanona in žanrske literature iz slovenske in svetovne književnosti:

- Na začetku obdobja berejo predvsem svojemu bralnemu razvoju dostopna, tematsko in žanrsko zanimiva besedila iz sodobnosti in preteklosti.
- V nadaljevanju berejo obvezna besedila iz slovenske in prevodne književnosti iz poglobitvinskih obdobij od antike do konca 19. stol., pripadajočih zvrsti in tem ter izbirna besedila po dogovoru z učiteljem.

Po branju interpretirajo besedila, in sicer tako, da

- izražajo svoje doživljanje, razumevanje, aktualizacijo in kritično vrednotenje književnih besedil,
- sodelujejo v analizi, argumentirajo stališča, uporabljajo temeljne strokovne izraze,
- tvorijo govorjeno oz. zapisano enogovorno besedilo, npr.
  - pripravijo govorne nastope o prebranih besedilih iz vsebinskih sklopov,
  - recitirajo ali uprizarjajo obvezna in izbirna besedila,
  - pišejo eseje,
  - pišejo ustvarjalna besedila.

RAZVIJANJE (SPLOŠNE) SPORAZUMEVALNE ZMOŽNOSTI

Učenci in učenke ob branju književnih besedil, ob dialoškem odzivanju nanje in ob tvorjenju enogovornih besedil o njih oz. o književnosti razvijajo tudi svojo (splošno) sporazumevalno zmožnost, npr.

- zmožnost izrekanja in utemeljevanja svojega mnenja,
- zmožnost sprejemanja drugotnih neumetnostnih besedil, ki opisujejo in razlagajo literaturo,
- zmožnost tvorjenja učinkovitih, ustreznih, razumljivih in jezikovno pravih drugotnih neumetnostnih besedil, s katerimi izražajo svojo analizo in interpretacijo prebranih književnih besedil.

PRIDOBIVANJE KNJIŽEVNEGA ZNANJA

Učenci in učenke

- pri branju in interpretaciji v besedilih prepoznavajo, razčlenjujejo, definirajo in na

<p>novih primerih preizkušajo literarnointerpretativne prvine s področja literarne teorije in zgodovine ter se zavedajo njihovega pomena za razumevanje in razvrščanje literarnih del,</p> <ul style="list-style-type: none"> - književna besedila iz slovenske in prevodne književnosti časovno razvrščajo, spoznavajo in samostojno povzemajo značilnosti literarnozgodovinskih obdobj, smeri, poetik avtorjev in lastnosti prebranih del, - primerjajo bistvene razvojne značilnosti slovenske književnosti in kulture z razvojnimi značilnostmi drugih književnosti in kultur, - pridobljeno znanje iz literarne zgodovine in teorije uporabljajo pri vrednotenju in aktualizaciji pomena posameznih in splošnih literarnih pojavov.

ŠIRJENJE SPOZNAVANJA O KNJIŽEVNOSTI, KRITIČNA AKTUALIZACIJA, NJIHOVO UVRŠČANJE V ŠIRŠI KULTURNO-RAZVOJNI KONTEKST /LITERARNI SISTEM

Učenci in učenke

- vrednotijo pomen književnih obdobj, smeri, poetik in del za kulturni razvoj in jih aktualizirajo s stališča osebne in družbene izkušnje,
- povezujejo književni pouk z drugimi predmeti (predvsem z družboslovno-humanističnimi),
- spremljajo medijske obravnave, predelave in aktualizacije književnih besedil,
- spremljajo aktualne književne in kulturne dogodke,
- uporabljajo IKT.

RAZČLENITEV CILJEV KNJIŽEVNEGA POUKA S PRIPADAJOČIMI VSEBINAMI

UVOD V OBRAVNAVO KNJIŽEVNOSTI

Branje, pridobivanje temeljnih pojmov iz literarne teorije, aktualizacija in refleksija pomena besedne umetnosti	Recepcijsko zanimiva besedila raznih vrst in tem po izbiri učitelja in dijakov:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bralec, branje, literarno branje, avtor 2. Književnost kot besedna umetnost, prvine literarnosti; književnost in druge umetnosti; književnost in kultura, pomen književnosti v sodobnem svetu 3. Književne zvrsti (lirika, epika, dramatika; visoka/elitna, množična; žanri: mladinska, za odrasle, časovne zvrsti; nacionalna, prevodna); Poglavitni pojmi književne zgradbe in sloga 	<ol style="list-style-type: none"> I. Besedila iz mladinske književnosti II. Besedila iz nabora obveznih in izbirnih besedil III. Žanrska besedila

ANTIČNA KNJIŽEVNOST

Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<ol style="list-style-type: none"> 1. Literarnointerpretativne prvine: <ul style="list-style-type: none"> - trojanski in tebanski mit, junaštvo, spor med posameznikom in oblastjo, usoda, ljubezen ... - junaško-mitološki ep, antična dramatika 	<ol style="list-style-type: none"> I. Obvezna besedila: <ol style="list-style-type: none"> a) Homer: Iliada/Vergil: Eneida b) Sofoklej: Kralj Ojdip/Antigona c) Aristofan: Aharnjani/Plavt: Dvojčka č) Sapfo: Svatovska pesem/ Katul:

<ul style="list-style-type: none"> - antična lirika - homerska primera, heksameter, zgradba tragedije, tragično, vloga zbor, katarza <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - časovna umestitev, obdobja, predstavniki - grška in rimska kultura in mitologija, antično gledališče, svet ljudi, bogov in polbogov, usoda <p>3. Pomen antične književnosti za razvoj evropskih književnosti in kulture ter njen pomen danes</p>	<p>Blagoslov ljubezni/Horac: Carpe diem</p> <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>
--	---

BIBLIJA IN KNJIŽEVNOSTI STAREGA ORIENTA	
Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaveza izraelskega ljudstva z Bogom, dogodki iz izraelske zgodovine, Jezusovo delovanje, trpljenje in božanskost, kesanje in odpuščanje, ljubezenski motivi ... - prilika-parabola, legenda, psalm, ljubezenska lirika, zgodba - paralelizem, primera, oblikovne značilnosti zgodbe <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - časovna in prostorska umestitev starojudovske in drugih orientalskih književnosti - vloga verskih in moralno-filozofskih sistemov v razvoju orientalskih književnosti, krščanstvo, nastanek in zgradba Biblije <p>3. Kulturni, moralni in literarni pomen Biblije, biblijski motivi in ideje v delih slovenskih in drugih evropskih književnikov</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Ehnaton: Himna sončnemu božanstvu/ Ep o Gilgamešu b) Sveto pismo: O izgubljenem sinu/Svatba v galilejski Kani/Smrt Janeza Krstnika c) Sveto pismo: Psalm 130/129 (Iz globočine)/Visoka pesem č) Sinuhejeva zgodba/Tisoč in ena noč: Zgodba o grbcu <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

KNJIŽEVNOST SREDNJEGA VEKA V EVROPI IN NA SLOVENSKEM	
Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verski in posvetni motivi, krščanske predstave o posmrtnem življenju, greh in pokora, trubadurska/viteška ljubezen ... - versko alegorični ep, viteški roman, trubadurska in viteška lirika, pridiga/homilija 	<p>I. Obvezna besedila:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Dante: Božanska komedija b) Rudel: Pesem o daljni ljubezni/Villon: Balada o obešencih/Roman o Tristanu in Izoldi/Burka o jezičnem dohtarju c) Brižinski spomeniki

<ul style="list-style-type: none"> - zgradba Božanske komedije, jezikovne in slogovne značilnosti pridige, slogovne značilnosti trubadurske lirike <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - časovna in prostorska umestitev, predstavniki - konec antičnih civilizacij, fevdalizem, razvoj krščanstva, cerkvena in posvetna umetnost, latinščina in novi evropski jeziki <p>3. Kulturni, literarni in jezikovni pomen Brižinskih spomenikov, vpliv srednjeveške književnosti na evropsko književnost, aktualnost srednjeveških motivov in tem</p>	<p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>
--	---

RENESANSA	
Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - renesančne ideje in humanizem (občudovanje narave in harmonije stvarstva ter človekove telesne in duševne lepote, uživanje v čutnosti, poudarjanje svobodnega razuma in posameznika, občudovanje moči in oblasti) - sonet (petrarkizem), novela, roman – parodija na viteške romane, elizabetinsko gledališče, renesančna tragedija, komedija - zgradba novele in zbirke; primerjava oseb: don Kihot, Sančo Pansa - idealizem, realizem v odnosu do sveta, tragikomičnost - drama kot besedna in kot gledališka stvaritev <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - družbeno-, kulturno- in duhovnozgodovinske razmere v Italiji v 14. in v Evropi v 15. in 16. stoletju; - humanizem, vzpon meščanstva, odkritja, ustvarjalnost na drugih umetniških področjih, renesansa v Dubrovniku - značilnosti renesančne književnosti; spojitve srednjeveških in antičnih tradicij v novodobne - glavni predstavniki in njihovo delo <p>3. Pomen renesanse in humanizma ter njen vpliv na razvoj nacionalnih književnosti v Evropi in njen pomen danes</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Petrarca: O blažen bodi čas .../ Buonarroti: O noč, o mračni čas b) Boccaccio: Novela o sokolu/Andreuccio iz Perugia/O bistroumni Filipi c) Cervantes: Don Kihot č) Shakespeare: Hamlet/Romeo in Julija <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

SLOVENSKA REFORMACIJA, PROTIREFORMACIJA IN BAROK

Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - protestantske ideje, kratke zgodbe (eksempli) za ponazoritev versko-moralnih nauk - zvrsti cerkvene književnosti, polliterarna besedila, pridiga, nabožna verzifikacija - značilnosti Trubarjevega jezika in sloga; retorične prvine; alegorično moraliziranje, baročni slog <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - družbeno-, kulturno- in duhovnozgodovinske razmere na Slovenskem v 16., 17. in 18. stoletju (turški vpadi, kmečki upori, širjenje reformacije, zmaga protireformacije); ustvarjalnost na drugih umetniških področjih; - značilnosti reformacije (protestantizma), protireformacije, baroka - Dalmatin in drugi protestantski pisci; katoliški pisci <p>3. Pomen protestantizma za razvoj slovenske književnosti in knjižnega jezika, kulturni in nacionalni pomen; pomen baročnih pridig za razvoj slovenskega pripovedništva</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <p>a) Trubar: En regišter ... (Proti zidavi romarskih cerkva)</p> <p>b) Trubar: Vsaka fara imej svojega šulmojstra (Slov. cerkovna ordninga)/Krelj: Prošna za mir,</p> <p>c) Dalmatin: Predgovor k Bibliji/ Bohorič: Šolski red</p> <p>č) Svetokriški: Na noviga lejta dan</p> <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

EVROPSKI KLASICIZEM IN RAZSVETLJENSTVO	
Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - racionalizem, empirizem, zavračanje nazadnjaštva, razumnost, nasprotovanje zaostalosti, fanatizmu, predsodkom, nasilju - liki v klasicistični komediji, medčloveški odnosi, ljudomrzništvo - vrste komičnosti - komedija nravi, roman <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - družbeno-, kulturno- in duhovnozgodovinske razmere v Evropi v in 18. stoletju, utemeljitev absolutizma, utrjevanje plemstva, osamosvajanje meščanstva, francoska revolucija - časovna umestitev klasicizma in razsvetljenstva ter predromantike - predstavniki klasicizma in razsvetljenstva ter njihovo delo <p>3. Pomen klasicizma in razsvetljenstva ter njun</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <p>a) La Fayette: Kneginja Klevska/Racine: Fedra</p> <p>b) Swift: Gulliverjeva potovanja/Voltaire: Kandid ali optimizem</p> <p>c) Molière: Tartuffe/Ljudomrznik/ Namišljeni bolnik</p> <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

vpliv na slovensko književnost in na razvoj nacionalnih književnosti v Evropi in njen pomen danes	
---	--

SLOVENSKO LJUDSKO SLOVSTVO	
Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - minljivost življenja, hrepenenje, maščevanje, zločin in kazen, sovraštvo, ljubezen - pesništvo: lirske pesmi, balade, romance; pripovedništvo (bajka, pravljica, pripovedka, legenda ...) - značilnosti ljudskega sloga (ljudska števila, okrasni pridevniki, komparacije, ponavljanja, pomanjševalnice, dialektizmi, prispodobe) <p>2. Opredelitev pojma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ljudsko slovstvo in slovstvena tradicija; ponarodela pesem; različice - od starodavnih mitov, poganstva, srednjega veka do danes - zapisovalci ljudskega slovstva nekoč in danes <p>3. Pomen in vpliv ljudskih motivov in likov na slovensko umetnost in književnost</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <p>a) Trgaj mi rožice/Dekle na sred morja/Kresna</p> <p>b) Lepa Vida/Rošlin in Verjanko</p> <p>c) Kurent/Peter Klepec</p> <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

RAZSVETLJENSTVO V SLOVENSKI KNJIŽEVNOSTI	
Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razsvetljenske ideje: poučnost, optimizem, utilitarizem - alpska poskočnica, sinekdoha - komedija, vrste komike, satirične prvine; - predelava Beaumarchaisove komedije Figarova svatba <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - narodne, družbeno-, kulturno- in duhovnozgodovinske razmere na Slovenskem v 18. in na začetku 19. stoletja (vladavina cesarice Marije Terezije in Jožefa II., družbene reforme; ilirske province, vrnitev avstrijske oblasti) - delovanje preroditeljev - predstavniki in njihovo delo <p>3. Pomen razsvetljenstva za slovensko nacionalno identiteto, začetki slovenskega</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <p>a) Vodnik: Zadovoljni Kranjc/Ilirija oživljena</p> <p>b) Linhart: Ta veseli dan ali Matiček se ženi</p> <p>c) Pohlin: Uvod v Kraynsko gramatiko/Linhart: Poskus zgodovine Kranjske /Vodnik: Iz Lublanskih novic</p> <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

gledališča, prva samostojna pesniška zbirka	
---	--

KNJIŽEVNOST EVROPSKE PREDROMANTIKE IN ROMANTIKE	
Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razdvojenost subjekta med idealom in stvarnostjo, poudarjanje čustev, domišljije, zatekanje v preteklost, izjemni literarni junaki ipd. - predromantično sentimentalno pripovedništvo, romantična lirsko-epska pesnitev, romantična lirika, zgodovinski roman, kratka pripoved s poudarjenimi čustvenimi in fantastičnimi sestavinami <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - družbeno-, kulturno- in duhovnozgodovinske okoliščine: propadanje idej francoske revolucije, Evropa po Napoleonu, občutje ujetosti posameznika v »nelepo resničnost«, vpliv predromantike - časovna umestitev evropske in slovenske romantike, predstavniki <p>3. Pomen romantične književnosti danes (aktualizacije, medijske predstavitve, aktualnost romantičnega čutenja)</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <p>a) Rousseau: Julija ali Nova Heloiza/Goethe: Trpljenje mladega Wertherja</p> <p>b) Byron: Romanje grofiča Harolda/Puškin: Jevgenij Onjegin</p> <p>c) Goethe: Faust</p> <p>č) Puškin: Pesnik/Lermontov: Jadro/ Leopardi: Sam sebi/Heine: Lorelei</p> <p>d) Lermontov: Junak našega časa/Poe: Maska Rdeče smrti</p> <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter</p>

ROMANTIKA NA SLOVENSKEM	
Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. F. Prešeren, osebnost in delo, literarnointerpretativne prvine:</p> <p>a) zgodnje Prešernovo ustvarjalno obdobje – oblikovno tematske značilnosti, romanca</p> <p>b) zrelo obdobje Prešernovega pesniškega razvoja – ljubezenska, nacionalna, pesniška, bivanjska tematika, pesniške oblike – sonet, stanca, romantična pesnitev idr.</p> <p>c) pozno obdobje Prešernovega pesniškega ustvarjanja – oblikovno tematske spremembe, balada</p> <p>2. Značilnosti obdobja: splošni in kulturnozgodovinski okvir, predstavniki kulturnega življenja, njihov pomen za literarni, jezikovni, kulturni in nacionalni razvoj</p> <p>3. Pomen Prešerna in sodobnikov skozi čas</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <p>a) Prešeren: Hčere svet</p> <p>b) Prešeren: Slovo od mladosti</p> <p>c) Prešeren: Sonetje nesreče (1., 5., 6.)</p> <p>č) Prešeren: Sonetni venec (1., 7., 8., 15.)</p> <p>d) Prešeren: Krst pri Savici</p> <p>e) Prešeren: Pevcu/Glosa</p> <p>f) Prešeren: Nezakonska mati</p> <p>g) Prešeren: Zdravljica</p> <p>h) Prešeren: Neiztrohnjeno srce</p> <p>i) Cigler: Sreča v nesreči</p> <p>f) Turnograjska: Nedolžnost in sila/ Slomšek: Blaže in Nežica v nedeljski šoli</p> <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

KNJIŽEVNOST EVROPSKEGA REALIZMA IN NATURALIZMA

Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in prostoizbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doživljanje stvarnosti kot sile, ki v temeljih določa človeško življenje, kritičen, resen odnos do nje - nov tip literarnega junaka iz meščanskega, delavskega, kmečkega sveta - motivi in teme iz vsakdanjega življenja, sočasne družbe in njenih problemov; v naturalizmu razširitev snovi, motivov in tem - pomen pripovedništva, razmah romana in uveljavitev novih tipov romana (družbeni, socialni, vojni), cikli romanov, roman epopeja; nove poteze v novelistiki; nove dramske vrste v prozi (družbeno-kritična drama, tezna drama, psihološka drama); - literarne osebe, dogajalni prostor in čas, slog ter zgradba - novosti v pripovedni tehniki: od vsevednega k personalnemu pripovedovalcu <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj meščanske, kapitalistične družbe, propadanje plemstva, francoska julijska revolucija 1830, revolucionarni val 1848; nove filozofske ideje; silovit razvoj naravoslovnih ved - časovna umestitev evropskega realizma in naturalizma, predstavniki, različni tipi realizma, primerjava značilnosti francoskega in ruskega realizma <p>3. Pomen obdobja, njegov vpliv na slovensko književnost ter na moderne književne struje 20.stoletja:</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Stendhal: Rdeče in črno /Balzac: Oče Goriot /Flaubert: Gospa Bovaryjeva b) Gogolj: Mrtve duše/Dostojevski: Zločin in kazen/Tolstoj: Vojna in mir c) Zola: Beznica/Germinal č) Gogolj: Plašč/Maupassant: Nakit d) Gogolj: Revizor/Ibsen: Hiša lutk (Nora)/Strahovi/Strindberg: Gospodična Julija <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

MED ROMANTIKO IN REALIZMOM NA SLOVENSKEM

Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kmečko življenje, življenje podeželskih izobražencev in malomeščanov, vaški posebnosti, zgodovinska preteklost (pripovedništvo); narava, refleksija, ljubezen, domovina (poezija) - nastanek in razmah pripovedne proze (povest, roman, novela,	<p>I. Obvezna besedila:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Jenko: Obrazi (Uvodni, V., VII., X.) b) Gregorčič: Človeka nikar/Ujetega ptiča tožba/Njega ni/Aškerc: Mejnik/Zimska romanca/lškarjot c) Jurčič: Deseti brat/Levstik: Pismo Jurčiču

<p>značajevka/obraz); v poeziji ob lirskih (sonet, obraz, svobodne pesniške oblike) tudi epsko-lirske pesniške oblike (balada in romanca)</p> <ul style="list-style-type: none"> - literarne osebe, dogajalni prostor in čas, slog in zgradba pripovednih besedil - pripovedna tehnika in pripovedovalec; - oblika in slog pesniških besedil <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vpliv zgodovinskih in političnih dogodkov (marčna revolucija 1848, Bachov absolutizem), program Zedinjene Slovenije, mladoslovenci in staroslovenci, tabori, čitalnice - literarni programi (Levstik, Celestin) in prepletanje umetnostnih smeri, romantične in realistične prvine - časovna umestitev obdobja in predstavniki <p>3. Pomen obdobja za slovenski književni razvoj, predvsem pripovedništvo 20. stoletja</p>	<p>o Desetem bratu č) Kersnik: V zemljiški knjigi/Jara gospoda/Agitator/ d) Jenko: Tilka/Jurčič: Telečja pečenka e) Tavčar: Cvetje v jeseni/Visoška kronika</p> <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>
--	---

B) VSEBINE

a) Temeljni pojmi iz literarne vede v razdelku Razčlenitev ciljev književnega pouka s pripadajočimi vsebinami (levi stolpec)

b) Obvezna besedila v razdelku Razčlenitev ciljev književnega pouka s pripadajočimi vsebinami (desni stolpec)

c) Besedila za domače branje

1. Predlog besedil za domače branje:

- Sofoklej: Kralj Ojdip/Antigona
- Zgodbe Svetega pisma (izbor)
- Cervantes: Don Kihot/Boccaccio: Dekameron (izbor)/Shakespeare: Romeo in Julija/Hamlet
- Linhart: Ta veseli dan ali Matiček se ženi/Kreft: Kranjski komedijanti
- Tolstoj: Vojna in mir/Dostojevski: Zločin in kazen/Thackeray: Semenj ničevosti/Flaubert: Gospa Bovaryjeva
- Jurčič: Deseti brat/Kersnik: Jara gospoda/Tavčar: Visoška kronika/Kratka proza slovenskega realizma (izbor)
- Gogolj: Revizor/Ibsen: Strahovi/Hiša lutk (Nora)/Wilde: Saloma/Čehov: Češnjev vrt

2. Eno besedilo v vsakem razredu po izboru učenca/učenke.

4. 3 TRETJE OBDOBJE (S6—S7)

4.3.1 JEZIKOVNI POUK

A) CILJI

RAZVIJANJE JEZIKOVNE, NARODNE IN DRŽAVLJANSKE IDENTITETE
Učenci in učenke opazujejo in predstavljajo <ul style="list-style-type: none">
– aktualno jezikovno politiko v R Sloveniji in v EU,
– vlogo in položaj slovenščine v zamejstvu in izseljenstvu nekoč in danes,
– začetke slovenskega (knjižnega) jezika in njegov razvoj skozi stoletja ter narodno-jezikovna prizadevanja tistih Slovencev, ki so pomembno prispevali k oblikovanju slovenskega knjižnega jezika ter k njegovemu ohranjanju in razvijanju.

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI (URADNEGA) DVOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA
Učenci in učenke <ul style="list-style-type: none">
• poslušajo (in gledajo) vzorčne in avtentične uradne in neuradne pogovore oz. berejo vzorčne in avtentične uradne in neuradne dopise določene vrste (gl. razdelek B) Vsebine -- Obvezne in izbirne vrste besedil),
• po poslušanju (in gledanju) pogovora oz. po branju dopisa<ul style="list-style-type: none">
– predstavijo okoliščine, v katerih je (verjetno) nastal pogovor oz. dopis, ter povedo, po čem so jih prepoznali,
– sklepajo o namenu pobudnega sogovorca oz. pisca dopisa in o njegovem učinku na sogovorca oz. naslovnika ter pojasnijo svoje mnenje,
– vrednotijo vljudnost in razumljivost sogovorcev oz. pisca dopisa in njuno oz. njegovo upoštevanje načel ustreznega pogovarjanja oz. dopisovanja ter utemeljijo svoje mnenje,
– prepoznavajo, posplošujejo in povzemajo zgradbene in jezikovne značilnosti dane vrste pogovorov oz. dopisov, jih primerjajo z značilnostmi pogovorov oz. dopisov druge vrste ter predstavijo njihove podobnosti in razlike,
– vrednotijo zgradbeno, oblikovno, slogovno, jezikovno in nebesedno ustreznost pogovora oz. dopisa, utemeljijo svoje mnenje in predlagajo izboljšave,
• tvorijo dialoško besedilo (pogovor oz. dopis) določene vrste,
• po tvorjenju dialoškega besedila<ul style="list-style-type: none">
– vrednotijo svoje in druge pogovore oz. dopise, utemeljijo svoje mnenje in predlagajo izboljšave,
– vrednotijo svojo zmožnost pogovarjanja oz. dopisovanja in na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali,
– vrednotijo učinek pridobljenega procesnega in vsebinskega znanja na svojo zmožnost pogovarjanja oz. dopisovanja.

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA
Učenci in učenke <ul style="list-style-type: none">
• se pripravijo na poslušanje (in gledanje) oz. na branje besedila -- izberejo ustrezno strategijo poslušanja oz. branja,
• <i>poslušajo (in gledajo) oz. berejo</i> vzorčna in avtentična neumetnostna besedila določene vrste (gl. razdelek B) Vsebine -- Obvezne in izbirne vrste besedil),

- po poslušanju (in gledanju) oz. branju besedila
  - vrednotijo zanimivost, verodostojnost, razumljivost in uporabnost besedila ter utemeljijo svoje mnenje,
  - predstavijo okoliščine, v katerih je (verjetno) nastalo besedilo, ter povedo, po čem so jih prepoznali,
  - sklepajo o sporočevalčevem namenu in o njegovem učinku na poslušalca oz. bralca ter pojasnijo svoje mnenje,
  - strukturirano povzamejo temo, podteme, bistvene podatke in logična razmerja med njimi,
  - v besedilu prepoznajo čustvene in vrednotenjske izraze, predstavijo njihovo vlogo in vrednotijo njihovo rabo,
  - ob tistih vrstah besedil, ki jih bodo tudi tvorili, predstavijo njihove zgradbene in jezikovne značilnosti, jih primerjajo z značilnostmi besedil druge vrste ter predstavijo njihove podobnosti in razlike,
  - vrednotijo zgradbeno, oblikovno, vsebinsko, slogovno, jezikovno in nebesedno ustreznost besedila, utemeljijo svoje mnenje in po potrebi predlagajo izboljšave,
  - vrednotijo sporočevalčevo upoštevanje načel ustreznega enosmernega sporočanja ter utemeljijo svoje mnenje,
  - v posameznih delih zapisanega umetnostnega besedila prepoznavajo značilnosti obravnavane vrste neumetnostnih besedil, predstavijo posebnosti umetnostnega besedila, razloge zanje in njihov učinek na bralca,
  - poročajo o svoji strategiji poslušanja oz. branja, vrednotijo njeno učinkovitost, jo primerjajo s strategijami sošolcev ter po potrebi razmišljajo, kako bi jo izboljšali,
  - vrednotijo svojo zmožnost kritičnega poslušanja oz. branja in na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali,
  - vrednotijo učinek pridobljenega procesnega in vsebinskega znanja na svojo zmožnost kritičnega poslušanja oz. branja besedil,
- se pripravijo na govorni nastop oz. na pisanje -- izberejo ustrezno strategijo sporočanja,
- tvorijo besedilo določene vrste (gl. razdelek B) Vsebine -- Obvezne in izbirne vrste besedil) – *govorno nastopajo oz. pišejo*,
- po govornem nastopu oz. po pisanju
  - vrednotijo zanimivost, verodostojnost, razumljivost in učinkovitost svojega besedila ter njegovo zgradbeno, oblikovno, vsebinsko, slogovno, jezikovno in nebesedno ustreznost, utemeljijo svoje mnenje in predlagajo izboljšave,
  - vrednotijo svoje upoštevanje načel ustreznega enosmernega sporočanja in utemeljijo svoje mnenje,
  - poročajo o svoji strategiji govornega nastopanja oz. pisanja besedil, vrednotijo njeno učinkovitost, jo primerjajo s strategijami sošolcev in po potrebi razmišljajo, kako bi jo izboljšali,
  - vrednotijo svojo zmožnost govornega nastopanja oz. pisanja besedil ter na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali.
  - vrednotijo učinek pridobljenega procesnega in vsebinskega znanja na svojo zmožnost govornega nastopanja oz. pisanja besedil.

RAZVIJANJE JEZIKOVNE IN SLOGOVNE ZMOŽNOSTI

Učenci in učenke razvijajo poimenovalno zmožnost:

- po poslušanju oz. branju razlagajo dane besede in frazeme iz besedila,
- v svojih besedilih in v besedilih drugih prepoznajo poimenovalne napake in neustreznosti ter jih odpravijo; pri tem si po potrebi pomagajo z različnimi jezikovnimi svetovalnicami ter

s slovarji v knjižni in elektronski obliki.

Učenci in učenke razvijajo skladenjsko zmožnost:

- po poslušanju oz. branju razlagajo dane zveze povedi ali posamezne povedi ter pretvarjajo skladdenjsko zapletene povedi v preprostejše,
- skladajo povedi, zveze povedi in zveze replik ter pri tem upoštevajo pomensko, oblikovno in aktualnostno razmerje v taki enoti,
- v svojih besedilih in v besedilih drugih prepoznajo skladdenjske napake in neustreznosti ter jih odpravijo; pri tem si po potrebi pomagajo z različnimi jezikovnimi svetovalnicami ter s slovničnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki,
- primerjajo slovensko skladnjo s tujo (npr. besedni red v povedi, rabo osebnih zaimkov ipd.) in predstavijo svoje ugotovitve,
- ob tem v 6. razredu še sistematično
  - upovedujejo dejanja na tvorni in trpni način, predstavijo vzroke za rabo trpnega načina ter opišejo in vrednotijo pretvorbo tvornega stavka v trpnega,
  - poročajo o prvotnem govornem dogodku na razne načine, predstavijo vzroke za poročanje s premim govorom, z odvisnim govorom in s predložno zvezo ter opišejo in vrednotijo vse tri načine poročanja,
  - dopolnijo dano dejanje z opisom vršilca/prizadetega/kraja/časa/... in tvorijo podredno zložene povedi,
  - dopolnijo dano dejanje s sledečim/hkratnim dejanjem/z njegovim nasprotjem/... in tvorijo priredno zložene povedi,
  - združujejo pomensko povezane povedi v priredno ali podredno zložene povedi in te strnjujejo v enostavčne povedi,
  - odpravljajo ponavljanje besed/besednih zvez v zvezah povedi -- ponovljene besede/besedne zveze zamenjajo s sopomenkami/zaimki/parafrazami/... ali jih izpustijo,
  - združujejo povedi s ponovljenimi prviniami v podredno zložene povedi s prilastkovim odvisnikom in te strnjujejo v enostavčne povedi s polstavčnimi, desnimi in levimi prilastki,
  - razširjajo kompleksne enostavčne povedi v pomensko razvidnejše podredno zložene povedi,
  - opazujejo zaporedje besed in večbesednih delov povedi, ga vrednotijo in po potrebi popravijo -- ob tem spoznavajo prosto in stalno stavo v slovenščini.

Učenci in učenke razvijajo pravorečno zmožnost:

- vadijo in utrjujejo knjižno izreko besed, povedi in besedil,
- med govornimi nastopi govorijo knjižno in razločno,
- prepoznajo svojo in tujo neknjižno izreko ter besede izgovorijo knjižno; kadar so v zadregi, si pomagajo z ustreznimi jezikovnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki,
- primerjajo slovenske glasovne in prozodične prvine s tujimi ter predstavijo svoje ugotovitve.

Učenci in učenke razvijajo pravopisno zmožnost:

- ob zapisanih povedih in besedilih preverjajo in utrjujejo svoje praktično obvladanje pravil za zapisovanje glasov v besedah, za deljenje besed, za pisanje besed skupaj, narazen ali z vezajem, za pisanje prevzetih besed ter za rabo velike in male začetnice,
- ob tem v 6. razredu še sistematično utrjujejo in nadgrajujejo svoje poznavanje in obvladanje pravil za rabo končnih in nekončnih ločil -- zlasti vejice (pa tudi dvopičja, narekovaja, pomišljaja, vezaja in podpičja),
- svoja besedila členijo na odstavke, v njih upoštevajo pravopisna pravila, skrbijo za čitljivost in estetskost pisave,
- pri pisanju si po potrebi pomagajo s pravopisnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki,

<p>pri oblikovanju besedil z računalnikom pa uporabljajo tudi urejevalnike, pregledovalnike in črkovalnike,</p> <ul style="list-style-type: none"> • prepoznajo pravopisne napake v svojih besedilih in v besedilih drugih, jih odpravijo in utemeljijo svoje popravke; pri tem si po potrebi pomagajo z različnimi jezikovnimi svetovalnicami ter s pravopisnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki, • primerjajo slovenska pravopisna pravila s tujimi in predstavijo svoje ugotovitve.
<p>Učenci in učenke razvijajo <u>slogovno zmožnost</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vrednotijo svoje sporočanje in sporočanje drugih v slovenščini v različnih okoliščinah in utemeljijo svoje mnenje, • po poslušanju oz. branju dvo- in enogovornih besedil sklepajo o okoliščinah nastanka besedila in povedo, iz katerih prvin besedila so jih prepoznali, • pred tvorjenjem besedila razmišljajo o okoliščinah sporočanja in o značilnostih dane besedilne vrste, med tvorjenjem pa izbirajo okoliščinam in besedilni vrsti ustrezne besede, oblike, besedne zveze, stavčne vzorce ipd., • v svojih besedilih in v besedilih drugih prepoznajo slogovno zaznamovane besede, oblike, besedne zveze in stavčne vzorce ter razmišljajo, zakaj jih je sporočevalec uporabil; po potrebi jih zamenjajo z ustrežnejšimi in utemeljijo svoje popravke.
<p>Učenci in učenke sproti presojujejo učinek pridobljenega vsebinskega in procesnega znanja na svojo jezikovno in slogovno zmožnost, vrednotijo to svojo zmožnost in na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali.</p>

RAZVIJANJE METAJEZIKOVNE ZMOŽNOSTI
<p>Učenci in učenke</p> <ul style="list-style-type: none"> • v svojem okolju in v besedilih opazujejo jezikovne pojave ter dejavno, problemsko in procesno utrjujejo in nadgrajujejo svoje znanje o njihovih raznovrstnih lastnostih in svoje poznavanje slovenskih in mednarodnih strokovnih izrazov zanje -- te razumejo, uporabljajo in ponazarjajo s primeri iz zapisanih besedil in s svojimi primeri; to svoje znanje povezujejo jih v zaokroženo sistemsko celoto, ki jim predstavlja tudi izhodišče za opazovanje tujih jezikov, – <u>v 6. razredu sistematično</u> opazujejo stavek, poved, zvezo povedi in aktualnostno, pomensko in oblikovno povezanost njenih povedi ter zvezo replik in aktualnostno, pomensko in oblikovno povezanost njenih replik; • v tistih vrstah besedil, ki jih ne le berejo, temveč tudi tvorijo, opazujejo in prepoznavao značilno zgradbo in značilne jezikovne prvine; svoje znanje o zgradbi in jezikovnih značilnostih dane besedilne vrste nato uporabijo in nadgradijo tako, da tvorijo besedilo te vrste ter da vrednotijo zgradbeno, oblikovno, slogovno in jezikovno ustreznost svojega besedila in besedil drugih, – <u>v 7. razredu sistematično</u> utrjujejo, nadgrajujejo in povzemajo znanje o temeljnih besedilnih vrstah in o njihovih značilnostih; • v pogovorih po sprejemanju oz. tvorjenju besedil predstavljajo in vrednotijo svojo izbrano strategijo pogovarjanja, dopisovanja, poslušanja, branja, govornega nastopanja in pisanja ter svoje uresničevanje načel uspešnega dvosmernega in enosmernega sporazumevanja; svoje poznavanje strategij in načel uporabijo in nadgradijo tudi pri vrednotenju sporočanja drugih.
<p>Učenci in učenke sproti presojujejo učinek pridobljenega vsebinskega in procesnega znanja na svojo metajezikovno zmožnost, vrednotijo to svojo zmožnost in na podlagi povratnih informacij načrtujejo, kako bi jo izboljšali.</p>

B) VSEBINE -- OBVEZNE IN IZBIRNE VRSTE BESEDIL

Vrste besedil za razvijanje zmožnosti dvosmernega sporazumevanja:	
– osebni prepričevalni pogovor med družbeno enakovrednima sogovorcema ter med stranko in uradno osebo, – okrogla miza oz. sestanek, – navadni ali elektronski dopis (prošnja, prijava, pritožba) za družbeno enakovredno osebo ter za uradno osebo oz. stranko.	
Vrste besedil za razvijanje zmožnosti enosmernega sporazumevanja:	
<u>Vrste besedil za sprejemanje (tj. za branje in poslušanje besedil iz raznih medijev):</u>	
6.	7.
<i>strokovni/poljudnoznanstveni članek, komentar, esej, seminarska naloga,</i>	predavanje, besedilo politične propagande, <i>zakon/statut/upravna odločba, zapisnik.</i>
<u>Vrste besedil za tvorjenje (tj. za govorno nastopanje in pisanje):</u>	
6.	7.
komentar, esej, <i>seminarska naloga,</i> <i>– pripoved o svojih doživetjih,</i> <i>– predstavitev umišljenih dogodkov/svetov,</i> <i>– poročilo o zanimivem/aktualnem dogodku,</i> <i>– predstavitev svojega mnenja o aktualnem dogodku,</i> <i>– obnova in ocena knjige/filma/prireditve,</i> <i>– predstavitev svojih poklicnih ipd. načrtov.</i>	esej, <i>zapisnik,</i>

4.3.2 KNJIŽEVNI POUK

A) CILJI

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI BRANJA IN INTERPRETIRANJA KNJIŽEVNIH BESEDIL
Učenci in učenke berejo književna besedila iz slovenske in prevodne književnosti iz poglobitnih obdobj od evropske in slovenske moderne do književnosti 20.–21. stol., pripadajočih zvrsti in tem ter izbirna besedila po dogovoru z učiteljem. ● Na koncu obdobja berejo zvrstno-tematsko oblikovani sklop integralnih besedil kot izhodišče za problemsko, raziskovalno in ustvarjalno branje ter za primerjanje besedil, za njihovo vrednotenje in uvrščanje v kontekst.
Po branju interpretirajo besedila, in sicer tako, da <ul style="list-style-type: none">
- izražajo svoje doživljanje, razumevanje, aktualizacijo in kritično vrednotenje književnih besedil,
- sodelujejo v analizi, argumentirajo stališča, uporabljajo temeljne strokovne izraze,
- tvorijo govorjeno oz. zapisano enogovorno besedilo, npr.<ul style="list-style-type: none">
● pripravijo govorne nastope o prebranih besedilih iz vsebinskih sklopov,

- recitirajo ali uprizarjajo obvezna in izbirna besedila,
- pišejo eseje,
- pišejo ustvarjalna besedila.

RAZVIJANJE (SPLOŠNE) SPORAZUMEVALNE ZMOŽNOSTI

Učenci in učenke ob branju književnih besedil, ob dialoškem odzivanju nanje in ob tvorjenju enogovornih besedil o njih oz. o književnosti razvijajo tudi svojo (splošno) sporazumevalno zmožnost, npr.

- zmožnost izrekanja in utemeljevanja svojega mnenja,
- zmožnost sprejemanja drugotnih neumetnostnih besedil, ki opisujejo in razlagajo literaturo,
- zmožnost tvorjenja učinkovitih, ustreznih, razumljivih in jezikovno pravih drugotnih neumetnostnih besedil, s katerimi izražajo svojo analizo in interpretacijo književnih besedil.

PRIDOBIVANJE KNJIŽEVNEGA ZNANJA

Učenci in učenke

- pri branju in interpretaciji v besedilih prepoznavajo, razčlenjujejo, definirajo in na novih primerih preizkušajo literarnointerpretativne prvine s področja literarne teorije in zgodovine ter se zavedajo njihovega pomena za razumevanje in razvrščanje literarnih del,
- književna besedila iz slovenske in prevodne književnosti časovno razvrščajo, spoznavajo in samostojno povzemajo značilnosti literarnozgodovinskih obdobj, smeri, poetik avtorjev in lastnosti prebranih del,
- primerjajo bistvene razvojne značilnosti slovenske književnosti in kulture z razvojnimi značilnostmi drugih književnosti in kultur,
- pridobljeno znanje iz literarne zgodovine in teorije uporabljajo pri vrednotenju in aktualizaciji pomena posameznih in splošnih literarnih pojavov.

ŠIRJENJE SPOZNAVANJ O KNJIŽEVNOSTI, KRITIČNA AKTUALIZACIJA, NJIHOVO UVRŠČANJE V ŠIRŠI KULTURNO-RAZVOJNI KONTEKST /LITERARNI SISTEM

Učenci in učenke

- vrednotijo pomen književnih obdobj, smeri, poetik in del za kulturni razvoj in jih aktualizirajo s stališča osebne in družbene izkušnje,
- povezujejo književni pouk z drugimi predmeti (predvsem z družboslovno-humanističnimi),
- spremljajo medijske obravnave, predelave in aktualizacije književnih besedil,
- spremljajo aktualne književne in kulturne dogodke,
- uporabljajo IKT.

RAZČLENITEV CILJEV KNJIŽEVNEGA POUKA S PRIPADAJOČIMI VSEBINAMI

KNJIŽEVNOST EVROPSKE MODERNE

Temeljni pojmi iz literarne vede

1. Literarnointerpretativne prvine:
 - subjektivno doživljanje sveta in poudarjanje estetskega doživetja, beg v domišljijo in preteklost, trenutni čutni vtisi, predstave in razpoloženja, razkroj sveta,

Obvezna in izbirna besedila

I. Obvezna besedila:
 a) Baudelaire: Pesem o albatrosu/
 Sorodnosti (Ujemanja)/Tujec/Omamljajte se!

<p>dekadenčna omama</p> <ul style="list-style-type: none"> - lirika, pripovedništvo, dramatika; pesem v prozi, črtice, pravljice, novele, dekadenčne igre --- - motivi, ideje in slog pesemskih besedil - poetična dekadenčna drama svetopisemski motivi, slog - impresionistični slog v dramatiki <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzpon meščanstva in ustanovitev novih nacionalnih držav v 2. polovici 19. stoletja, razmah kolonialnega imperializma, silovit razvoj znanosti, industrije in tehnike, velike migracije, gospodarske krize in ostre socialne napetosti - v umetnostni odpor zoper realizem in naturalizem s pojavom nove romantike, dekadence in simbolizma; esteticizem in larpurlartizem - časovna umestitev obdobja, predstavniki <p>3. Pomen obdobja za književnost in umetnost na Slovenskem</p>	<p>b) Verlaine: Jesenska pesem/Rimbaud: Pijani čoln/Mallarmé: Nam bo nedolžni, živi in prekrasni dan</p> <p>c) Wilde: Saloma/Čehov: Češnjev vrt</p> <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>
---	---

KNJIŽEVNOST SLOVENSKE MODERNE	
Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in prostoizbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - romantične ideje, motivi in teme, obogateni s prvinami dekadence in simbolizma; družbenokritične in satirične teme v pripovedništvu in dramatiki - razcvet lirike (sonet, svobodne pesniške oblike, gazela, podoknica, kmečka pesem), pripovedništva (črtica, povest, novela, roman) in dramatike (komedija, farsa, tragedija, poetična drama, ljudska igra) ter polliterarnih oblik - verzni prestop, zvočni učinki, personifikacija, prispodobe, simboli, ritem, verz - zgradba pripovednih besedil - dramska zgradba, satira <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - družbenopolitične razmere na Slovenskem ob koncu 19. stoletja (avstrijska raznorodovalna politika; gospodarski pritiski, množično 	<p>I. Obvezna besedila:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Kette: Na trgu/Na molu San Carlo/ Pijanec b) Murn: Ko dobrane se mrače/Pesem o ajdi/Sneg/Nebo, nebo/Vlahi c) Župančič: Ti skrivnostni moj cvet/ Manom Josipa Murna Aleksandrova (I, III)/Duma/Slap/Vihar (V zarje Vidove) č) Cankar: Na klancu/Hiša Marije Pomočnice/Martin Kačur d) Cankar: Skodelica kave/Sova/Gospod stotnik/Kostanj posebne sorte e) Cankar: Za narodov blagor/Kralj na Betajnovi/Pohujšanje v dolini šentflorjanski/Hlapci f) Gradnik: Pisma (1., 5., 7.) g) Izidor Cankar: S poti/Kraigher: Kontrolor Škrobar/ Kveder: Misterij žene <p>II. Prostoizbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

<p>izseljevanje); balkanske vojne, prva svetovna vojna, majniška deklaracija, ustanovitev kraljevine SHS</p> <ul style="list-style-type: none"> - smeri in tokovi slovenske moderne - sodobniki slovenske moderne - časovna umestitev obdobja, predstavniki <p>3. Pomen slovenske moderne za evropeizacijo slovenske književnosti; aktualnost sporočila slovenske nove romantike za sodobnega človeka</p>	
--	--

SVETOVNA KNJIŽEVNOST V PRVI POLOVICI 20. STOLETJA	
Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ljubezen in smrt, slutenje onostranskosti, zavest in nezavedno, notranje življenje in doživljanje, avtobiografskost, občutja usodnosti in grotesknosti bivanja - lirika, epika, dramatika; španska romanca, moderna lirika, moderna novela, moderni roman, moderna drama, »ženstvena pisava« - nadrealistični motivi, simbolika barv - pripovedna tehnika modernega romana, nehotni spomin, tok zavesti, notranji monolog, doživljeni/polpremi govor - groteska v pripovedništvu <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - družbeno-, kulturno- in duhovnozgodovinske okoliščine: prelom stoletja z občutji usodnosti in konca nekega obdobja, oktobrska revolucija, prva svetovna vojna, španska državljanska vojna, Einsteinova teorija relativnosti, Husserlova fenomenologija in Freudova psihoanaliza – zbujanje nezaupanja v gotovost in obvladljivost stvarnega materialnega sveta, raziskovanje nadčutnega sveta in notranjega sveta zavesti in nezavednega - smeri (dadaizem, futurizem, simbolizem, nadrealizem, ekspresionizem, socialistični realizem, modernizem) in njihova časovna umestitev - predstavniki in dela 	<p>I. Obvezna besedila:</p> <p>a) Rilke: Panter/Apollinaire: Cona/Lorca: Vitezova pesem/Eliot: Pusta dežela/Pasternak: Hamlet/Pound: Canto/Tagore: Pesem zahvale/Cvetajeva: Življenju (2—3 pesmi)</p> <p>b) Proust: Combray/Joyce: Ulikses/Ljudje iz Dublina (Evelina)/Woolf: Gospa Dalloway</p> <p>c) Kafka: Preobrazba/Mann: Smrt v Benetkah</p> <p>č) Bulgakov: Mojster in Margareta</p> <p>d) Pirandello: Henrik IV/Brecht: Mati Korajža</p> <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

3. Pomen obdobja za razvoj slovenske in svetovne književnosti in umetnosti po 2. svetovni vojni	
---	--

SLOVENSKA KNJIŽEVNOST V PRVI POLOVICI 20. STOLETJA

Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ekspresionistična usmerjenost v notranji svet, stiska, razklanost, katastrofična prihodnost evropske civilizacije; izražanje etičnih doživljajev (novi človek); - ekspresionistična estetika (učinki grdega, prenapetega, neskladnega; pomen grotesknosti) - lirski poezija; usmeritev k najmodernejšim slogovnim vzorom (konstruktivizem) - socialni realizem kot novi tip angažiranega realizma; razmerje do socialističnega realizma; povezanost s slovenskim nacionalnim vprašanjem; regionalna obarvanost; razmah pripovedništva; snovna, motivna in tematska navezanost na kmečki svet - obsežnost in raznovrstnost pesništva v času 2. svetovne vojne <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - čas družbenih sprememb kot posledica prve svetovne vojne, oktobrske revolucije, razpada Avstro-Ogrske in nastanka novih držav; izguba etničnega ozemlja, gospodarska kriza in izseljevanje; nazorsko ločevanje - novi literarni tokovi: ekspresionizem in avantgardna gibanja ter družbenokritični socialni realizem; uporniško medvojno pesništvo; - časovna umestitev obdobja in predstavniki <p>3. Pomen obdobja za slovenski književni in družbeno-kulturni razvoj; aktualizacije</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Kosovel: Balada/Slutnja b) Kosovel: Ekstaza smrti/Nokturno c) Kosovel: Pesem št.X/Kons 5 č) Pregelj: Matkova Tina d) Grum: Dogodek v mestu Gogi e) Prežih: Boj na požiralniku/Samorastniki f) Kosmač: Sreča/Kranjec: Povest o dobrih ljudeh/Režonja na svojem g) Bartol: Alamut/Al Araf h) Vodnik: Pomladna pesem/Večerni oblaki/B. Vodušek: Oljčni vrt/Bleščeča tihota visokega dne/Zapuščeni klavir i) Bor: Srečanje/Kajuh: Bosa pojdiva J) Balantič: Zasuta usta/Nečisti čas/Hribovšek: Jabolko na mizi/Osamelost <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

SVETOVNA KNJIŽEVNOST V DRUGI POLOVICI 20. STOLETJA

Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odtujenost od sveta; svoboda kot breme; absurdnost bivanja; breztalnost; popredmetenost sveta; subjektivizem; relativizem; spoznavna, bivanjska, vrednostna in metafizična negotovost; čudežno, magično in realnost; želja po vrnitvi pristne izkušnje; kulturna drugost in drugačnost; kolonialno nasilje in odpor - drama absurda, eksistencialistična drama, roman (eksistencializma, magičnega realizma, postmodernistični, postkolonialni), novi roman, novi novi roman, žanrski roman, kratka zgodba (postmodernistična, minimalistična), lirika - eksistencialistične ideje in filozofija absurda v pripovedništvu in dramatiki; dramska in pripovedna tehnika - groteskne in satirične prvine v dramatiki, magični realizem v pripovedništvu; - medbesedilnost, metafikcija <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - družbeno-, kulturno- in duhovnozgodovinske okoliščine: druga svetovna vojna, problem holokavsta, Evropa in svet po drugi svetovni vojni, leto 1968, postindustrijska družba, informatizacija in virtualizacija, postkolonializem, globalizacija, sodobna družbena trenja- neoliberalizem, islamski skrajneži, migracije, okoljske spremembe - smeri (eksistencializem, gledališče absurda, novi roman, magični realizem, postmodernizem, minimalizem, postkolonialna književnost) in njihova časovna umestitev - predstavniki in dela <p>3. Pomen obdobja za kulturni razvoj in aktualizacija</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Szyborska: Radost pisanja/Plath: Črni vran v deževnem vremenu/Paz: Pred začetkom/Senghor: Črna žena/Prevert: Barbara/Dylan; Odgovor je v vetru* b) Hemingway: Komu zvonji/Faulkner: Svetloba v avgustu c) Borges: Aleph/Márquez: Sto let samote/Morrison: Ljubljena č) Camus: Tujec/Fowles: Ženska francoskega poročnika/Maquine: Francoski testament, Pamuk: Istanbul/Mahfouz: Pot med palačama d) Sartre: Zaprta vrata/Ionesco: Plešasta pevka/Beckett: Čakajoč Godota/Williams: Tramvaj poželenje/ Mamet; Oleanna <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

SLOVENSKO PESNIŠTVO V DRUGI POLOVICI 20. STOLETJA

Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - motivi in teme ljubezni, vsakdanjega življenja, melanholiije, dvoma, resignacije, zvestoba humanističnim vrednotam, ironično in satirično razreševanje bivanjskih dilem - tesnoba, groza, nemoč, tematika smrti, smisla in absurdnosti življenja, ironičnost, grotesknost, fantastične prvine, pomen pesništva - motivi osebnega življenja in etičnega opredeljevanja - brezosebni lirski subjekt, pesmi podobe, moderna lirski balada, svobodna skladnja, svobodni verz, konkretna poezija, pesem v prozi, pomen soneta <p>2. Oznaka obdobja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obnova porušene domovine, politične, socialne in kulturne razmere v socializmu, po letu 1990 nacionalna osamosvojitvev in sprememba družbeno-ekonomskega sistema; pomen književnih glasil (Beseda, Revija 57, Perspektive, Sodobnost, Nova revija, Literatura) - smeri in tokovi: intimizem, ekspresionizem in simbolizem, modernizem, eksistencializem, poezija absurda, literarnoumetniške avantgarde in ultramodernizem, postmodernizem, novi intimizem - časovna umestitev obdobja in predstavniki <p>3. Pomen obdobja za slovenski književni razvoj. Vpetost v sodobno književno in kulturno dogajanje; razmerje med tradicijo, modernizmom in postmodernizmom; nagrade; medijska in družbena angažiranost avtorjev</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Kocbek: Deček na drevesu/Kdo sem/ Udovič: Fantazija v mestu na vodi b) Menart: Croquis/Celuloidni pajac c) Krakar: Med iskalci biserov I, IV, VII/ Pavček: Glagoli, Še enkrat glagoli/ Zlobec: Ljubezen, čudež duše in telesa/Kovič: Južni otok/Psalm č) Komelj: Črni kvadrat/Dedalus in Ikar/Dintinjana: Obisk krematorija/P. Čučnik: Vonj po čaju d) Zajc. Veliki črni bik/Črni deček e) Strniša: Večerna pravljica/ Vrba I/ Makarovič: Poroka/ Odštevanka/ Zeleni Jurij/Kravos: Zamejska žalostna f) Šalamun: Stvari/Mrk I/Gobice g) Jesih: Grizljaj sem svinčnik/Nekega dne ob uri, ko mrači se/Novak: A mon seul desir h) Zupan: Psalm -- magnolije v aprilskem snegu/ Žalost vedno bo /Vidmar: Ne bojim se/Prazna soba/Šteger: Povabilo na čaj/Haderlap: Dekla <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

SLOVENSKO PRIPOVEDNIŠTVO V DRUGI POLOVICI 20. STOLETJA**Temeljni pojmi iz literarne vede**

1. Literarnointerpretativne prvine:
- druga svetovna vojna, socialna in moralna kritika, življenjska resignacija in pesimizem, bivanjska in etična problematika, avtobiografskost, notranje doživljanje, folklorno izročilo, zgodovina in usoda, erotika, virtualnost resničnosti, iskanje minimalne pristnosti
  - novela, (tradicionalna, postmodernistična, minimalistična) kratka zgodba, roman (družbeni, vojni, zgodovinski, eksistencialistični, modernistični, postmodernistični, potopisni, erotični, avtobiografski, antiutopični, kriminalni, znanstvenofantastični, novi roman)
  - modernistični pripovedni postopki, verzem, pripovedovalec, slog
2. Oznaka obdobja:
- družbeno-, kulturno- in duhovnozgodovinske okoliščine: v povojnem obdobju uradno spodbujanje socialističnega realizma in preganjanje »zahodnih, meščanskih« vplivov, nato postopno prodiranje modernih literarnih smeri; občutja bivanjske negotovosti, spoznavne relativnosti, ideološke konstruiranosti zgodovine; od osemdesetih let naprej (nacionalna osamosvojitve in sprememba družbeno-ekonomskega sistema) pod vplivom postmoderne občutja virtualnosti sveta ter vdora postmoderne družbe in kulture izrazit porast kratke zgodbe in popularnih žanrov
  - smeri (socialni in socialistični realizem, psihološki realizem, eksistencializem, novi roman, modernizem, ludizem, slovenski magični realizem, postmodernizem, minimalizem, »ženstvena pisava«) in njihova časovna umestitev
  - predstavniki in dela
3. Pomen obdobja za slovenski književni razvoj. Vpetost sodobnega pripovedništva in avtorjev v književno in kulturno dogajanje. Razmerje med sodobnim in tradicionalnim pripovedništvom in postmodernizmom; nagrade; angažiranost avtorjev

Obvezna in izbirna besedila

- I. Obvezna besedila:
- a) Kocbek: Strah in pogum/ Zupan: Menuet za kitaro/ Kodrič: Opoldne zplešejo škornji
  - b) Rožanc: Ljubezen/Mihelič: Ure mojih dni
  - c) Kovačič: Prišleki / Simčič: človek na obeh straneh stene/Vojnović: Jugoslavija, moja dežela/Čefurji, raus
  - č) Pahor: Nekropola/ Lipuš: Zmote dijaka Tjaža/Haderlap: Angel pozabe/Babnik: Intimno
  - d) Jančar: Severni sij/Katarina, pav in jezuit /To noč sem jo videl
  - e) Bojetu: Filio ni doma/Lainšček: Namesto koga roža cveti/Ločil bom peno od valov/Glavan: Noč v Evropi
  - f) Čas kratke zgodbe (T. Virk, ur.)

II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo

SLOVENSKA DRAMATIKA V DRUGI POLOVICI 20. STOLETJA	
Temeljni pojmi iz literarne vede	Obvezna in izbirna besedila
<p>1. Literarnointerpretativne prvine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tradicionalni motiv v sodobni dramatiki, poetična drama, eksistencialistične prvine; modernistična komedija; moderna groteskna drama; sodobna socialnokritična drama - jezikovna razgibanost; pogovorne prvine; pokrajinska obarvanost <p>2. Oznaka smeri: tematska, dramaturška iskanja in smeri v povojni dramatiki</p> <p>3. Gledališke ustanove, radijske in televizijske igre in spremljevalno dogajanje (natečaji, nagrade, medijske prezentacije, režiserski projekti)</p>	<p>I. Obvezna besedila:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Smole: Antigon/Zajc: Voranc/Strniša: Samorog/Žabe b) Jančar: Veliki briljantni valček/Zupančič: Vladimir/Razred c) Jesih: Grenki sadeži pravice/Jovanović: Norci / Semenič: 5fantkiv.com č) Moderndorfer: Limonada slovenica/Flisar: Evropa <p>II. Izbirna besedila za individualno in skupinsko delo ter aktualizacijo</p>

B) VSEBINE

a) Temeljni pojmi iz literarne vede v razdelku Razčlenitev ciljev književnega pouka s pripadajočimi vsebinami (levi stolpec)

b) Obvezna besedila v razdelku Razčlenitev ciljev književnega pouka s pripadajočimi vsebinami (desni stolpec)

c) Besedila za domače branje

1. Predlagana besedila za domače branje:

- Cankar: Hlapci/Za narodov blagor/Kralj na Betajnovi/Pohujšanje v dolini šentflorjanski
- Svetovna novela 19. in 20. stoletja (izbor, Klasje)
- Grum: Dogodek v mestu Gogi/Od Ivana Preglja do Cirila Kosmača (izbor novel, Klasje)
- Bulgakov: Mojster in Margareta/Kafka: Proces/Camus: Tujec /Marquez: Sto let samote/Maquine: Francoski testament

2. Eno ali dve besedili v vsakem razredu po izboru učenca/učenke.

5 VREDNOTENJE ZNANJA

5.1 SPLOŠNA OPREDELITEV

V sistemu evropskih šol je v uporabi **formativno in sumativno preverjanje** znanja.

Formativno preverjanje je usmerjeno v učni proces, **sumativno preverjanje** pa v dosežek učenca/učenke ob koncu določenega obdobja poučevanja. V EŠ se formativno preverjanje izraža s t. i. A-ocenami, sumativno pa z B-ocenami.

A-ocena predstavlja sprotno delo učenca/učenke pri predmetu slovenščina, sestavljeno iz raznih nalog in vidikov, npr.:

- koncentracije in pozornosti v razredu,
- aktivne udeležbe pri pouku in pogostosti sodelovanja,
- skrbnega in sprotnega dela v razredu in doma,
- pozitivnega odnosa do predmeta,
- učenčeve samoiniciativnosti, samostojnosti in avtonomije pri reševanju problemov,
- izkazanega doseženega znanja pri sprotnem pisnem in ustnem preverjanju med šolskim letom v razredu,
- napredka učenca v posameznem obdobju ipd.

B-ocene so ocene, ki jih učenec/učenka doseže pri trimesečnem ali polletnem/semestrskem preverjanju. S tem se preverijo kompetence oz. sposobnosti učencev, pridobljene v daljšem časovnem obdobju pri določenem predmetu. Preverjanje poteka pod določenimi pogoji (prostor, oblika nalog ipd.) in je časovno omejeno.

V procesu učenja učitelj/učiteljica najprej preveri učenčeve/učenčine zmožnosti, nato učenca/učenko vodi in spodbuja učenje ter ugotavlja, kako dobro dosega zastavljene cilje. Učencu/učenki daje povratne informacije, spodbuja samovrednotenje doseganja ciljev, pomaga mu/ji načrtovati delo in spodbuja učenje učenja. Učitelj/učiteljica preverja učenčevo/učenčino doseganje ciljev med usvajanjem novih ciljev ter po zaključenem učnem sklopu in pred ocenjevanjem.

Poučevanje je tesno povezano z vrednotenjem, saj učitelj/učiteljica vrednoti tisto, kar je učenec/učenka usvajal/-a v procesu poučevanja. Pri ocenjevanju upošteva učenčevo/učenčino vlogo v učnem procesu. Učenec/učenka mora poznati kriterije ocenjevanja. Učitelj/učiteljica v procesu ocenjevanja vrednoti učenčeve/učenčine zmožnosti na podlagi pričakovanih dosežkov, vrednoti pa tudi učenčev/učenčin napredek. Učencu/učenki da

kakovostno in izčrpno povratno informacijo, ki mu/ji pomaga razumeti, kako razvite so njegove/njene zmožnosti, ter spodbuja njegovo/njeno nadaljnje razvijanje zmožnosti. Ocenjevanje naj se zaključi s kakovostno povratno informacijo učencu/učenki o njegovem/njenem napredku in razvitih zmožnostih.

Učenec/učenka razvija svoje zmožnosti ves čas izobraževanja, zato mora učitelj/učiteljica v procesu izobraževanja spremljati razvijanje njegovih/njenih zmožnosti v daljšem časovnem obdobju.

Poučevanje in vrednotenje sta tesno povezana in soodvisna ter spodbujata notranjo motivacijo, kadar učencu/učenki omogočimo, da pokaže vse zmožnosti. Ob tem ovrednotimo njegov/njen napredek ter ga/jo seznanimo s tem, kako napreduje k zastavljenim ciljem. Vrednotenje naj bo zato pozitivna izkušnja, gradi naj samozaupanje in naj bo del dialoga med učiteljem/učiteljico in učencem/učenko.

Pogoj za uspešno poučevanje je celovito in sistematično načrtovanje pouka z vključevanjem preverjanja in ocenjevanja, ki sta neločljivi del učnega procesa. Od načina poučevanja je namreč odvisno, česa se bodo učenci in učenke pri pouku naučili in kako bomo naučeno tudi preverili in ocenili.

Učnociljnemu in procesno zasnovanemu učnemu načrtu seveda ustreza procesni pristop k preverjanju in ocenjevanju znanja. Procesni pristop omogoča učencem in učenkam postopno izgrajevanje znanj in veščin, učitelju/učiteljici pa sproti vpogled v napredovanje učenca/učenke in dajanje povratnih informacij o doseženem znanju, ki omogočajo nadaljnji učenčev/učenkin napredek.

Za končno preverjanje in ocenjevanje znanja se oblikujejo holistični (celostni) in analitični kriteriji in opisniki za posamezne stopnje doseganja procesnih in vsebinskih ciljev, zmožnosti, veščin in spretnosti, opredeljenih v učnem načrtu. Priporočamo uporabo tristopenjske taksonomske lestvice:

1. poznavanje,
2. razumevanje in uporaba znanja,
3. analiza, sinteza in vrednotenje.

Tabela ocenjevanja v evropski šoli

Opredelitev ocen	Ocene	Številčne ocene	Uspeh
Odličen dosežek, četudi ne brez napak, ki popolnoma ustreza zahtevanim zmožnostim pri predmetu.	A	9,0–10	odlično
Zelo dober dosežek, ki skoraj v celoti ustreza zahtevanim zmožnostim pri predmetu.	B	8,0–8,9	prav dobro
Na splošno gre za dober dosežek, ki ustreza zahtevanim zmožnostim pri predmetu.	C	7,0–7,9	dobro
Zadovoljiv dosežek, ki ustreza zahtevanim zmožnostim pri predmetu.	D	6,0–6,9	zadovoljivo
Dosežek, ki ustreza minimalno zahtevanim zmožnostim pri predmetu.	E	5,0–5,9	zadostno
Pomanjkljiv dosežek, ki skoraj v celoti ne ustreza zahtevanim zmožnostim pri predmetu.	F	3,0–4,9	neuspešno (šibko)
Nezadosten dosežek, ki v celoti ne ustreza zahtevanim zmožnostim pri predmetu.	FX	0–2,9	neuspešno (zelo šibko)

Na sekundarni stopnji evropske šole je ocenjevanje opredeljeno s pravili, ki ob sprotnem preverjanju in ocenjevanju znanja v razredu določajo tudi roke obveznih pisnih izpitov v obeh semestrih tekočega šolskega leta.

5.2 VREDNOTENJE PRI PREDMETU SLOVENŠČINA

Preverjanje in ocenjevanje znanja pri predmetu slovenščina je pisno in ustno. Učenci in učenke morajo biti seznanjeni z načini ocenjevanja in s kriteriji, predvidenimi za določeno oceno. Učitelj/učiteljica pri preverjanju ugotavlja obseg in raven sporazumevalne zmožnosti glede na zastavljene cilje. Znanje se preverja pred obravnavo nove učne snovi, med njo in po njej. Tako se ugotavlja predznanje, razumevanje novih učnih vsebin in ob zaključku razumevanje celotne vsebine ter uporabno znanje. Doseženo uporabno znanje se ocenjuje z ocenjevalno lestvico; ustvarjalno pisanje lahko vrednotimo tudi opisno.

Preverjanje in ocenjevanje poteka v okviru standardnih dejavnosti in vsebin in je delno in celovito.

Celovito preverjamo dejavnosti ob obsežnejših vsebinskih sklopih, in sicer ločeno za jezikovni in književni pouk.

Učenec/učenka naj v okviru celovitega preverjanja in ocenjevanja v vsakem razredu prvega obdobja dobi naslednje ocene:

- dve oceni za (pripravljene) govorne nastope (eno v zvezi z neumetnostnim besedilom in eno za govorno poročilo o razumevanju prebranega književnega besedila),
- eno oceno za razčlenitev poslušanega ali gledanega neumetnostnega besedila,
- dve oceni za branje in razčlenitev besedila (eno za branje in razčlenitev neumetnostnega besedila in drugo za razumevanje prebranega književnega besedila – lahko domače branje),
- tri ocene za tvorjenje pisnih besedil – eno za poustvarjalno besedilo in dve za neumetnostno besedilo,
- eno oceno za nalogo objektivnega tipa za preverjanje pravopisne zmožnosti,
- eno oceno za nalogo objektivnega tipa za preverjanje literarnega znanja, predpisanega v učnem načrtu.

Tudi v **drugem in tretjem obdobju** preverjanje in ocenjevanje poteka v okviru standardnih dejavnosti in vsebin in je delno in celovito. Zunanje ocenjevanje znanja je deloma uveljavljeno pri pisnem in ustnem delu maturitetnega izpita po 7. razredu izobraževanja. Celovito preverjamo dejavnosti ob obsežnejših vsebinskih sklopih, in sicer ločeno za jezikovni in književni pouk.

Učenec/učenka pri pouku slovenščine v drugem in tretjem obdobju dobi v šolskem letu več ocen iz delnega preverjanja v skladu s pravilnikom EŠ o preverjanju in ocenjevanju znanja, **v okviru celovitega preverjanja pa vsaj eno oceno za govorni nastop** (izmenično pri jezikovnem pouku in pri književnem pouku) ter **tri ocene za pisna besedila** (dve za drugotna pisna besedila esejskega tipa in eno za pisna neumetnostna besedila).

6 OPISNIKI DOSEŽKOV

6.1 OPISNIKI DOSEŽKOV PRI PREDMETU SLOVENŠČINA – PRVO OBDOBJE (S1—S3)

Ocena	Označevalec	ECTS-Zapis	Opisniki
9–10	Odlično	A	<p><u>Pogovarjanje</u>: Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost pogovarjanja v skladu s cilji za prvo obdobje – in to v neuradnih in uradnih okoliščinah, v raziskovalnih, pogajalnih in prepričevalnih pogovorih. Svoje mnenje izraža tekoče in spontano ter ga tudi utemelji.</p> <p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost dopisovanja v skladu s cilji za prvo obdobje – in to v neuradnih in uradnih okoliščinah.</p> <p><u>Poslušanje</u>: Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost razumevanja, vrednotenja in interpretiranja neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Branje</u>: Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost razumevanja, doživljanja, vrednotenja in interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja splošnih in aktualnih tem (o njih pripoveduje, jih opisuje, razlaga in vrednoti ter svoje mnenje tudi utemelji) v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost pisanja razumljivih, smiselnih, slogovno ustreznih in jezikovno pravilnih raznovrstnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže odlično znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje odlično oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest, ob tem pa tudi odprtost za druge in za medkulturnost.</p> <p><u>Učne strategije</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje odlično zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje odlično zmožnost kritičnega vrednotenja virov in izbere tiste, ki so najzanesljivejši in najprimernejši za dani namen.</p>
8–8,9	Prav dobro	B	<p><u>Pogovarjanje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo dobro, a ne brezhibno zmožnost pogovarjanja v skladu s cilji za prvo obdobje – in to v neuradnih in uradnih okoliščinah, v raziskovalnih, pogajalnih in prepričevalnih pogovorih. Svoje mnenje izraža tekoče in ga tudi utemelji.</p> <p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo dobro, a ne brezhibno zmožnost dopisovanja v skladu s cilji za prvo</p>

			<p>obdobje – in to v neuradnih in uradnih okoliščinah.</p> <p><u>Poslušanje:</u> Učenec/učenka prikaže zelo dobro, a ne brezhibno zmožnost razumevanja, vrednotenja in interpretiranja neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Branje:</u> Učenec/učenka prikaže zelo dobro, a ne brezhibno zmožnost razumevanja, doživljanja, vrednotenja in interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Govorjenje:</u> Učenec/učenka prikaže zelo dobro, a ne brezhibno zmožnost interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja splošnih in aktualnih tem (o njih pripoveduje, jih opisuje, razlaga in vrednoti ter svoje mnenje tudi utemelji) v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Pisanje:</u> Učenec/učenka prikaže zelo dobro, a ne brezhibno zmožnost pisanja razumljivih, smiselnih, slogovno ustreznih in jezikovno pravilnih raznovrstnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti:</u> Učenec/učenka prikaže zelo dobro, a ne brezhibno znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje zelo dobro, a ne brezhibno oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest, ob tem pa tudi odprtost za druge in za medkulturnost.</p> <p><u>Učne strategije:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje zelo dobro, a ne brezhibno zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje zelo dobro, a ne brezhibno zmožnost kritičnega vrednotenja virov. Glede na namen izbere tiste, ki so najzanesljivejši in najprimernejši v danem primeru.</p>
7–7,9	Dobro	C	<p><u>Pogovarjanje:</u> Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost pogovarjanja v skladu s cilji za prvo obdobje – in to v neuradnih in uradnih okoliščinah, v raziskovalnih, pogajalnih in prepričevalnih pogovorih. Svoje mnenje izraža tekoče in spontano ter ga tudi utemelji.</p> <p><u>Dopisovanje:</u> Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost dopisovanja v skladu s cilji za prvo obdobje – in to v neuradnih in uradnih okoliščinah.</p> <p><u>Poslušanje:</u> Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost razumevanja, vrednotenja in interpretiranja neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Branje:</u> Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost razumevanja, doživljanja, vrednotenja in interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p>

			<p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja splošnih in aktualnih tem (o njih pripoveduje, jih opisuje, razlaga in vrednoti ter svoje mnenje tudi utemelji) v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost pisanja razumljivih, smiselnih, slogovno ustreznih in jezikovno pravilnih raznovrstnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest v skladu s cilji za prvo obdobje, ob tem pa tudi odprtost za druge in za medkulturnost.</p> <p><u>Učne strategije</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost kritičnega vrednotenja in izbire ustreznih virov.za dani namen.</p>
6–6,9	Zadovoljivo	D	<p><u>Pogovarjanje</u>:Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a pomanjkljivo zmožnost pogovarjanja v skladu s cilji za prvo obdobje – in to v neuradnih in uradnih okoliščinah, v raziskovalnih, pogajalnih in prepričevalnih pogovorih.</p> <p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a pomanjkljivo zmožnost dopisovanja v skladu s cilji za prvo obdobje – in to v neuradnih in uradnih okoliščinah.</p> <p><u>Poslušanje</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a pomanjkljivo zmožnost razumevanja, vrednotenja in interpretiranja neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Branje</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a pomanjkljivo zmožnost razumevanja, doživljanja, vrednotenja in interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo , a pomanjkljivo zmožnost interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja splošnih in aktualnih tem (o njih pripoveduje, jih opisuje, razlaga) v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a pomanjkljivo zmožnost pisanja raznovrstnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a pomanjkljivo znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a pomanjkljivo oblikovano jezikovno, narodno in državljansko</p>

			<p>(samo)zavest v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Učne strategije:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje zadovoljivo, a pomanjkljivo zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje zadovoljivo, a pomanjkljivo zmožnost vrednotenja virov.</p>
5–5,9	Zadostno	E	<p><u>Pogovarjanje:</u> Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost pogovarjanja v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Dopisovanje:</u> Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost dopisovanja v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Poslušanje:</u> Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost razumevanja, vrednotenja in interpretiranja neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Branje:</u> Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost razumevanja, doživljanja, vrednotenja in interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Govorjenje:</u> Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja splošnih in aktualnih tem v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Pisanje:</u> Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost pisanja raznovrstnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti:</u> Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje pomanjkljivo, a še zadostno oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest.</p> <p><u>Strategije:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost vrednotenja virov.</p>
3–4,9	Nezadostno (šibko)	F	<p><u>Pogovarjanje:</u> Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost pogovarjanja v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Dopisovanje:</u> Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost dopisovanja v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Poslušanje:</u> Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost razumevanja in interpretiranja neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Branje:</u> Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost razumevanja, doživljanja, vrednotenja in</p>

			<p>interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Govorjenje:</u> Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja splošnih in aktualnih tem v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Pisanje:</u> Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost pisanja raznovrstnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti:</u> Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje šibko, nezadostno oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest.</p> <p><u>Učne strategije:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje šibko, nezadostno zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje šibko, nezadostno zmožnost vrednotenja virov.</p>
0–2,9	Nezadostno (zelo šibko)	FX	<p><u>Pogovarjanje:</u> Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost pogovarjanja v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Dopisovanje:</u> Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost dopisovanja v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Poslušanje:</u> Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost razumevanja, vrednotenja in interpretiranja neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Branje:</u> Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost razumevanja in interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Govorjenje:</u> Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja splošnih in aktualnih tem v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Pisanje:</u> Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost pisanja raznovrstnih besedil v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti:</u> Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za prvo obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje nezadostno, zelo šibko jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest.</p> <p><u>Učne strategije:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje zelo šibko, nezadostno zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p>

			<u>Učne veščine:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za prvo obdobje zelo šibko, nezadostno zmožnost vrednotenja virov.
--	--	--	--

6.2 OPISNIKI DOSEŽKOV PRI PREDMETU SLOVENŠČINA -- DRUGO OBDOBJE (S4—S5)

Ocena	Imenovalec	ECTS-zapis	Opisniki
9–10	Odlično	A	<p><u>Pogovarjanje:</u> Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za drugo obdobje. Sodeluje v raziskovalnih in pogajalnih pogovorih ter v vlogi pobudnega in odzivnega sogovorca tvori ustrezne, učinkovite, smiselne in razumljive replike. Razčlenjuje tuje pogovore in jih vrednoti ter svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.</p> <p><u>Dopisovanje:</u> Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za drugo obdobje. V vlogi pobudnega in odzivnega dopisovalca piše učinkovite, ustrezne, razumljive in pravilne dopise raznih vrst. Razčlenjuje tuje dopise, jih vrednoti in svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.</p> <p><u>Poslušanje:</u> Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost razumevanja, razčlenjevanja in vrednotenja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Branje:</u> Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost kritičnega branja, tj. razumevanja, doživljanja, vrednotenja in interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje. Besedilom določi okoliščine nastanka, namen tvorca besedila, temo besedila ter podteme in bistvene podatke, prevladujoče pomensko razmerje in prevladujoči način razvijanja teme, vlogo in pomen danih jezikovnih sredstev in nebesednih spremljevalcev pisanja. Svoja stališča utemeljuje s strokovnimi argumenti. Pozna in uporablja bralne strategije in različne tehnike branja.</p> <p><u>Govorjenje:</u> Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja aktualnih in splošnih tem ter besedilnih vrst v skladu s cilji za drugo obdobje. Tvori učinkovita, ustrezna, razumljiva in pravilna besedila. Besedila vrednoti in svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti. Pozna in uporablja ustrezne strategije tvorjenja besedil.</p> <p><u>Pisanje:</u> Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost pisanja razumljivih, smiselnih, slogovno ustreznih in jezikovno pravilnih raznovrstnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje. Svoja besedila vrednoti, svoje mnenje pa utemelji s strokovnimi argumenti. Pozna in uporablja ustrezne strategije tvorjenja pisnih besedil.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti:</u> Učenec/učenka prikaže odlično znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za drugo obdobje.</p>

			<p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje odlično oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest, ob tem pa tudi odprtost za druge in za medkulturnost. Zaveda se pomena večjezičnosti v sodobni družbi.</p> <p><u>Učne strategije</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje odlično zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje. Svoje dosežke sproti preverja, načrtuje njihovo izboljšanje in pri tem uporablja ustrezne kompleksne učne strategije.</p> <p><u>Učne veščine</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje odlično zmožnost kritičnega vrednotenja različnih virov (npr. tiskanih, digitalnih ipd.) in izbere tiste, ki so najzanesljivejši in najprimernejši za dani namen.</p>
8–8,9	Prav dobro	B	<p><u>Pogovarjanje</u>: Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brezhibno zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za drugo obdobje. Sodeluje v raziskovalnih in pogajalnih pogovorih ter v vlogi pobudnega in odzivnega sogovorca tvori ustrezne, učinkovite, smiselne in razumljive replike. Razčlenjuje tuje pogovore in jih vrednoti ter svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.</p> <p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brezhibno zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za drugo obdobje. V vlogi pobudnega in odzivnega dopisovalca piše učinkovite, ustrezne, razumljive in pravilne dopise raznih vrst. Razčlenjuje tuje dopise, jih vrednoti in svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.</p> <p><u>Poslušanje</u>: Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brezhibno zmožnost razumevanja, razčlenjevanja in vrednotenja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Branje</u>: Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brezhibno zmožnost kritičnega branja, tj. razumevanja, doživljanja, vrednotenja in interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje. Besedilom določi okoliščine nastanka, namen tvorca besedila, temo besedila ter podteme in bistvene podatke, prevladujoče pomensko razmerje in prevladujoči način razvijanja teme, vlogo in pomen danih jezikovnih sredstev in nebesednih spremljevalcev pisanja. Svoja stališča utemeljuje s strokovnimi argumenti. Pozna in uporablja bralne strategije in različne tehnike branja.</p> <p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brezhibno zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja aktualnih in splošnih tem ter besedilnih vrst v skladu s cilji za drugo obdobje. Tvori učinkovita, ustrezna, razumljiva in pravilna besedila. Besedila vrednoti in svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti. Pozna in uporablja ustrezne strategije tvorjenja govornih besedil.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brezhibno zmožnost pisanja razumljivih, smiselnih, slogovno ustreznih in jezikovno pravih raznovrstnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje. Svoja besedila vrednoti, svoje mnenje pa utemelji s strokovnimi argumenti. Pozna in uporablja ustrezne strategije tvorjenja pisnih besedil.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže prav dobro,</p>

			<p>a ne brezhibno znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje prav dobro, a ne brezhibno oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest, ob tem pa tudi odprtost za druge in za medkulturnost. Zaveda se pomena večjezičnosti v sodobni družbi.</p> <p><u>Učne strategije:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje prav dobro, a ne brezhibno zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje. Svoje dosežke sproti preverja, načrtuje njihovo izboljšanje in pri tem uporablja ustrezne kompleksne učne strategije.</p> <p><u>Učne veščine:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje prav dobro, a ne brezhibno zmožnost kritičnega vrednotenja različnih virov (npr. tiskanih, digitalnih ipd.). Izbere tiste, ki so najzanesljivejši in najprimernejši za dani namen.</p>
7–7,9	Dobro	C	<p><u>Pogovarjanje:</u> Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za drugo obdobje. Sodeluje v raziskovalnih in pogajalnih pogovorih ter v vlogi pobudnega in odzivnega sogovorca tvori ustrezne, učinkovite, smiselne in razumljive replike. Razčlenjuje tuje pogovore in jih vrednoti ter svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.</p> <p><u>Dopisovanje:</u> Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za drugo obdobje. V vlogi pobudnega in odzivnega dopisovalca piše učinkovite, ustrezne, razumljive dopise raznih vrst. Razčlenjuje tuje dopise, jih vrednoti in svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.</p> <p><u>Poslušanje:</u> Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost razumevanja, razčlenjevanja in vrednotenja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Branje:</u> Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost kritičnega branja, tj. razumevanja, doživljanja, vrednotenja in interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje. Besedilom določi okoliščine nastanka, namen tvorca besedila, temo besedila ter podteme in bistvene podatke, prevladujoče pomensko razmerje in prevladujoči način razvijanja teme, vlogo in pomen danih jezikovnih sredstev in nebesednih spremljevalcev pisanja. Svoja stališča utemeljuje s strokovnimi argumenti. Poznabralne strategije in različne tehnike branja.</p> <p><u>Govorjenje:</u> Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja aktualnih in splošnih tem ter besedilnih vrst v skladu s cilji za drugo obdobje. Tvori učinkovita, ustrezna, razumljiva in čim bolj pravilna besedila. Besedila vrednoti in svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti. Pozna ustrezne strategije tvorjenja besedil.</p> <p><u>Pisanje:</u> Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost pisanja razumljivih, smiselnih, slogovno ustreznih in jezikovno pravih raznovrstnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje. Svoja besedila vrednoti, svoje mnenje pa utemelji s</p>

			<p>strokovnimi argumenti. Pozna strategije tvorjenja pisnih besedil.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti:</u> Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta:</u> Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest v skladu s cilji za drugo obdobje, ob tem pa tudi odprtost za druge in za medkulturnost. Zaveda se pomena večjezičnosti v sodobni družbi.</p> <p><u>Učne strategije:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje. Svoje dosežke sproti preverja, načrtuje njihovo izboljšanje in pri tem uporablja ustrezne kompleksne učne strategije.</p> <p><u>Učne veščine:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost kritičnega vrednotenja virov in njihove izbire za dani namen.</p>
6–6,9	Zadovoljivo	D	<p><u>Pogovarjanje:</u> Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za drugo obdobje. Sodeluje v raziskovalnih in pogajalnih pogovorih ter v vlogi pobudnega in odzivnega sogovorca tvori razumljive replike.</p> <p><u>Dopisovanje:</u> Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za drugo obdobje. V vlogi pobudnega in odzivnega dopisovalca piše dopise raznih vrst.</p> <p><u>Poslušanje:</u> Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost razumevanja in razčlenjevanja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Branje:</u> Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost kritičnega branja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje. Pozna bralne strategije..</p> <p><u>Govorjenje:</u> Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja različnih besedilnih vrst v skladu s cilji za drugo obdobje. Pozna strategije tvorjenja besedil.</p> <p><u>Pisanje:</u> Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost pisanja raznovrstnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje. Pozna strategije tvorjenja pisnih besedil.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti:</u> Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje zadovoljivo, a delno pomanjkljivo oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest. .</p> <p><u>Učne strategije:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost vrednotenja</p>

			in izbire različnih virov.
5–5,9	Zadostno	E	<p><u>Pogovarjanje</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za drugo obdobje. .</p> <p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Poslušanje</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost razumevanja in razčlenjevanja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Branje</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost kritičnega branja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje..</p> <p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih besedil in predstavljanja neumetnostnih besedilnih vrst v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost pisanja raznovrstnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje pomanjkljivo, a še zadostno oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest.</p> <p><u>Učne strategije</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji v drugem obdobju pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost vrednotenja različnih virov.</p>
3–4,9	Nezadostno (šibko)	F	<p><u>Pogovarjanje</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Poslušanje</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost razumevanja, razčlenjevanja in vrednotenja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Branje</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost kritičnega branja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja besedilnih vrst v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost pisanja raznovrstnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za drugo obdobje.</p>

			<p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje šibko, nezadostno oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest.</p> <p><u>Učne strategije</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje šibko, nezadostno zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje šibko, nezadostno zmožnost vrednotenja in izbire različnih virov.</p>
0–2,9	Nezadostno (zelo šibko)	FX	<p><u>Pogovarjanje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Poslušanje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost razumevanja, razčlenjevanja in vrednotenja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Branje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost kritičnega branja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil.</p> <p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja besedilnih vrst v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost pisanja raznovrstnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje zelo šibko, nezadostno oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest.</p> <p><u>Učne strategije</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje zelo šibko, nezadostno zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za drugo obdobje zelo šibko, nezadostno zmožnost vrednotenja in izbire različnih virov.</p>

6.4 OPISNIKI DOSEŽKOV ZA PREDMET SLOVENŠČINA – TRETJE OBDOBJE (S6—S7)

Ocena	Imenovalec	ECTS-zapis	Opisniki
9–10	Odlično	A	<p><u>Pogovarjanje</u>: Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za tretje obdobje. Sodeluje v raziskovalnih in pogajalnih pogovorih ter v vlogi pobudnega in odzivnega sogovorca tvori ustrezne, učinkovite, smiselne in razumljive replike. Razčlenjuje tuje pogovore in jih vrednoti ter svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.</p> <p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za tretje obdobje. V vlogi pobudnega in odzivnega dopisovalca piše učinkovite, ustrezne, razumljive in</p>

			<p>pravilne dopise raznih vrst. Razčlenjuje tuje dopise, jih vrednoti in svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.</p> <p><u>Poslušanje:</u> Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost razumevanja, razčlenjevanja in vrednotenja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Branje:</u> Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost kritičnega branja, tj. razumevanja, doživljanja, vrednotenja in interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za tretje obdobje. Besedilom določi okoliščine nastanka, namen tvorca besedila, temo besedila ter podteme in bistvene podatke, prevladujoče pomensko razmerje in prevladujoči način razvijanja teme, vlogo in pomen danih jezikovnih sredstev in nebesednih spremljevalcev pisanja. Svoja stališča utemeljuje s strokovnimi argumenti. Pozna in uporablja bralne strategije in različne tehnike branja.</p> <p><u>Govorjenje:</u> Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja aktualnih in splošnih tem ter besedilnih vrst v skladu s cilji za tretje obdobje. Tvori učinkovita, ustrezna, razumljiva in pravilna besedila. Besedila vrednoti in svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti. Pozna in uporablja ustrezne strategije tvorjenja besedil.</p> <p><u>Pisanje:</u> Učenec/učenka prikaže odlično zmožnost pisanja razumljivih, smiselnih, slogovno ustreznih in jezikovno pravilnih raznovrstnih besedil v skladu s cilji za tretje obdobje. Svoja besedila vrednoti, svoje mnenje pa utemelji s strokovnimi argumenti. Pozna in uporablja ustrezne strategije tvorjenja pisnih besedil.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti:</u> Učenec/učenka prikaže odlično znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje odlično oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest, ob tem pa tudi odprtost za druge in za medkulturnost. Zaveda se pomena večjezičnosti v sodobni družbi.</p> <p><u>Učne strategije:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje odlično zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje. Svoje dosežke sproti preverja, načrtuje njihovo izboljšanje in pri tem uporablja ustrezne kompleksne učne strategije.</p> <p><u>Učne veščine:</u> Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje odlično zmožnost kritičnega vrednotenja različnih virov (npr. tiskanih, digitalnih ipd.) in izbere tiste, ki so najzanesljivejši in najprimernejši za dani namen.</p>
8–8,9	Prav dobro	B	<p><u>Pogovarjanje:</u> Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brezhibno zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za tretje obdobje. Sodeluje v raziskovalnih in pogajalnih pogovorih ter v vlogi pobudnega in odzivnega sogovorca tvori ustrezne, učinkovite, smiselne in razumljive replike. Razčlenjuje tuje pogovore in jih vrednoti ter svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.</p> <p><u>Dopisovanje:</u> Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brezhibno zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za tretje obdobje. V vlogi pobudnega in odzivnega dopisovalca piše učinkovite,</p>

			<p>ustrezne, razumljive in pravilne dopise raznih vrst. Razčlenjuje tuje dopise, jih vrednoti in svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.</p> <p><u>Poslušanje</u>: Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brežhibno zmožnost razumevanja, razčlenjevanja in vrednotenja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Branje</u>: Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brežhibno zmožnost kritičnega branja, tj. razumevanja, doživljanja, vrednotenja in interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za tretje obdobje. Besedilom določi okoliščine nastanka, namen tvorca besedila, temo besedila ter podteme in bistvene podatke, prevladujoče pomensko razmerje in prevladujoči način razvijanja teme, vlogo in pomen danih jezikovnih sredstev in nebesednih spremljevalcev pisanja. Svoja stališča utemeljuje s strokovnimi argumenti. Pozna in uporablja bralne strategije in različne tehnike branja.</p> <p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brežhibno zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja aktualnih in splošnih tem ter besedilnih vrst v skladu s cilji za tretje obdobje. Tvori učinkovita, ustrezna, razumljiva in pravilna besedila. Besedila vrednoti in svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti. Pozna in uporablja ustrezne strategije tvorjenja govornih besedil.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brežhibno zmožnost pisanja razumljivih, smiselnih, slogovno ustreznih in jezikovno pravilnih raznovrstnih besedil v skladu s cilji za tretje obdobje. Svoja besedila vrednoti, svoje mnenje pa utemelji s strokovnimi argumenti. Pozna in uporablja ustrezne strategije tvorjenja pisnih besedil.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže prav dobro, a ne brežhibno znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje prav dobro, a ne brežhibno oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest, ob tem pa tudi odprtost za druge in za medkulturnost. Zaveda se pomena večjezičnosti v sodobni družbi.</p> <p><u>Učne strategije</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje prav dobro, a ne brežhibno zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje. Svoje dosežke sproti preverja, načrtuje njihovo izboljšanje in pri tem uporablja ustrezne kompleksne učne strategije.</p> <p><u>Učne veščine</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje prav dobro, a ne brežhibno zmožnost kritičnega vrednotenja različnih virov (npr. tiskanih, digitalnih ipd.). Izbere tiste, ki so najzanesljivejši in najprimernejši za dani namen.</p>
7–7,9	Dobro	C	<p><u>Pogovarjanje</u>: Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za tretje obdobje. Sodeluje v raziskovalnih in pogajalnih pogovorih ter v vlogi pobudnega in odzivnega sogovorca tvori ustrezne, učinkovite, smiselne in razumljive replike. Razčlenjuje tuje pogovore in jih vrednoti ter svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.</p>

			<p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za tretje obdobje. V vlogi pobudnega in odzivnega dopisovalca piše učinkovite, ustrezne, razumljive dopise raznih vrst. Razčlenjuje tuje dopise, jih vrednoti in svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti.</p> <p><u>Poslušanje</u>: Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost razumevanja, razčlenjevanja in vrednotenja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Branje</u>: Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost kritičnega branja, tj. razumevanja, doživljanja, vrednotenja in interpretiranja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za tretje obdobje. Besedilom določi okoliščine nastanka, namen tvorca besedila, temo besedila ter podteme in bistvene podatke, prevladujoče pomensko razmerje in prevladujoči način razvijanja teme, vlogo in pomen danih jezikovnih sredstev in nebesednih spremljevalcev pisanja. Svoja stališča utemeljuje s strokovnimi argumenti. Pozna bralne strategije in različne tehnike branja.</p> <p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja aktualnih in splošnih tem ter besedilnih vrst v skladu s cilji za tretje obdobje. Tvori učinkovita, ustrezna, razumljiva in čim bolj pravilna besedila. Besedila vrednoti in svoje mnenje utemelji s strokovnimi argumenti. Pozna ustrezne strategije tvorjenja besedil.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost pisanja razumljivih, smiselnih, slogovno ustreznih in jezikovno pravilnih raznovrstnih besedil v skladu s cilji za tretje obdobje. Svoja besedila vrednoti, svoje mnenje pa utemelji s strokovnimi argumenti. Pozna strategije tvorjenja pisnih besedil.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže kljub manjšim pomanjkljivostim dobro oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest v skladu s cilji za tretje obdobje, ob tem pa tudi odprtost za druge in za medkulturnost. Zaveda se pomena večjezičnosti v sodobni družbi.</p> <p><u>Učne strategije</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje. Svoje dosežke sprti preverja, načrtuje njihovo izboljšanje in pri tem uporablja ustrezne kompleksne učne strategije.</p> <p><u>Učne veščine</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje kljub manjšim pomanjkljivostim dobro zmožnost kritičnega vrednotenja virov in njihove izbire za dani namen.</p>
6–6,9	Zadovoljivo	D	<p><u>Pogovarjanje</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za tretje obdobje. Sodeluje v raziskovalnih in pogajalnih pogovorih ter v vlogi pobudnega in odzivnega sogovorca tvori razumljive replike.</p>

			<p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za tretje obdobje. V vlogi pobudnega in odzivnega dopisovalca piše dopise raznih vrst.</p> <p><u>Poslušanje</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost razumevanja in razčlenjevanja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Branje</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost kritičnega branja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za tretje obdobje. Pozna bralne strategije..</p> <p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja različnih besedilnih vrst v skladu s cilji za tretje obdobje. Pozna strategije tvorjenja besedil.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost pisanja raznovrstnih besedil v skladu s cilji za tretje obdobje. Pozna strategije tvorjenja pisnih besedil.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže zadovoljivo, a delno pomanjkljivo znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje zadovoljivo, a delno pomanjkljivo oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest.</p> <p><u>Učne strategije</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje zadovoljivo, a delno pomanjkljivo zmožnost vrednotenja in izbire različnih virov.</p>
5–5,9	Zadostno	E	<p><u>Pogovarjanje</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za tretje obdobje. .</p> <p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Poslušanje</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost razumevanja in razčlenjevanja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Branje</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost kritičnega branja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za tretje obdobje..</p> <p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih besedil in predstavljanja neumetnostnih besedilnih vrst v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost pisanja raznovrstnih besedil v skladu s cilji za drugo obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže</p>

			<p>pomanjkljivo, a še zadostno znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje pomanjkljivo, a še zadostno oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest.</p> <p><u>Učne strategije</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje pomanjkljivo, a še zadostno zmožnost vrednotenja različnih virov.</p>
3–4,9	Nezadostno (šibko)	F	<p><u>Pogovarjanje</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Poslušanje</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost razumevanja, razčlenjevanja in vrednotenja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Branje</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost kritičnega branja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja besedilnih vrst v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno zmožnost pisanja raznovrstnih besedil v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže šibko, nezadostno znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje šibko, nezadostno oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest.</p> <p><u>Učne strategije</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje šibko, nezadostno zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje šibko, nezadostno zmožnost vrednotenja in izbire različnih virov.</p>
0–2,9	Nezadostno (zelo šibko)	FX	<p><u>Pogovarjanje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost uradnega in neuradnega pogovarjanja v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Dopisovanje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost uradnega dopisovanja v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Poslušanje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost razumevanja, razčlenjevanja in vrednotenja poslušanega (in gledanega) neumetnostnega in umetnostnega besedila v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Branje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost kritičnega branja umetnostnih/književnih in neumetnostnih besedil.</p> <p><u>Govorjenje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno</p>

		<p>zmožnost govornega interpretiranja umetnostnih/književnih besedil in predstavljanja besedilnih vrst v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Pisanje</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno zmožnost pisanja raznovrstnih besedil v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Znanje o jeziku in književnosti</u>: Učenec/učenka prikaže zelo šibko, nezadostno znanje o jeziku in književnosti v skladu s cilji za tretje obdobje.</p> <p><u>Jezikovna, narodna in državljanska identiteta</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje zelo šibko, nezadostno oblikovano jezikovno, narodno in državljansko (samo)zavest.</p> <p><u>Učne strategije</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje zelo šibko, nezadostno zmožnost prevzemanja odgovornosti za svoje učenje.</p> <p><u>Učne veščine</u>: Učenec/učenka prikaže v skladu s cilji za tretje obdobje zelo šibko, nezadostno zmožnost vrednotenja in izbire različnih virov.</p>

PRILOGE

1 PRIMER IZPITNE POLE ZA PISNI DEL MATURITETNEGA IZPITA Z MERILI ZA OCENJEVANJE

Pisni del maturitetnega izpita iz slovenščine

Pisni del maturitetnega izpita iz slovenščine kot prvega jezika poteka ob umetnostnih/književnih besedilih iz slovenske književnosti od 19. do 21. stoletja in ob sodobnih neumetnostnih besedilih slovenskih avtorjev in avtoric.

Pisni izpit (Model 1) vključuje dva obvezna dela:

- a) Izhodiščno umetnostno/književno besedilo v obsegu okoli 800 besed, ob katerem kandidati in kandidatke po usmerjevalnih navodilih pišejo interpretativni/razlagalni esej.
- b) Izhodiščno neumetnostno besedilo v obsegu okoli 400 besed, ob katerem kandidati in kandidatke po usmerjevalnih navodilih pisno razpravljajo o izbrani temi (v povezavi s prvim besedilom ali samostojno) ter svoja stališča in mnenja utemeljujejo s strokovnimi argumenti (razpravljalni esej).

Čas trajanja pisnega izpita je 240 minut, ocena pa je sestavljena iz analitične in holistične ocene obeh delov, ki sta glede na delež v skupni oceni enakovredni. Priporočljivo je, da vsako kandidatovo/kandidatkino besedilo vsebuje vsaj 500 besed, torej skupaj 1000 besed.

EVROPSKA MATURA

SLOVENŠČINA – JEZIK 1

DATUM:

TRAJANJE IZPITA: 4 ure (240 minut)

DOVOLJENI PRIPOMOČKI: nalivno pero, kemični svinčnik

POSEBNE PRIPOMBE: -----

Interpretacija odlomka iz romana Ločil bom peno od valov Ferija Lainščka

"Andi?" jo je spreletelo.

"Ja," je šepnil in jo pobožal po laktu.

"Živ je?" je vzdregetala.

"Živ," je ves prikimal. "Ni niti več vprašanje, ali se bo zlizal."

Začutila je, kako so se ji dotaknila kolena, in se ga v tem lebdenju oprijela. Polotila se je je slabost, ki jo je morala premagati, saj je prinašal novice, ki jih je že vse predolgo čakala, in je zdaj želela še slišati ...

"Samo hoditi morava," jo je povlekel za sabo. "Se sprehajati, kot da sva na proščenju," jo je pustil, ko je že lahko šla sama. "Nihče, ki naju lahko vidi, ne sme ničesar posumiti," jo je posvaril. "Nič, kar ima ušesa, naju ne sme slišati."

Prikimala je, hodila in čakala.

Vedela je zdaj, da je Andi živ, in Jenö Forgas je vedel, kje ga bo lahko našla. Vse drugo kot da je zdaj niti ni več zanimalo.

"Spransky je plačal žandarjem, da so ga prijeli in ga za Ledavo izročili njegovim," je končno spregovoril starec. "Doma naj bi bilo videti kot aretacija, nato pa bi se za njim izgubila sled," je pošepetaval, da ga je komaj slišala. "A potem se je vsa reč zapletla: možje, ki naj bi mu le nalomili kosti in ga na smrt prestrašili, nato pa ga pri Hotizi nagnali na drugi breg, so ga očitno pretrdo prijeli," je dejal z gnusom. "Bili so pač prepričani, da je mrtev, zato so se morali znebiti trupla, o katerem Spransky ni smel izvedeti, pa tudi žandarji, ki so bili s tem povezani, ga niso smeli najti, zato sta ga Langaš in Kociper naložila med sode in ga pri Ivanjcih odpeljala globoko v gozdove, kjer naj bi ga zakopala. V resnici sta tudi že izkopala jamo, ko je nesrečnik na lepem zastokal," je pokrehal in se nadihal. Nato pa je vidno pretresen nadaljeval: "Le zamišljate si lahko, v kakem precepu sta se takrat znašla. Nista ga seveda mogla živega zagrebsti, nista pa tudi imela srca, da bi ga potem sama zaklala. Sedela sta tako bojda kar nekaj časa ob njem, mu dajala piti vodo iz čutare in tuhtala, kaj naj napravita. Potem pa se je Langaš k sreči le spomnil in je poslal pajdaša z izpreženim konjem pome ..."

"Prepeljali ste ga v Rakičan?" je ganjena šepnila.

"Seveda vam ne smem povedati, kam sem ga peljal, zato tega niti ne terjajte," jo je ošinil.

"Tudi morate razumeti, da vam ga vsaj še kaka dva ali tri tedne ne bo dano videti, ker bi bilo za vse prenevarno," jo je zopet prijel za laket in jo, proseč s pogledom, uščipnil. "Prav toliko pa imate tudi časa, da dobro premislite," ji je nato preko rame prišepnil. "Andi bo po vsem tem vsekakor moral tja, kamor ga je Spransky res tudi nameraval poslati, vi pa se boste morali sami odločiti."

Zazrla se mu je v udrte oči, ki so bile že iz barve, v katero se jeseni odene ravninsko nebo, in premišljala o vsem hkrati. Nobenega dvoma zdaj namreč ni bilo več, da ju je gospa Rosa ovadila in da je Ivan takoj ukrepal po svoje. Človeka, ki mu je bil v napoto, je bilo pač treba odstraniti in treba je bilo to storiti tako, da je bilo videti, kot da sam ne bi imel nič pri tem. To pa je seveda tudi pomenilo, da je vedel za njuno ljubezen, a je raje potlačil čustva in zatajil svoj moški ponos – potreboval jo je le kot mater in spremljavalko na boljših sprejemih, táko pa jo je zdaj konec koncev tudi imel, ali pa se mu je pač zdelo, da jo ima.

"Nikakor vas ne bom nagovarjal, pa čeravno me je Andi tudi to prosil," je blago dejal Jenö Forgas. "Obljubim vam le, da vama bom pomagal, če boste morda to želeli," se je medlo nasmehnil.

"Pa mislite, da je pred Spranskym res mogoče pobegniti?" je zdaj že povsem mirno vprašala.

"Mar res ne vidite, do so lahko tudi žandarji v njegovi službi in da torej njegovo zlato odpira slehrna vrata?"

"Spransky ima res veliko zlata, a jaz vem za vrata, ki jih z njim ni mogoče odpreti," ji je

pomežiknil.

"Ko bi vam le lahko verjela," je zmignila.

"To mi pač verjemite!" je udaril s peto. "Zato bodite pripravljeni!" je še povzdignil glas. "Tudi če mogoče zelo dolgo ne bo nobenega znamenja, bodite še zmeraj pripravljeni, kajti ta, kdorkoli že, ki vam bo prinesel glas, bo lahko prišel samo enkrat in ponudila se vam bo samo ena priložnost," jo je posvaril. "Rekel bo: 'Ločil bom peno od valov,'" ji je šepnil na uho. "To bo znak. Po njem boste vedeli, da je pravi in da gre zares," jo je opomnil. "Napravili boste vse natanko tako, kot vam bo naročil, in prepričan sem, da se nam bo posrečilo."

"Ločil bom peno od valov?" je ponovila, ker se ji je zdelo čudno.

"Bile so to prve Andijeve besede, potem ko se je začel tretji dan počasi vračati," ji je prišepnil.

"Le kako, fant moj, boš pa to napravil?" sem ga vprašal, čeprav sem seveda vedel, da se mu le blede. On pa mi je odgovoril: 'S svojimi rokami, Jenö, s svojimi rokami jo bom ukradel, ti boš pa pomagal.'"

(850 besed)

Feri Lainšček: Ločil bom peno od valov. Ljubljana: Beletrina, MK. 2015. Str. 290–293.

Naloge:

1. Povzemite vsebino besedila (odlomka) in jo interpretirajte -- izrazite ter argumentirajte svoje razumevanje, doživljanje in kritično vrednotenje dogajanja v besedilu (odlomku) in ravnanja književnih oseb.
2. Analizirajte zgradbo in slog besedila (odlomka).
3. Besedilo (odlomek) umestite v celoto besedila ali v literarnozgodovinski okvir.

Napišite interpretativni esej (v obsegu najmanj 500 besed), v katerem boste upoštevali zgornja navodila. Določite mu naslov ter tvorite razumljivo, učinkovito, ustrezno in jezikovno pravilno besedilo.

2. del

Esej ob neumetnostnem/žanrskem besedilu

50 t

V iskanju sreče

Koncept sreče je od nekdanj zaposloval človekov um, vendar pa njene jasne definicije nimamo, celo v znanstveni literaturi je ni. Obstajata dva različna pogleda na srečo: prvi jo enači s pozitivnimi čustvi, drugi z občutkom zadovoljstva z življenjem in življenjskega smisla. Poleg tega ljudje srečo dojemamo različno. Sreča je danes za nas nekaj drugega, kot je bila pred dvajsetimi leti. In drugačna, kot je sreča za nekoga drugega. Najstnici, denimo, lahko sreča pomeni to, da ima veliko prijateljev in lepe obleke, ženska v zrelih letih pa srečo morda povezuje z vnuki.

Tako svoje razmišljanje o sreči začne Tjaša M. Kos, psihologinja iz Ljubljane. Težka osebna življenjska preizkušnja je botrovala temu, da se je v mladosti odločila za študij psihologije. Pri štiriindvajsetih letih pa je oslepela. »Lahko rečem, da sem hvaležna za to, da me je pot zanesla v psihologijo, ker se s svojim znanjem znatno lažje spoprijemam z zdajšnjimi življenjskimi izzivi.«

Ali ji slepota še vedno pomeni izziv? »Zaradi slepote je v mojem življenju tudi zdaj nešteto ovir, ki jih moram preskočiti. Rada bi na primer živela na obrobju Ljubljane, v hiši blizu gozda. Toda kot slepa sem vezana na taksi in na javni prevoz, zato moram z družino živeti v mestu,

v bloku. Potem pa si rečem, da mi je fino, ker mi ni treba skrbeti za hišo.« Ko je oslepela, se je zavedela, da ji veliko stvari, ki so ji bile dragocene in pri srcu, ni več dostopnih. Ob takšnem razmišljanju se je seveda počutila nesrečna.

»Potem sem zelo jasno začela razmišljati o tem, kaj mi je dostopno in kaj lahko naredim iz tega, kar imam. Ugotovila sem, da je tega ogromno. To mi je takrat zelo pomagalo in mi tudi še zdaj,« pripoveduje Tjaša in dodaja, da je zelo pomembno tudi to, v kakšnem okolju živimo. Če se družimo s pozitivnimi ljudmi, smo tudi sami lažje pozitivno naravnani. Potrošniška družba spodbuja razmišljanje, da bomo srečni, če bomo ustvarili čim več pozitivnih čustev. To je le eno razumevanje sreče. Drugo razumevanje pa pravi, da človek doživlja srečo, če živi v skladu s svojimi vrtilinami in vrednotami. Ta pot zahteva več napora in na prvi pogled ni tako zelo privlačna.

Kaj torej lahko naredimo za svojo srečo? Sogovorka pravi: »Globoko verjamem v to, da ljudje lahko spreminjamo raven svojega zadovoljstva z življenjem in da lahko na to zavestno vplivamo. Vedeti pa moramo, kako. Sodobna psihološka znanost, predvsem v okviru pozitivne psihologije, nam ponuja številne tehnike, s katerimi lahko povečamo občutje zadovoljstva. Ena od teh tehnik je pisanje dnevnika hvaležnosti, ki ga je razvil Martin Seligman, oče pozitivne psihologije. Vsak dan zapišemo nekaj stvari, za katere smo hvaležni, da so se nam zgodile. Ko razmišljamo o hvaležnosti, namreč pridemo v stik s transcendentnimi razsežnostmi in lahko presežemo sami sebe. Druga zanimiva vaja je pismo hvaležnosti: napišemo pismo osebi, ki smo ji hvaležni, vendar ji tega še nismo povedali. To pismo ji zatem tudi preberemo. Ko so merili občutek zadovoljstva z življenjem nekaj tednov po tej vaji, so ugotovili pomembno razliko med tistimi, ki so jo opravili, in tistimi, ki je niso.«
(420 besed)

Prirejeno po: Mateja Hana Hočevar, Ona, 20. oktober 2015.

Nalogi:

1. Poimenujte in opišite besedilno vrsto, analizirajte zgradbo, slog in jezik besedila (odlomka).
2. Povzemite vodilno temo/idejo/tezo iz besedila (odlomka) in jo interpretirajte – izrazite in argumentirajte svoje razumevanje, doživljanje in kritično vrednotenje besedila (odlomka).

Napišite razpravljalni esej (v obsegu najmanj 500 besed), v katerem boste upoštevali zgornji navodili. Določite mu naslov ter tvorite razumljivo, učinkovito, ustrezno in jezikovno pravilno besedilo.

EVROPSKA MATURA –SLOVENŠČINA JEZIK 1

MERILA ZA OCENJEVANJE

ANALITIČNO OCENJEVANJE

1. del (50 t):

A) Vsebina kandidatovega/kandidatkinega besedila (30 t)

1. Povzetek vsebine besedila (odlomka) in interpretacija -- izražanje ter argumentiranje svojega razumevanja, doživljanja in kritičnega vrednotenja dogajanja v besedilu (odlomku) in ravnanja književnih oseb

..... 12 t

2. Analiza zgradbe in sloga besedila (odlomka) ter obvladanje literarnovednega izrazja

..... 8 t

3. Umestitev besedila (odlomka) v celoto besedila ali v literarnozgodovinski okvir

..... 10 t

B) Zgradba, slog in jezik kandidatovega/kandidatkinega besedila (20 t)

1. Zgradba ..... 6 t

- Besedilo ima smiseln naslov. (1 t)
- Besedilo je zaokroženo. (1 t)
- Besedilo je koherentno – povedi so smiselno/logično povezane med seboj. (1 t)
- Besedilo je smiselno členjeno na odstavke. (1 t)
- Besedilo je čitljivo in rokopisno urejeno. (1 t)
- Obseg besedila je ustrezen (najmanj 500 besed). (1 t)

2. Slog ..... 6 t

- Slog, oblika in zgradba besedila ustrezajo značilnostim dane besedilne vrste. (3 t)
- Besede, besedne zveze in stavčni vzorci so ustrezni (so v skladu z okoliščinami sporočanja). (3 t)

3. Jezik ..... 8 t

- Besede, besedne zveze in stavčni vzorci se ne ponavljajo. (1 t)
- Besede so pomensko in besedotvorno ustrezne. (1 t)
- Oblike besed so ustrezne in pravilne. (2 t)
- Besede in stavki so v povedi smiselno in pravilno razvrščeni. (2 t)
- Zapis besed, besednih zvez in povedi je pravilen. (2)

2. del (50 t):

A) Vsebina kandidatovega/kandidatkinega besedila (30 t)

1. Poimenovanje in opis besedilne vrste, analiza zgradbe, sloga in jezika besedila (odlomka) ter obvladanje jezikoslovnega izrazja

..... 15 t

2. Povzetek vodilne teme/ideje/teze iz besedila (odlomka) in interpretacija -- izražanje ter argumentiranje svojega razumevanja, doživljanja in kritičnega vrednotenja ..... 15 t

B) Zgradba, slog in jezik kandidatovega/kandidatkinega besedila (20 t)

1. Zgradba ..... 6 t

- Besedilo ima smiselni naslov. (1 t)
- Besedilo je zaokroženo. (1 t)
- Besedilo je koherentno – povedi so smiselno/logično povezane med seboj. (1 t)
- Besedilo je smiselno členjeno na odstavke. (1 t)
- Besedilo je čitljivo in rokopisno urejeno. (1 t)
- Obseg besedila je ustrezen (najmanj 500 besed). (1 t)

2. Slog ..... 6 t

- Slog, oblika in zgradba besedila ustrezajo značilnostim dane besedilne vrste. (3 t)
- Besede, besedne zveze in stavčni vzorci so ustrezni (so v skladu z okoliščinami sporočanja). (3 t)

3. Jezik ..... 8 t

- Besede, besedne zveze in stavčni vzorci se ne ponavljajo. (1 t)
- Besede so pomensko in besedotvorno ustrezne. (1 t)
- Oblike besed so ustrezne in pravilne. (2 t)
- Besede in stavki so v povedi smiselno in pravilno razvrščeni. (2 t)
- Zapis besed, besednih zvez in povedi je pravilen. (2)

Skupna ocena obeh delov	100 t
--------------------------------------	--------------

HOLISTIČNO OCENJEVANJE

Ocena	Merila
Nezadostno (šibko in zelo šibko)	Vsebina besedila ni smiselno povezana z izhodiščno temo. Vsebina besedila je sicer bolj ali manj povezana z izhodiščno temo, vendar je kakovost ubeseditve na tako nizki ravni, da ne ustreza standardu splošne mature. Besedilo obravnava izhodiščno temo zelo poenostavljeno, interpretiranje besedila je skopo in površno. Veliko je napačnih ali nebistvenih podatkov, ni pa bistvenih. Veliko je različnih ali ponovljenih enakih pravopisnih in slovničnih napak. Kandidat ne obvlada tvorbe zahtevnejših povedi in pravil nadpovedne skladnje oziroma jih obvlada zelo slabo. Besedilo ni niti vsebinsko (notranja zgradba) niti zunanje (odstavki) ustrezno razčlenjeno.
Zadostno	Interpretiranje besedila je zelo skopo: gre samo za obnavljanje vsebine, navedenih je veliko nebistvenih podatkov. Analitičnega pristopa z razlaganjem in vrednotenja praviloma ni. Morebitna primerjava literarnih sestavin je zelo poenostavljena, površna. Zunanja zgradba ne ustreza v celoti notranji. Pogoste so nepotrebne ponovitve že povedanega. Besedišče je zelo revno in stereotipno, nefunkcionalno ga dopolnjujejo nerazumljeni ali slabo razumljeni literarnovedni in drugi strokovni izrazi. Izrazno je nasploh nerodno. Precej je jezikovnih napak, vendar so grobe napake redkejše od lažjih.

Zadovoljivo	<p>Interpretiranje besedila je skopo: gre predvsem za obnavljanje vsebine, navedenih je precej nebitnih podatkov. Analitičnega pristopa z razlaganjem ni, morebitno vrednotenje je na ravni doživljajskega opisa. Primerjava literarnih sestavin je poenostavljena. Zunanja zgradba ne ustreza v celoti notranji. Pogoste so nepotrebne ponovitve že povedanega.</p> <p>Besedišče je revno in stereotipno, nefunkcionalno ga dopolnjujejo nerazumljeni ali slabo razumljeni literarnovedni in drugi strokovni izrazi.</p> <p>Precej je jezikovnih napak, vendar so grobe napake redkejšje od lažjih.</p>
Dobro	<p>Vsebina besedila je povezana z izhodiščno temo. Kandidat/kandidatka besedilo razume. Obravnavanje teme je večinoma neproblemsko. Vrednotenje je večinoma na ravni doživljajskega opisa, so pa tudi poskusi primerjave in analize.</p> <p>Besedilo je koherentno in ustrezno kompozicijsko členjeno. Prevladuje smiselna povezava odstavkov.</p> <p>Raba strokovnih izrazov ni vedno povsem ustrezna, izražanje v celoti pa je logično. Kandidat obvlada poglobljena pravila nadpovedne skladnje. V besedilu so posamezne slovnične in pravopisne napake, vendar hujših napak skoraj ni oziroma se ne ponavljajo.</p>
Prav dobro	<p>Kandidat besedilo razume. K izhodiščni temi pristopa problemsko. Pri primerjavi literarnih prvin zmora priti do samostojnih sklepov (sinteze). Svoje trditve logično izpeljuje. Zmožen je zavzeti utemeljeno osebno stališče do obravnavane problematike.</p> <p>Besedilo je koherentno in prepričljivo, posamezne prvine so lahko izvirne (npr. kak domislek, subjektivna besedna zveza itd.), kompozicijsko je ustrezno členjeno.</p> <p>Termini so večinoma ustrezno uporabljeni. Kandidat obvlada tudi zapletene zložene povedi. Njegovo pisno izražanje je tekoče, jasno, logično in jedrnato. Besedilo vsebuje nekaj manjših jezikovnih napak.</p>
Odlično	<p>Obravnavanje izhodiščne teme je zanimivo, prepričljivo, zrelo, včasih tudi izvirno. Kandidat pristopa k njej z več različnih gledišč (svojih ali strokovnih), z argumenti. Izpeljuje ustrezne zaključke. Obvlada primerjavo z analizo, sintetiziranje in vrednotenje.</p> <p>Besedilo je koherentno, njegova zgradba je ustrezna, včasih tudi izvirna (npr. kompozicijski efekti).</p> <p>Besedišče je bogato, vsebuje tudi subjektivne (izvirne) besedne zveze, ki so funkcionalno povezane z literarnovednimi termini. Kandidat obvlada tudi zahtevna skladenjska in besedilotvorna pravila. Jezikovnih napak skoraj ni.</p>

2 PRIMER USTNEGA IZPITA NA MATURI IZ SLOVENŠČINE Z MERILI ZA OCENJEVANJE

Ustni del maturitetnega izpita iz slovenščine

Na vsakem izpitnem listu za ustni del maturitetnega izpita iz slovenščine na evropski maturi so tri naloge, in sicer:

- a) glasno branje odlomka iz umetnostnega/književnega besedila,
- b) pogovor o glasno prebranem odlomku iz umetnostnega/književnega besedila,
- c) pogovor o preglednem vprašanju iz slovenske književnosti/slovenskega jezika.

Naloge zajemajo cilje in vsebine predmeta **slovenščina v 6. in 7. razredu sekundarne stopnje**. Naloge iz književnosti zajemajo samo **avtorje/avtorice in besedila iz slovenske književnosti od 19. do 21. stoletja**.

EVROPSKA MATURA – SLOVENŠČINA JEZIK 1

IZPITNI LISTEK ZA USTNI DEL MATURITETNEGA IZPITA

Dragotin Kette (1876–1899)

Noč trudna
molči,
nezamudna
beži
čez mestni trg luna sanjava.
Vse v mraku
mirnó,
na vodnjaku
samó
tih vetrc z vodoj poigrava.

Pa blizi
ni cest,
ah, v Elizij
do zvezd
ne morete kaplje šumeče.
In smele
željé
do Angéle
mojé
hitite zaman hrepeneče ...

Vodice
šumé
in rosice
pršé
brez konca v broneno kotanjo;
brezdanj je
ta vir,
šepetanje,
nemir,
brezkončna, kot misli so nanjo.

Noč trudna
molči,
nezamudna
beži
čez mestni trg luna sanjava,
ki ruši
pokoj
moji duši
nocoj,
brezskrbno pa deklica spava.

1. Glasno preberite izbrano besedilo.
2. Interpretirajte izbrano besedilo ter predstavite njegove motivno-tematske značilnosti, slog, zvrst in vrsto.
Kaj veste o obdobju, v katerem je nastalo to delo?
Kaj besedilo sporoča Vam oz. sodobnemu bralcu?
3. Slovenska dramatika v drugi polovici 20. stoletja
Predstavite razvoj slovenske dramatike v drugi polovici 20. stoletja in kulturnozgodovinsko ozadje izbranega obdobja. Svojo predstavitev ponazorite s književnimi besedili, ki jih poznate. Katero besedilo je najbolj pritegnilo vašo pozornost in zakaj?

MERILA ZA OCENJEVANJE USTNEGA DELA IZPITA

<u>Opisniki ocen</u>	<u>Štev. ocene</u>	<u>Črkovne ocene</u>
<p>Kandidatov/kandidatkin dosežek na ustnem delu izpita popolnoma ustreza vsem zahtevam predmeta in zastavljenih nalog.</p> <p>Kandidat/kandidatka</p> <ul style="list-style-type: none"> glasno bere smiselno in razločno ter ustrezno uresničuje prozodične prvine povedi (hitrost, register, členitev ...); med pogovorom o glasno prebranem odlomku iz umetnostnega/književnega besedila samostojno, jasno in prepričljivo interpretira prebrano besedilo in ga umesti v sobesedilo. Predstavi avtorja, zvrstno, vrstno in časovno opredeli njegovo delo ter samostojno prepozna, poimenuje in medsebojno povezuje temeljne zgradbene in slogovne značilnosti prebranega besedila. Besedilo vrednoti in aktualizira; med pogovorom o preglednem vprašanju iz slovenske književnosti/slovenskega jezika navaja svoje primere ter kaže suvereno poznavanje snovi in strokovnih izrazov; na vprašanja odgovarja tekoče, brez nepotrebne ponavljanja in jezikovno-slogovnih pomanjkljivosti. 	9,0—10	A Odlično
<p>Kandidatov/kandidatkin dosežek na ustnem delu izpita v celoti izpolnjuje zahteve predmeta in zastavljenih nalog.</p> <p>Kandidat/kandidatka</p> <ul style="list-style-type: none"> glasno bere smiselno in razločno, večinoma uresničuje pravorečno normo; med pogovorom o glasno prebranem odlomku iz umetnostnega/književnega besedila samostojno, jasno in prepričljivo skrčeno obnovi prebrano besedilo ter ga umesti v sobesedilo. Predstavi avtorja, zvrstno-vrstno in časovno opredeli njegovo delo ter samostojno prepozna, poimenuje in medsebojno povezuje temeljne zgradbene in slogovne značilnosti prebranega besedila. Besedilo vrednoti in aktualizira; med pogovorom o preglednem vprašanju iz slovenske književnosti/slovenskega jezika pokaže, da obvlada snov, in jo ponazori z novimi primeri; ustrezno obvlada strokovne izraze; 	8,0—8,9	B Prav dobro

<ul style="list-style-type: none"> na vprašanja odgovarja gladko, brez nepotrebne ponavljanja in jezikovno-slogovnih pomanjkljivosti. 		
<p>Kandidatov/kandidatkin dosežek na ustnem delu izpita na splošno izpolnjuje zahteve predmeta in zastavljenih nalog.</p> <p>Kandidat/kandidatka</p> <ul style="list-style-type: none"> glasno bere smiselno in pretežno pravorečno sprejemljivo; opazna so manjša odstopanja pri členitvi s premori in intonaciji; med pogovorom o glasno prebranem odlomku iz umetnostnega/književnega besedila samostojno obnovi besedilo, pretežno samostojno prepozna in poimenuje njegove oblikovno-kompozicijske sestavine, se opredeli do prebranega besedila in ga umesti v literarnozgodovinsko obdobje; med pogovorom o preglednem vprašanju iz slovenske književnosti/slovenskega jezika pokaže, da obvlada temeljne pojme o dani vsebini in ustrezne strokovne izraze; ustrezno odgovarja vprašanja, vendar z nekaj mašili, opazne so tudi manjše slovnične in pravorečne pomanjkljivosti. 	7,0—7,9	C Dobro
<p>Kandidatov/kandidatkin dosežek na ustnem izpitu kljub primanjkljajem v znanju še izpolnjuje zahteve predmeta in zastavljenih nalog.</p> <p>Kandidat/kandidatka</p> <ul style="list-style-type: none"> glasno bere smiselno, a z opaznejšimi pravorečnimi pomanjkljivostmi; med pogovorom o glasno prebranem odlomku iz umetnostnega/književnega besedila skuša besedilo obnoviti samostojno. Ko predstavlja zgradbene, slogovne ipd. značilnosti besedila ter ko besedilo uvršča v vrst oz. vrsto in v literarnozgodovinsko obdobje, pa potrebuje učiteljevo/učiteljičino pomoč; med pogovorom o preglednem vprašanju iz slovenske književnosti/slovenskega jezika pokaže, da obvlada temeljne pojme o dani vsebini, a brez podrobnosti, podani primeri pa niso izvorni; na vprašanja odgovarja zatikajoče, z nekaj slovničnimi in pravorečnimi napakami; pri odgovarjanju potrebuje učiteljevo/učiteljičino pomoč. 	6,0—6,9	D zadovoljivo
<p>Kandidatov/kandidatkin dosežek na ustnem izpitu še komaj izpolnjuje zahteve predmeta in zastavljenih nalog. Razvidno je, da ima potrebno osnovno znanje in da ga bo lahko dopolnil/-a v krajšem časovnem obdobju.</p> <p>Kandidat/kandidatka</p> <ul style="list-style-type: none"> glasno bere smiselno, a ne upošteva pravorečne 	5,0—5,9	E Zadostno

<p>norme v celoti; dela napake pri členitvi s premori in intonaciji, pri naglaševanju besed ipd.;</p> <ul style="list-style-type: none"> • med pogovorom o glasno prebranem odlomku iz umetnostnega/književnega besedila besedilo deloma samostojno obnovi, pri predstavitvi zgradbenih, slogovnih ipd. značilnosti besedila in pri njegovi zvrstno-vrstni ipd. umestitvi pa potrebuje precejšnjo učiteljevo/učiteljičino pomoč; • med pogovorom o preglednem vprašanju iz slovenske književnosti/slovenskega jezika pokaže skromno poznanje snovi (brez podrobnost) in pomanjkljivo razumevanje, zato lahko le deloma izrabi učiteljevo/učiteljičino pomoč; • na vprašanja odgovarja vsebinsko deloma ustrezno, vendar z opaznimi pravorečnimi in slovničnimi napakami, deloma tudi v nedokončanih oz. pretrganih povedih. 		
<p>Kandidatov/kandidatkin dosežek na ustnem izpitu ne izpolnjuje zahtev predmeta in zastavljenih nalog. Razvidno je, da je njegovo/njeno osnovno znanje tako pomanjkljivo, da ga bo lahko dopolnil/-a šele v daljšem časovnem obdobju.</p> <p>Kandidat/kandidatka</p> <ul style="list-style-type: none"> • ima težave z glasnim branjem – ne bere smiselno ne razločno, med branjem ne upošteva pravorečne norme; • med pogovorom o glasno prebranem odlomku iz umetnostnega/književnega besedila potrebuje precejšnjo učiteljevo/učiteljičino pomoč, in to tako pri obnavljanju besedila kot tudi pri predstavljanju njegovih zgradbenih ipd. značilnosti ter pri njegovi zvrstni ipd. umestitvi; • med pogovorom o preglednem vprašanju iz slovenske književnosti/slovenskega jezika sicer poda nekaj pravih podatkov, vendar zgreši bistvo celote; • na vprašanja odgovarja vsebinsko deloma ustrezno, vendar z opaznimi pravorečnimi in slovničnimi napakami, večinoma v nedokončanih oz. pretrganih povedih. 	<p>3,0—4,9</p>	<p>F neuspešno (šibko)</p>
<p>Kandidatov/kandidatkin dosežek na ustnem izpitu ne izpolnjuje zahtev predmeta in zastavljenih nalog. Razvidno je, da je njegovo/njeno osnovno znanje tako pomanjkljivo, da ga ne bo mogel/-gla dopolniti v predvideni prihodnosti.</p> <p>Kandidat/kandidatka</p> <ul style="list-style-type: none"> • ima težave z glasnim branjem – ne bere smiselno ne razločno, mnoge glasove ali cele besede izgovarja malomarno ali jih izpušča, med branjem se mu pogosto zatika, ne upošteva pravorečne norme; 	<p>0—2,9</p>	<p>FX neuspešno (zelo šibko)</p>

<ul style="list-style-type: none"> • med pogovorom o glasno prebranem odlomku iz umetnostnega/književnega besedila sicer skuša obnoviti, predstaviti in umestiti besedilo, a so njegova/njena obnova, predstavitev in umestitev besedila nestrezne oz. napačne; • med pogovorom o preglednem vprašanju iz slovenske književnosti/slovenskega jezika odgovarja zmedeno ter z neustreznimi in napačnimi podatki; • na vprašanja odgovarja vsebinsko neustrezno, z mnogimi opaznimi pravorečnimi in slovničnimi napakami, večinoma v nedokončanih oz. pretrganih povedih. 		
---	--	--

ANALITIČNA MERILA OCENJEVANJA PO POSTAVKAH

SKUPAJ: 20 točk

1 Glasno branje odlomka iz umetnostnega/književnega besedila (do 3 točke)

Število možnih točk	Opis
0 točk	a) Kandidat/kandidatka zavrne glasno branje. b) Kandidat/kandidatka ne bere smiselno in razločno. Mnoge glasove ali cele besede izgovarja malomarno ali jih izpušča. Med branjem se mu/ji pogosto zatika. c) Kandidat/kandidatka ne upošteva pravorečne norme (prim. izgovor po črki, neustrezna kakovost samoglasnikov, neustrezno naglasno mesto, neustrezno trajanje naglašanih samoglasnikov, neustrezen izgovor soglasniških različic).
1 točka	Kandidat/kandidatka bere smiselno, vendar v celoti ne upošteva pravorečne norme. Dela napake pri členitvi s premori, poudarjanju in intonaciji.
2 točki	Kandidat/kandidatka bere smiselno in razločno, večinoma upošteva pravorečno normo – tudi členitev s premori, poudarek, intonacijo, hitrost govorjenja in register.
3 točke	Kandidat/kandidatka bere smiselno, razločno in tekoče; upošteva pravorečno normo - tudi členitev s premori, poudarek, intonacijo, hitrost govorjenja, register in barvo (besedilo skuša tudi estetsko interpretirati).

2 Pogovor o glasno prebranem odlomku iz umetnostnega/književnega besedila (do 7 točk)

Število možnih točk	Opis
0 točk	a) Kandidat/kandidatka ne odgovarja. b) Kandidatov/kandidatkin poskus obnove vsebine oz. povzetka teme in sporočila besedila, predstavitev avtorja in značilnosti besedila ter zvrstne ipd. umestitve besedila je neustrezen oz. napačen.
1 točka	Kandidat/kandidatka z učiteljevo/učiteljico pomočjo deloma obnovi vsebino oz. povzame temo in sporočilo, predstavi avtorja in umesti besedilo v sobesedilo/obdobje.

2 točki	Kandidat/kandidatka deloma samostojno obnovi vsebino oz. povzame temo in sporočilo, predstavi avtorja in besedilo z učiteljevo/učiteljičino pomočjo umesti v sobesedilo/obdobje.
3 točke	Kandidat/kandidatka večinoma samostojno obnovi vsebino oz. povzame temo in sporočilo ter predstavi avtorja. Ob učiteljevi/učiteljičini pomoči deloma ustrezno umesti besedilov sobesedilo/obdobje.
4 točke	Kandidat/kandidatka precej samostojno obnovi vsebino oz. povzame temo in sporočilo ter predstavi avtorja. Ob učiteljevi pomoči večinoma ustrezno predstavi umesti vesedilo v sobesedilo/obdobje.
5 točk	Kandidat/kandidatka samostojno interpretira besedilo, predstavi avtorja in besedilo umesti v sobesedilo/obdobje. Deloma samostojno poimenuje in predstavi oblikovno-kompozicijske sestavine besedila; do besedila se skuša opredeliti.
6 točk	Kandidat/kandidatka samostojno, jasno in prepričljivo interpretira besedilo, predstavi avtorja in besedilo umesti v sobesedilo/obdobje; samostojno prepozna, poimenuje in medsebojno povezuje temeljne zgradbene in slogovne značilnosti besedila ter se opredeli do besedila.
7 točk	Kandidat/kandidatka samostojno, jasno in prepričljivo interpretira besedilo, predstavi avtorja in besedilo umesti v sobesedilo/obdobje; samostojno prepozna, poimenuje in medsebojno povezuje temeljne zgradbene in slogovne značilnosti besedila ter se opredeli do besedila. Navaja dodatne primere in kaže suvereno obvladanje vsebine.

3 Pogovor o preglednem vprašanju iz slovenske književnosti/slovenskega jezika (do 7 točk)

Število možnih točk	Opis
0 točk	a) Kandidat/kandidatka ne odgovarja. b) Kandidatov/kandidatkin poskus obnove snovi je zelo zmeden, podatki so napačni.
1 točka	Kandidat/kandidatka s pomočjo dodatnih vprašanj navede nekaj pravih bistvenih podatkov o splošnem položaju oz. vlogi slovenskega jezika.
2 točki	Kandidat/kandidatka delno reproducira znanje o obravnavanem pojmu, in to le z osnovnimi podatki; dodatna vprašanja mu/ji ne pomagajo pri predstavljanju in reševanju oz. komentiranju/vrednotenju konkretnega problema.
3 točke	Kandidat/kandidatka s pomočjo učiteljevih/učiteljičinih dodatnih vprašanj reproducira znanje – predstavi obravnavani pojem ter delno razloži/ analizira konkretni problem. Razlaga in analiza sta splošni, brez natančne in pravilne uporabe terminov.
4 točke	Kandidat/kandidatka samostojno predstavi obravnavani pojem (s svojimi besedami) ter s pomočjo učiteljevih/učiteljičinih dodatnih vprašanj razloži in analizira izbrani problem.
5 točk	Kandidat/kandidatka samostojno, natančno in smiselno predstavi in analizira izbrani problem. Njegovi/njeni odgovori so zanesljivi in terminološko pravilni.
6 točk	Kandidat/kandidatka samostojno, smiselno, jasno, povsem ustrezno in zaokroženo predstavi oz. analizira konkretni problem; na vprašanja odgovarja samostojno, zanesljivo, terminološko pravilno in brez zastranitev. Učiteljeva/učiteljičina pomoč ni potrebna. Kandidatov/kandidatkin vrednotenjski komentar oz. reševanje problema je splošno/klišejsko/povzeto po učbeniku oz. utemeljeno samo s primeri iz učbenika.
7 točk	Kandidat/kandidatka samostojno, povsem ustrezno, natančno in zaokroženo predstavi oz. analizira konkretni problem. Na vprašanja

	odgovarja tekoče in jasno, odgovore povezuje v smiselno zaokroženo celoto; ustrezno uporablja strokovne izraze, navaja svoje primere in svoje dokaze ter kaže suvereno obvladanje snovi. Do napak pride le zato, ker išče izvirne rešitve, ki presegajo postavljene zahteve.
--	--

4 Prosti govor in dialog (do 3 točke)

Število možnih točk	Opis
0 točk	Kandidat/kandidatka odgovarja mimo vsebine nalog in se kljub opozorilom ali dodatnim vprašanjem ne osredini na pričakovano vsebino.
1 točka	Kandidat/kandidatka odgovarja vsebinsko deloma ustrezno, vendar ga/jo učiteljeva/učiteljičina dodatna vprašanja pogosto zmedejo in nanje ne odgovori smiselno. Govori v pretrganih in nedokončanih povedih, z mnogimi slovničnimi in pravorečnimi napakami, njegovi/njeni besedna in nebesedna govorica ne ustrezata izpitnemu položaju.
2 točki	Kandidat/kandidatka odgovarja v okviru pričakovane vsebine in deloma samostojno, vendar se ne odziva povsem ustrezno na dodatna vprašanja, ob njih se zmede (za ustrezen odziv na vprašanje se šteje odgovor – vsebinsko ne nujno pravilen – ali pa jasna izjava, da vprašanja ne razume ali da nanj ne zna odgovoriti, lahko tudi prošnja za ponovitev vprašanja) ali pa govori z zatikanjem ter z nekaj slovničnimi in pravorečnimi napakami in mašili (vpliv pokrajinskega pogovornega jezika), njegovi/njeni besedna in nebesedna govorica le deloma ustrezata izpitnemu položaju.
3 točke	Kandidat/kandidatka odgovarja na vprašanja razločno in tekoče, njegove/njene replike so koherentne, brez nepotrebne ponavljanja in skoraj brez jezikovnih napak (pri morebitnem spodrsljanju se takoj sam/-a popravi oziroma opraviči). Tudi na dodatna vprašanja se odziva govorno tekoče, pravilno in ustrezno, prvi hip lahko tudi z jasnim priznanjem, da dodatnega vprašanja ne razume, ali s prošnjo za njegovo ponovitev oziroma za potrditev svoje preformulacije (smiselne razlage) dodatnega vprašanja, npr.: „Če sem dodatno vprašanje prav razumel/-a, je treba razložiti razliko med prvotno in drugotno zaznamovanostjo besed v priloženem besedilu. Se morda motim?“ Njegovi/njeni besedna in nebesedna govorica ustrezata izpitnemu položaju.